

30/
Sekretariat Skupštine SRS
dokumentacija
324

СКУПШТИНА СФРЈ
SKUPŠTINA SFRJ
СОБРАНИЕ НА СФРЈ

SKUPŠČINA SFRJ
KUVENDI I RSFJ
A JSZSZK KÉPVISELŐHÁZA

САВЕЗНО ВИЈЕЋЕ
SAVEZNO VIJEĆE
СОЈУЗЕН СОБОР
ZVEZNI ZBOR
САВЕЗНО БЕЋЕ
DHOMA FEDERATIVE
SZÖVETSÉGI TANÁCS

3. СЈЕДНИЦА
3. SJEDNICA
3. СЕДНИЦА
3. SEJA
SEANCA E 3
3. ÜLÉS

15. и 16. ЈУЛА 1982.
15. i 16. JULA 1982.
15. i 16. SRPNJA 1982.
15 и 16 ЈУЛИ 1982
15. i 16. JULIJA 1982
15 e 16 KORRIK 1982
1982. JÚLIUS 15. és 16.

СТЕНОГРАФСКЕ
БИЉЕШКЕ

STENOGRAFSKE
BILJEŠKE

СТЕНОГРАФСКИ
БЕЛЕШКИ

STENOGRAFSKI
ZAPISKI

СТЕНОГРАФСКЕ
БЕЛЕШКЕ

SHĚNIMET
STENOGRAFIKE

GYORSÍRÓI
JEGYZETEK

UREĐIVAČKI ODBOR:

Dragutin Harmadi, predsjednik

Janez Čamernik

Aslan Fazlija

Sašo Ivanovski

Milan Lukić

dr Branislav Ostojić

Jože Pacek

Đorđe Radojev

Bojan Selić

dr Miladin Stevanović

Mira Šestanović

Vukosava Vučković

Metodi Zvrčinov

Izdaje: Služba za informativno-dokumentalističke poslove Skupštine SFRJ

Odgovorni urednik Branislav Ilić

Beograd, Trg Marksa i Engelsa 13 – Tel. 339–651

Štampa: TANJUG – OOUR Grafička delatnost, Beograd, Obilićev venac 2

TREĆA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA
(održana 15. i 16. jula 1982. godine, početak u 9 časova i 12 minuta)

PRESEDAVALI

PRESEDNIK SAVEZNOG VEĆA DR ANTON VRATUŠA I PRESEDNIK VEĆA
REPUBLIKA I POKRAJINA NIKOLA KMEZIĆ

PRESEDNIK dr ANTON VRATUŠA (*SR Slovenija*):

Drugarice i drugovi delegati, otvaram 3. sednicu Saveznog veća Skupštine SFRJ.

Delegati Bojan Škarja, Janko Pučnik, Magdalena Banović, Mileva Pilipović, Vladimir Boljević, Jože Skodlar, Emilija Đura, Jadranka Ferencek, Kata Vošić, Aslan Fazlija, Ali Muhaxhiri, Maja Mažar-Numankadić i Bogdanka Mamuzić izvestili su me da su sprečeni da prisustvuju ovoj sednici Veća.

Konstatujem da postoji kvorum potreban za rad Veća.

Zapisnik 2. sednice Veća dostavljen vam je u aktu o sazivu.

Da li se ko javlja za reč u vezi sa zapisnikom? (*Niko*)

Pošto nema primedaba, konstatujem da će zapisnik biti overen u tekstu koji ste dobili.

Kao prvo, drugarice i drugovi, treba da utvrdimo dnevni red današnje sednice. Predlog dnevnog reda vam je dostavljen uz akt o sazivu.

Odbor Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku predložio je da se dnevni red sednice Veća dopuni Informacijom o snabdevenosti tržišta lekovima, koju je na zahtev Odbora pripremio Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu.

Da li Veće prihvata predlog za dopunu dnevnog reda? (*Prihvata*)

Dalje, predlažem da se dnevni red sednice Saveznog veća dopuni predlogom za razrešenje od dužnosti člana Saveta Federacije.

Predlog je Skupštini uputilo Predsedništvo SFRJ.

Predlog Predsedništva vam je dostavljen. Da li Veće prihvata ovu dopunu? (*Prihvata*)

Predsednik Saveznog izvršnog veća drugarica Milka Planinc predložila je da se dnevni red sednice Saveznog veća dopuni predlogom za imenovanje zamenika predsednika Saveznog komiteta za zakonodavstvo i zamenika predsednika Saveznog komiteta za pitanja boraca i vojnih invalida.

Prihvata li Veće ovaj predlog dopune dnevnog reda? (*Prihvata*)

Savezno izvršno veće povuklo je Predlog zakona o Službi društvenog knjigovodstva i umesto njega dostavilo Skupštini na razmatranje Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva. Pismo Saveznog izvršnog veća od 12. jula ove godine i novi zakonski predlog su vam dostavljeni.

Savezno izvršno veće je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva pripremlilo u skladu sa zaključkom Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za društveno-ekonomske odnose usvojenim na sednici Odbora održanoj 30. juna ove godine.

Da li ko želi reč u vezi s tim? (*Niko*)

Da li Veće prihvata da umesto Predlog zakona o Službi društvenog knjigovodstva razmatra Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva? (*Prihvata*)

Prema tome, naziv tačke 8. u predloženom dnevnom redu glasiće:

— Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva.

Savezno izvršno veće predložilo je da se razmotre i donesu po hitnom postupku sledeći zakoni:

Predlog za donošenje zakona o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini, s Predlogom zakona;

Predlog za donošenje zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini, s Predlogom zakona;

Predlog za donošenje zakona o privremenoj zabrani davanja garancija za obezbeđivanje sredstava za finansiranje investicija iz budućih priliva i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva, za davanje kredita i garancija za pokriće prekoračenja kod investicija i o zabrani korišćenja kratkoročnih izvora sredstava za finansiranje investicija, s Predlogom zakona;

Predlog za donošenje zakona o izmenama i dopunama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja društvenim sredstvima za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija, s Predlogom zakona.

Odbor za društveno-ekonomske odnose, Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravna komisija podržali su predlog Saveznog izvršnog veća da se ovi zakonski akti donesu po hitnom postupku.

Da li ko želi reč u vezi s ovim predlogom Saveznog izvršnog veća koji se odnosi na hitan postupak? (Niko)

Da li Veće prihvata predlog? (Prihvata)

Konstatujem da je Savezno veće prihvatilo predlog Saveznog izvršnog veća da se predloži za donošenje zakonskih akata čije sam nazive pročitao, s predlozima zakona, razmotre i donesu po hitnom postupku.

Administrativna komisija Skupštine SFRJ istakla je zahtev da se Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u Skupštini SFRJ koje bira Skupština iz reda delegata razmotri i Odluka donese po skraćenom postupku.

Odbor za društveno-političke odnose, Odbor za budžet Federacije i Zakonodavno-pravna komisija uvažili su razloge i podržali zahtev da se pri-

likom donošenja ove Odluke primeni skraćeni postupak.

Da li ko želi reč u vezi s ovim? (Niko)

Da li Veće prihvata zahtev Administrativne komisije da se Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u Skupštini SFRJ koje bira Skupština iz reda delegata, razmotri i Odluka donese po skraćenom postupku? (Prihvata)

Da li ko želi reč povodom predloga dnevnog reda? (Niko)

Pošto se niko ne javlja za reč, konstatujem da je Veće usvojilo sledeći dnevni red:

1. Međunarodna situacija i aktivnost SFR Jugoslavije;

2. Predlog završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, s priložima:

a) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu;

b) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu;

3. Predlog zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva sredstava investitora i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva, o privremenoj zabrani davanja kredita za pokriće prekoračenja i o privremenoj zabrani korišćenja kratkoročnih izvora sredstava za finansiranje investicija;

4. Predlog zakona o izmenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija za 1982. godinu;

5. Predlog zakona o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini;

6. Predlog zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini;

7. Izveštaj o radu Službe društvenog knjigovodstva za 1981. godinu;

8. Predlog zakona o izmenama i dopunama

Zakona o Službi društvenog knjigovodstva;

9. Predlog zakona o rešavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima;

10. Predlog zakona o uslovima razmenjivanja i prenošenja delova ljudskog tela koji su uzeti radi presađivanja u svrhe lečenja;

11. Predlog zakona o prometu otrova;

12. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju celu zemlju, s izveštajem o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 20. decembra 1980. godine o unapređenju inspekcijskih i stručnih službi za zaštitu bilja;

13. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o primenjivanju propisa i o rešavanju sukoba republičkih, odnosno pokrajinskih zakona u oblasti poreza, doprinosa i taksa;

14. Predlog zakona o ratifikaciji Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sverne Irske o izbegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze i dohodak;

15. Predlog zakona o ratifikaciji Ugovora između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima;

16. Nacrt zakona o zaštiti arhivske građe Federacije;

17. Predlog za donošenje zakona o upotrebi i zaštiti imena i lika Josipa Broza Tita;

18. Predlog za donošenje zakona o izmeni Zakona o ličnim dohocima funkcionera koje bira ili imenuje Skupština SFRJ i o naknadama ličnih dohodaka delegata u Skupštini SFRJ;

19. Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u Skupštini SFRJ koje bira Skupština SFRJ iz reda delegata;

20. Informacija o stanju i problemima bezbednosti saobraćaja na jugoslovenskim železnicama u 1981. godini;

21. Informacija o snabdevenosti tržišta lekovima;

22. Izveštaj o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu;

23. Izveštaji

a) o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu;

b) o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za 1981. godinu;

24. Izveštaji o radu saveznih pravosudnih organa:

a) Saveznog javnog tužilaštva;

b) Saveznog javnog pravobranilaštva;

25. Predlog za razrešenje dužnosti člana Saveza Federacije;

26. Predlog za izbor sudija porotnika Saveznog suda;

27. Predlog za imenovanje saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja;

28. Predlog za imenovanje zamenika predsednika Saveznog komiteta za zakonodavstvo i zamenika predsednika Saveznog komiteta za pitanja boraca i vojnih invalida;

29. Predlog za razrešenje i imenovanje zamenika saveznog javnog pravobranioca i

30. Predlog za izbor, odnosno imenovanje iz reda delegata predsednika i članova uređivačkih odbora za izdanja koja se pripremaju i uređuju u Skupštini SFRJ, i to:

a) za Uređivački odbor Glasila Skupštine SFRJ;

b) Uređivački odbor za izdavanje Informativnog biltena i Političke biblioteke Skupštine SFRJ;

c) Uređivački odbor za izdavanje biltena „Jugoslovenska Skupština” i drugih publikacija Skupštine SFRJ namenjenih inostranstvu;

d) Uređivački odbor stenografskih beležaka sa sednica veća Skupštine SFRJ;

31. Predlog za izbor delegata Skupštine SFRJ u:

a) Savet društvenog sistema informisanja SFRJ (izbor dva člana iz reda delegata Skupštine SFRJ i imenovanje sedam članova iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika);

b) Savet Enciklopedije Jugoslavije;

c) Savet za praćenje Društvenog dogovora o međunarodnoj saradnji u naučnoj oblasti leksikografije;

d) Koordinacioni odbor za sprovođenje Društvenog dogovora o jedinstvenim osnovama za kla-

sifikaciju stručnih zanimanja i stručne spremlje; e) Savet Novinske agencije Tanjug;

32. Predlog plana izvršenja Programa rada veća Skupštine SFRJ za III tromesečje 1982. godine.

Predlažem, dugarice i drugovi, da se zakonski predlozi uvršteni u dnevni red kao tačke 3, 4, 5. i 6, koji se donose po hitnom postupku, razmotre sutra, zbog toga da bi Odbor za društveno-ekonomske odnose mogao da razmotri još danas na sednici mišljenje koje će dati Veće republika i pokrajina Saveznom veću.

Da li Veće prihvata ovaj predlog? (*Prihvata*)

Takođe, predlažem da izlaganje člana Saveznog izvršnog veća i saveznog sekretara za inostrane poslove druga Lazara Mojsova saslušamo zajedno s delegatima iz Veća republika i pokrajina.

Da li prihvata i ovaj predlog? (*Da*)

U vezi s delegatskim pitanjima, ili traženjem

obaveštenja, predlažem da odgovore predstavnika Saveznog izvršnog veća na delegatska pitanja koja su bila postavljena na prošloj sednici Veća 17. juna, saslušamo pošto bude okončana rasprava o prvoj tački dnevnog reda. Posle toga bi, drugarice i drugovi, oni koji to žele, postavili pitanja Saveznom izvršnom veću ili funkcionerima koji rukovode saveznom upravom ili saveznom organizacijama.

Da li se prihvata ovaj predlog? (*Prihvata*)

Molim vas da sada sačekamo delegate iz Veća republika i pokrajina, kako bismo zajedno saslušali ekspozit drugu Lazara Mojsova.

Delegati u Veću republika i pokrajina su verovatno mislili da ćemo duže raditi na početku sednice, pa su dali pauzu do 10 časova.

Predlažem da i mi tako učinimo i da u 10 sati nastavimo rad.

(*Sednica je prekinuta u 9 časova i 30 min.*)

SEDNICA SAVEZNOG VEĆA ZAJEDNO S DELEGATIMA U VEĆU
REPUBLIKA I POKRAJINA

(Početak u 10 časova i 4 min.)

PREDSEDAVA

PREDSEDNİK VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA NIKOLA KMEZIĆ

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Другарице и другови делегати, сагласно одговарајућим одредбама у пословницима, Савезно веће и Веће република и покрајина Скупштине СФРЈ одлучили су да заједно саслушају експозе друга Лазара Мојсова, члана Савезног извршног већа и савезног секретара за иностране послове о актуелној међународној ситуацији и активности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Реч има друг Лазар Мојсов, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за иностране послове.

ЛАЗАР МОЈСОВ, *члан СИБ-а и савезни секретар за иностране послове:*

Друже председниче, другарице и другови, на XII конгресу Савеза комуниста Југославије темељито смо размотрили и оценили развој међународних односа и одредили правце спољно-политичке активности Југославије. Пред нама су дугорочни и крупни задаци да у веома погоршаној, лабилној и повремено драматичној међународној ситуацији и у условима борбе за економску стабилизацију у земљи наставимо с политиком независности и несврставања коју смо зацртали с Титом на челу, и да развијамо непрекидну и упорну активност, заједно с несврстаним и другим земљама, за попуштање међународне затегнутости и стварање повољнијих услова, упркос свих тешкоћа и противречности које стоје на том путу, за мир и развој у свету, а тиме и за наш

даљи сопствени напредак. То су задаци на којима треба да се ангажујемо сви, читаво наше друштво, будићи да оно што се данас дешава на међународној сцени интересује све наше радне људе, јер се непосредно одржава на судбину света, а тиме и на нашу будућност.

Садашњи неповољни развој међународних односа с разлогом изазива озбиљну забринутост у нас и широм света, јер смо суочени с једном од највећих криза после II светског рата, која је захватила целину постојећег система међународних односа и озбиљно угрожава одржавање и до сада несигурног мира у свету. Овакво стање, истина, погађа најтеже несврстане и друге земље у развоју, али од последица нису поштеђене ни развијене земље, нити велике силе.

Политика детанта, у коју је човечанство полагало велике наде, не само да је замрла, већ се све више дегенерише и претвара у своју супротност — хладни рат. Показало се тачним оно на шта смо толико пута указивали — да нема трајнијег побољшања међународне ситуације ако крхки процес детанта, схваћеног у уском блоковском оквиру, не превазиђе ту своју ограниченост и не обухвати целину међународних односа и ако у том процесу не учествују све земље, велике и мале, на равноправној основи.

Криза у свету која се током последњих година продубљавала, испољава се данас у све јачем заоштравању и надметању између блокова и великих сила, сталном убрзавању нове трке у наоружавању, у разбуктавању кризних жаришта у разним деловима света и даљем погоршавању свих видова међународне економске ситуације. Сведоци смо растуће конфронтације различитих

фактора на међународној сцени у борби за ширење свог утицаја и стицања предности и надмоћи. При том се користе све разноврснији методи и средства застрашивања и дестабилизације, од војно-политичких до економско-финансијских, који представљају велику опасност за све земље које желе да сачувају своју независност од блокова и одбране право на несметани и самостални пут свог развика.

Ово заоштравање и надметање праћено је до сада незабележеном, квантитативном и квалитативном ескалацијом трке у наоружавању, испробавањем у појединим кризама ефикасности нових оружја и појавом нових војно-стратешких теорија које се на основу тога формирају. Звечкање оружјем и демонстрирање снаге на бројним маневрима војних пактова постала је дневна појава и поприма размере којима је тешко наћи примера у савременим међународним односима.

Нуклеарне силе наставиле су с увећањем својих арсенала, увођењем модернијих оружја и њиховим распоређивањем на нове локације. Упоредо с трком у нуклеарном наоружању, даље се унапређује и умножава конвенционално наоружање, уз посебно гомилање и развој нових хемијских, биолошких и других оружја за масовно уништење. Управо распрострањена употреба конвенционалног оружја у локалним сукобима и кризама и коришћење лиферирације оружја као средства за стицање утицаја и предности, представљају данас један од основних извора опасности по мир и сигурност великог броја земаља.

Свесна опасности од даље трке у наоружавању, наша земља се, заједно са другим несврстаним земљама, залагала за предузимање мера у циљу разоружања и смањења међународне затегнутости. Придајући највећи значај II специјалном заседању Генералне скупштине Уједињених нација о разоружању, као наставку иницијативе коју је на V конференцији несврстаних земаља 1976. године у Коломбу покренуо председник Тито, наша делегација на челу с председником Председништва Социјалистичке Федеративне Републике Југославије другом Петром Стамболићем је на Специјалном заседању Генералне скупштине Уједињених нација изразила дубоку забринутост због садашњег стања међународне

безбедности, необуздане ескалације наоружавања и изложила основе југословенског прилаза разоружању.

Упркос томе што је Специјално заседање показало да огромна већина човечанства тражи и очекује мере које ће заштитити његов опстанак, Друго специјално заседање се завршило ових дана неуспехом. Оно није могло дати жељене резултате због одсуства спремности и политичке воље поседника највећих нуклеарних и конвенционалних арсенала за предузимање мера које би омогућиле заустављање трке у наоружавању и отпочињање процеса стварног разоружања.

Овакав исход Специјалног заседања, као и одсуство одлучне акције Организације уједињених нација да се заустави брутална израелска агресија на Либан и палестински народ и његову Ослободилачку организацију, још једном указују на неодложну потребу оспособљавања Организације уједињених нација да служи интересима читаве међународне заједнице у складу с циљевима Повеље Уједињених нација.

Иако напори за разоружање и јачање међународне безбедности наилазе на велике отпоре и тешкоће, што на многе делује обесхрабрујуће, ми ћемо и даље наставити да делујемо у том правцу и да користимо сваку прилику за остварење постављених циљева.

Блоковско сукобљавање и трка у наоружавању су најинтензивнији на простору Европе, где се и иначе налази највећа концентрација војних потенцијала. То је, наравно, један од главних разлога погоршане ситуације на овом континенту и дубоке кризе у коју је запао процес детанта у Европи, која се манифестовала, између осталог, и у блокирању рада Мадридског састанка КЕБС-а.

Мадридски састанак КЕБС-а, односно оно што се на њему дешавало, драстичан је пример како једно вредно достигнуће на европском, па и светском плану, може бити угрожено повезивањем кључних питања европске сарадње и безбедности с идеолошким и хладноратовским прилазима. Само захваљујући активностима европских неутралних и несврстаних земаља, овај негативни развој је донекле заустављен.

Напори европских несврстаних и неутрал-

них земаља се настављају. На управо одржаним радним консултацијама у Београду договорено је сазивање састанка министара иностраних послова за крај августа у Штокхолму. Овај министарски састанак требало би да буде политичка манифестација воље и одлучности неутралних и несврстаних земаља Европе да учине све са своје стране да се Мадридски састанак успешно заврши усвајањем садржајног и уравнотеженог документа, што би обезбедило наставак процеса јачања сарадње и безбедности у Европи.

Са безбедношћу Европе тесно је повезано стање и безбедност у подручју Медитерана, где је створена сложена и потенцијално опасна ситуација. Стварање услова за отклањање постојећих кризних жаришта и јачање сарадње између земаља овог региона допринело би превазилажењу овакве ситуације и омогућило претварање Медитерана у зону мира, безбедности и сарадње.

Велики значај придајемо и унапређењу билатералне и мултилатералне сарадње на одређеним подручјима на Балкану, као путу за јачање поверења, добросуседских односа и безбедности и претварање Балкана у зону мира и сарадње, без нуклеарног оружја. То претпоставља стриктно придржавање принципа поштовања суверенитета и територијалног интегритета, немешања и мирољубиве коегзистенције, као и забрану претње силом и њене употребе против било које балканске државе.

Једна од најтежих последица политике надметања, одсуства преговарања и све чешћег посезања за силом је распламсавање и ширење кризних жаришта и подручја повећане напетости. Уместо поштовања независности и легитимних права независних земаља, настоји се, под разним изговорима, оправдати мешање у њихове унутрашње ствари и примена силе.

Најопаснија међународна криза у садашњем тренутку је криза на Блиском истоку, која је кулминирала бруталном и безобзирном агресијом Израела на либански и палестински народ. Циљ израелске инвазије на Либан је угрожавање и саме физичке егзистенције палестинског становништва и војна и политичка ликвидација Палестинске ослободилачке организације, као јединог легитимног представника палестинског народа у

борби за остварење његових националних права. Ова најновија агресија, као и ранија анексија Голана и Јерусалима, и припреме анексије западне обале Јордана, показују да нема краја израелској експанзионистичкој политици и да Израел не престаје да крши све одлуке Уједињених нација и норме међународног понашања. Мислимо да је крајње време да међународна заједница предузме одлучне мере да се већ једном стане на пут таквој агресивној и арогантној политици Израела. Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Скупштина, Савезно изврно веће и друштвено-политичке организације и сви наши радни људи, најоштрије су осудили ову најновију израелску агресију, која нас је подсетила на сличне бруталне агресивне поступке нацистичких армија у другом светском рату, изразивши безрезервну подршку и солидарност с либанским и палестинским становништвом и Палестинском ослободилачком организацијом, захтевајући безусловно и хитно повлачење Израела из Либана, очување суверенитета и територијалног интегритета и обустављање масакра палестинског и либанског становништва. Крајње је време да међународна заједница предузме енергичне мере у правцу успостављања мира и стабилности у том региону и стварања услова за праведно, трајно и свеобухватно решење кризе на Блиском истоку и остварење легитимних права палестинског народа. С тим у вези, Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије упутило је и поруке једном броју државника у свету, а наша земља, преко својих дипломатских представника, у том правцу делује у Уједињеним нацијама и у покрету несврстаних земаља.

У акцији коју су несврстане земље предузеле за подршку Палестинске ослободилачке организације и палестинског народа, данас на Кипру, као што вам је познато, опочиње рад ванредни министарски састанак Координационог бироа несврстаних земаља. Југословенска делегација ће на том састанку, заједно са другим несврстаним земљама, које ће у великом броју учествовати у његовом раду, дати нови допринос акцији за ширење и јачање међународне подршке и помоћи Палестинској ослободилачкој ор-

ганизацији и палестинском народу у једном од најтежих часова њихове дугогодишње борбе за своја основна и неотуђива права.

Трагичан и крајње опасан развој на Блиском истоку служи као најозбиљније упозорење да је у интересу међународне безбедности да се што пре приђе политичком и праведном решавању кризних жаришта у Азији, на Средњем истоку, на Медитерану, на југу Африке и у Централној Америци. Ако се не буду решавале, ове кризе ће се и даље компликовати и доводити до великих сукоба и још тежих последица.

Заоштравање политичких прилика у свету неминовно води даљем продубљивању кризне ситуације у светској привреди и повећању међународне економске затегнутости, што све, опет, повратно делује на међународне односе и води избијању нових криза. Отуда можемо рећи да растућа политизација међународних економских односа, појачана политичка и идеолошка конфронтација и све чешће прибегавање економским рестрикцијама и притисцима у међународним односима утичу не само на погоршање светске привредне ситуације, већ угрожавају и развој и стабилност највећег броја земаља.

Наравно да ударе криза и заоштравање стања у међународним економским односима највише осећају економски најслабије земље, односно земље у развоју. Њихов положај у светској привреди се стално погоршава и њихови проблеми се све више заоштравају, тако да се ове неизмерне економске тешкоће и њихове социјалне последице све више искоришћавају примењивањем низа притисака да се наметне утицај и доминација са стране.

Иако се тежина и акутност свих ових проблема сагледава и од стране развијених земаља Запада, њихово решавање се стално одлаже. Штавише, економска политика развијених земаља се тако подешава да се највећи део терета привредне кризе и неопходних прилагођавања ових земаља превлађује на земље у развоју и друге економски слабије и мање развијене земље.

Највише забрињава што развијене земље избегавају стварни дијалог са земљама у развоју о овим питањима. Оне заузимају веома рестрикти-

ван став, оријентишу се на билатерална решења и заобилазе мултилатералан прилаз проблемима, иако природа светске кризе захтева глобалан прилаз. То је разлог што се питање отпочињања глобалних преговора у оквиру Уједињених нација већ пуне три године није померило с мртве тачке и што се стално изналазе разлози за њихово одлагање. Међутим, најновија реаговања развијених земаља на последње предлоге Групе 77 дају извесне наде да би ипак могло доћи до договора о отпочињању ових преговора.

Изаз из овако тешке ситуације је, по нашем мишљењу, само у одлучној оријентацији на изградњу нових међународних економских односа, пре свега кроз глобалне преговоре у Уједињеним нацијама, у оквиру дугорочног процеса решавања најважнијих међународних проблема развоја. То, такође, подразумева неопходност ширег отварања процеса структуралних промена у светској привреди и односима, како би се створио већи простор за убрзанији развој земаља у развоју. Изградња новог међународног економског поретка захтева, пре свега, шире структуралне промене у развијеним земљама. Очигледно је да се владајућа економска криза не може ставити под контролу само путем употребе снага и механизма тржишта и искључиво акцијама унутар круга развијених земаља. Излазак из ње захтева ширу међународну сарадњу, а у првом реду јачање сарадње са земљама у развоју као динамичним фактором развоја светске привреде.

Истовремено, земље у развоју би требало да што више интензивирају своју узајамну и међусобну економску сарадњу, како би ојачале свој међународни положај, своје привредне потенцијале и олакшале свој економски и друштвени развој.

Другарице и другови, и у овако погоршаној међународној ситуацији, широм света активне су снаге које се боре за мир, безбедност, развој — једном речју, за прогрес читавог човечанства. Све је теже обезбедити блоковску дисциплину и кохезију у Еворпи, а низ малих и средњих земаља показују стремљење ка самосталнијој позицији. Паралелно се шире масовни мировни покрети који будућност човечанства не подређују стратегији, тактици и интересима великих сила.

Посебно нас охрабрује што, без обзира на притиске, тешкоће, субјективне и објективне проблеме, стално јача и шири се покрет и политика несврстаности. Несврстаност, која је израсла из историјског процеса еманципације народа и која служи том процесу, постала је трајна оријентација велике већине земаља.

Управо данас, када се налазимо у кризи укупних политичких и економских односа у свету, посебно је нужна велика и свеобухватна активност несврстаних земаља. Несврстаност представља једину брану даљем развоју међународне ситуације у негативном правцу и пружа за то једину позитивну алтернативу.

Стога су у овом тренутку потребни посебни напори са обезбеђење заједничке акције несврстаних земаља. Покрет и политика несврстаности су увек били изложени притисцима споља. Ти притисци су још израженији данас, у тренутку појачане затегнутости у односима између великих сила. Присутни су стални покушаји да се несврстане земље сврстају уз једну или другу блоковску формацију, или да се посредно ставе у службу њихових циљева. Међутим, чак и у несретним околностима, када се поједине несврстане земље нађу у међусобном оружаном сукобу, оне не изражавају намеру да се одвоје од покрета, да приступе неком од блокова и да на тај начин обезбеђују своје интересе. Данас, као и раније, без обзира на кризе и тешкоће које потресају свет, покрет несврстаности као целина не представља да се супротставља свим притисцима и покушајима да се он скрене са свог основног усмерења, потврђујући тиме своју зрелост и суштинско опредељење за мир, безбедност, независност и самостални развој.

У овом тренутку постоје само два могућа правца даљег развоја међународне ситуације. Један правац је конфронтација и надметање, политика империјализма, хегемонизма, доминације и експлоатације. Други правац је политика мира, безбедности и сарадње равноправних и независних међународних субјеката, развоја и прогреса за све, а то је спровођење платформе политике несврстаности.

Због тога је, не само несврстанима, већ и свету у целини, управо због ове једине позитивне

алтернативе и заустављања све негативнијег тренда блоковских заопштравања, неопходна нова конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, за коју је на VI конференцији несврстаних земаља 1979. године одлучено да се одржи у Багдаду, почетком септембра ове године.

На недавном састанку Координационог бироа на нивоу министара иностраних послова у Хавани, који је био у функцији припрема за VII самит, потврдило се да су несврстане земље свесне места и улоге која им припада у савременом свету. На том састанку, као и на неколико претходних скупова, посебно на оном у Делхију, 1981. године, показало се да је покрет несврстаних земаља постао не само свеобухватни глобални фактор, већ да је он ушао у доба своје зрелости. Несврстане земље су данас свесне да је њихова активност и демократски дух разговора и заузимања ставова о свим текућим проблемима унутар самог покрета један од предуслова да одиграју ону историјску улогу у овом тренутку међународних односа коју од њих очекује цело прогресивно и мирољубиво човечанство.

У вези с тим морам посебно истаћи потребу да се обуставе борбе и ратне операције, које се поново распламсавају и да се што пре оконча трагичан рат између Ирана и Ирака, који је већ нанео велику штету и једној и другој земљи, а и покрету несврстаности у целини. Смиривање овог сукоба и отпочињање преговора за његово мирно решење, на принципима Повеље УН и покрета несврстаних земаља, био би велики допринос успешном одржавању VII самита, а самим тим и миру и безбедности у том виталном региону, који се одражава и на укупно стање односа у свету.

Од VII самита очекујемо да поново потврди основне заједничке прилазе и предлоге за решавање свих крупних светских проблема – од питања развоја, изградње новог међународног економског поретка, захтева да се обустави трка у наоружавању и да се најзад отпочне с процесом разоружања, до ликвидације кризних жаришта и последњих остатака колонијализма и мера за јачање способности Уједињених нација да испуне своју историјску мисију.

Уверени смо да би успешно одржавање VII самита представљало крупан допринос превазилажењу садашње тешке међународне ситуације, као и јачању акционог јединства и позитивне међународне улоге несврстаних земаља.

Другарице и другови, с обзиром на добру за учвршћење и даље јачање међународног положаја Југославије водимо у условима озбиљне кризе политичких и економских односа у свету, објективно је још више у фокусу свих међународних фактора регионално-стратешки и глобални политички значај наше земље.

Данас је Југославија, због овог географског положаја, самоуправног социјалистичког система и места и улоге у покрету несврстаности, појачано изложена и покушајима притиска и коришћења њених садашњих економских тешкоћа. Постоје снаге у иностранству којима је увек сметала, а посебно сада смета, социјалистичка, несврстана, ванблоковска позиција Југославије, њено супростављање сили и свим облицима интервенције, агресије, притисака, мешања у унутрашње ствари, њено доследно заступање права свих народа на слободу и самосталан развој.

Сви они којима није по вољи овака Југославија су сада разочарани што одласком с историјске сцене великог вође наше револуције није дошло до слабљења спољнополитичке активности и одступања од изворних принципа наше независне и несврстане спољне политике. Они би желели да елеминишу признату међународну улогу југословенске спољне политике и да смање њену активност и ангажованост у свим активним збивањима на међународној сцени. То им није успело, нити ће им икада успети.

И у овако погоршаној међународној ситуацији, у отежаним условима суочени с низом објективних и субјективних проблема, посебно на економском плану, очували смо наш високи углед и престиж у свету и стабилан међународни положај Југославије. Свакако да ће успешно остваривање политике економске стабилизације и наше све активније укључивање у међународну поделу рада, кроз ширење равноправне економске сарадње са свим земљама, уз сталне напоре и будност да се ономогуће покушаји примене финансијског оружја као средства притиска, остати

међу важним чиниоцима безбедности и међународног положаја наше земље.

Стално унапређујемо билатералну и мултилатералну сарадњу с несврстаним земљама, имамо стабилне односе с великим силама, динамичну и широку сарадњу са свим европским земљама и са већином суседа. Залажемо се за даљи развој тих односа, као и за решавање појединих отворених проблема на бази уважавања независности, суверенитета и равноправности, територијалног интегритета и неповредивости државних граница, немешања у унутрашње послове и доследног извршавања међународних уговорних обавеза и поштовања принципа реципроцитета.

Томе су, у протекле две године, као и раније, велики подстицај и допринос дали бројни контакти и размене посета које смо на највишем и високом нивоу имали с низом несврстаних и других земаља Европе, Африке, Азије, Северне и Јужне Америке. Постигнути степен политичких односа представља солидну основу за проширење наше економске сарадње са низом земаља. При том посебан значај придајемо остваривање концепције ослањања несврстаних и других земаља у развоју на сопствене снаге, кроз истраживања могућности и програмирања наше што свестраније економске, научно-техничке и других облика сарадње с тим земљама.

Дозволите, другарице и другови, да подвучем да је остварени чврсти међународни положај наше земље резултат борбе, напора и акција које смо, на челу са другом Титом, водили више од четири деценије. Спољна политика Југославије је не само део наше револуције и социјалистичке самоуправне стварности, већ и свакодневне активности и преокупација свих наших радних људи који, подруштвљавањем спољне политике, добивају све већу улогу у њеном креирању и спровођењу.

У реализацији наше спољне политике и односа с иностранством посебну одговорност, обавезу и задатке имају спољнополитичка служба и наша дипломатско-конзуларна представништва. Данас, када је међународна ситуација погоршана, а суочени смо и с озбиљним тешкоћама у економским односима са другим земљама,

њихове се обавезе умножавају, и наше друштво, које им је поверило одговорне и сложене задатке заступања политичких и економских интереса Југославије у иностранству, очекује од њих максимално залагање и нове позитивне резултате.

Социјалистичка Федеративна Република Југославија ће и у наредном периоду наставити да се доследно бори за поштовање Повеље ОУН, Финалног акта из Хелсинкија и изворних принципа и циљева покрета и политике несврстаности. У складу с тим, залагаћемо се за развијање и унапређење односа са свим земљама на познатим принципима, за равноправно учешће у међународној размени и за већи обим међусобне економске сарадње несврстаних и земаља у развоју, за јачање улоге Уједињених нација, демократизацију постојећих и стварање нових, праведнијих међународних односа, за превазилажење кризе детанта путем његовог универзалног развоја, за заустављање трке у наоружавању и отварање процеса разоружања, као и за уклањање вапијуће неправедног јаза између развијених и земаља у развоју. Подржаваћемо сваку земљу и

народ чија се независност или право на самосталан друштвени развој угрожава, пружати помоћ и подршку ослободилачким покретима и залагати се за гашење ратних и кризних жаришта мирољубивим путем, полазећи од неотуђивог права сваког народа да слободно и самостално одлучује о својој судбини.

Тиме ћемо као и до сада наставити да доприносимо миру и борби за праведне политичке и економске односе у свету, а на тај начин уједно најбоље и најефикасније и даље јачати и свој међународни положај и безбедност.
/Аплауз/

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Захваљујем другу Мојсову на поднетом експозеу.

Завршили смо заједнички рад.

Обавештавам вас да ће већа наставити рад на разматрању питања према усвојеним дневним редовима својих седница, после десетак минута паузе.

(Зajednički deo sednice završen u 10 časova i 38 minuta)

NASTAVAK SEDNICE SAVEZNOG VEĆA

(Posle pauze u 10 časova i 57 min.)

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Nastavljamo rad, drugarice i drugovi delegati.
Otvaram raspravu *oprvoj* tački dnevnog reda:

Međunarodna situacija i aktivnost Jugoslavije

Saslušali smo ekspozе drugа Lazara Mojsova, člana Saveznog izvršnog veća i saveznog sekretara за иностранне послове.

Želim да вас обавестим да у просторijама за delegate i delegacije možete naći građu „Elementi platforme за rad jugoslovenske delegacije на VIII konferenciji šefova država или vlada nesvrstanih zemalja од 6—10 septembra 1982. godine” i „Međunarodni ekonomski odnosi” — to su prilozi uz Platformu за VII samit — i Izveštaj о realizaciji Programa ostvarivanja задатака који произилазе из одлука i preporuka VI konferencije šefova država или vlada nesvrstanih zemalja у Hавани.

Otvaram pretres.

Ko želi reč?

Reč ima delegat Branko Jovetić.

БРАНКО ЈОВЕТИЋ /САП Војбогина/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, подржавајући експозе друга Лазара Мојсова, желим да кажем неколико речи о оном делу који се односи на економске односе.

Наше опредељење за стално проширивање и унапређивање економске сарадње са земљама у развоју потврђује се у пракси као интегрални део политике независности наше земље и чинилац јачања материјалне основе те њене независности. Отуда сарадња са земљама у развоју остаје један од стратешких и трајних циљева наше политике економских односа с иностранством. Такво опредељење потврђено је и на XII кон-

гресу Савеза комуниста Југославије. У конгресној резолуцији се истиче:

„Наша земља ће настојати да свој развој и спољну размену што више усклади с потребама шире и интензивније сарадње са земљама у развоју. Својом активношћу наша земља ће свестрано доприносити развоју свих облика сарадње међу несврстаним земљама и другим земљама у развоју. Она ће се залагати да своје односе са земљама у развоју у све већој мери успоставља на принципима новог међународног економског поретка”.

У раду Скупштине СФРЈ сарадња са земљама у развоју имала је посебно место. Седамнаестог маја 1973. године је донета Резолуција Савезне скупштине о економској сарадњи СФРЈ са земљама у развоју, а 6. јуна 1979. године закључци Скупштине СФРЈ о истим питањима, с тим што су том приликом узети у обзир резултати рада Пете конференције шефова, држава и влада у Колумбу, као и обавезе које је Југославија преузела, с тим у вези, на међународним економским конференцијама, како у оквиру Уједињених нација, тако и у оквиру конференције несврстаних земаља и земаља у развоју.

Ова два скупштинска документа, као и комплексне мере које је донело Савезно извршно веће, представљају основу на којој се спроводи акција за унапређење економске сарадње са земљама у развоју. Развој економске сарадње са земљама у развоју, дакле, има за нас двоструки значај. Прво, са становишта даљег нашег економског развоја, стварање нових простора за наш привредни наступ на светско тржиште, с једне стране, и потреба да у заједничкој акцији са другим несврстаним земљама и земљама у развоју, водимо борбу за решавање тешких, акутних економских и финансијских проблема земаља у развоју, поготову у садашњој кризи светске привреде, чије се последице преносе пре свега на

ове земље, као и за изградњу новог међународног економског поретка, без кога нема изласка из садашње структуралне кризе светске привреде.

Када је реч о стању наших односа и сарадње са земљама у развоју, треба констатовати да је у периоду од 1979. до 1981. године остварена динамична просечна стопа раста робне размене Југославије са земљама у развоју од 21%. Обим робне размене порастао је од око 3 милијарде долара у 1979. години, на нешто преко 4 милијарде долара у 1981. години. Не можемо, међутим, бити задовољни показатељима да учешће земаља у развоју у укупној размени Југославије с иностранством и даље остаје око 16,5%.

За нас је данас више него очевидно да тешка светска економска ситуација, наши унутрашњи економски проблеми, као и потреба уравнотеженијих економских односа СФРЈ с појединим економским регионима света, захтевају да се сви наши носиоци економске сарадње с иностранством, пре свега удружени рад, уз подршку подстицајних мера друштва, Савезног извршног већа и путем одговарајућих договора и самоуправних споразума између организација удруженог рада, максимално ангажују на даљем ширењу и продубљивању економских односа са земљама у развоју. При том морамо имати у виду да несврстане земље располажу огромним потенцијалима, иако данас још у почетној фази коришћења, те је сарадња с њима заснована на обостраним економским интересима и може створити веома повољне изгледе за наш сопствени развој.

О томе говоре показатељи да је удео земаља у развоју светској производњи за последњих 20 година повећан са 12 на готово 18%, с циљем да у 2000. години достигне око 25%, док је њихово учешће у светском извозу повећан са 21,5% на 28%. Нема потребе да истичем да нам је сарадња са неким земљама у развоју омогућила да превазиђемо неке тешкоће наше привреде.

Из свих тих разлога не можемо дозволити да наше тренутне унутрашње тешкоће воде стагнацији наших економских односа са земљама у развоју. Морамо усмерити, пре свега, наше напоре за остваривање виших и дугорочних облика економске сарадње наших организација удруженог рада са земљама у развоју /мешовита преду-

зећа, индустријска кооперација и заједничка улагања/ да бисмо економску сарадњу проширили на већи број ових земаља, будући да је сада 87% извоза и 67% увоза концентрисано на само 17 земаља у развоју.

Тако постоје широке могућности за ову сарадњу са земљама Африке, такозваног региона јужно од Сахаре, као што су Нигерија, Замбија, Кенија, Ангола, Зимбабве итд. То исто важи за земље Латинске Америке – Мексико, Бразил, Венецуела и друге. Имајући у виду индустријски развој остварен у низу земаља у развоју, потребно је у већој мери преусмеравати увоз разних индустријских производа из развијених земаља на земље у развоју.

И поред постигнутих видних резултата у пољопривредној производњи, обострани економски интереси претпостављају стварање дугорочних стабилних услова у производној сарадњи, а посебно у производњи хране, већој оријентацији на заједничка улагања /у чему могу веома корисно учествовати наши научноистраживачки институти/, затим, у трансферу технологије итд.

Све ово указује да наши економски односи са земљама у развоју имају и даље приоритетно место у програму рада Скупштине СФРЈ и у том смислу треба остваривати закључке Савезног већа и Већа република и покрајина наше Скупштине да бар једном годишње разматрају стање односа СФРЈ с овим земљама и да, по потреби, доносе мере којима би друштвена заједница у целини стварала повољне услове за што успешније, ефикасније и нарочито организоване активности и пословање наших организација удруженог рада са земљама у развоју.

Другарице и другови, познато је да је Југославија била један од активних protagonista борбе за изграђивање новог међународног економског поретка. Полазили смо од дубоког уверења да су садашњи неравноправни економски односи извор тешких потреса – политичких, војних, социјалних и других у светској заједници и да то могу бити и у ширим димензијама ако се не буду изграђивали праведнији и равноправнији међународни економски односи.

Заједно с несврстаним земљама и другим земљама у развоју, Југославија је стога развијала

и у том правцу активност у оквиру система Уједињених нација и на конференцијама земаља у развоју или несврстаних земаља. Сви ти напори за измену садашњих неправедних међународних економских односа наилазили су на отпор једног броја најразвијенијих земаља, како би сачувале свој привилегисан и монополски положај у светској привреди, што им омогућава да тешке последице економске кризе пребацују на земље у развоју. Због тога, у заједници с несврстаним земљама и земљама у развоју и на основама заједнички утврђене стратегије за преговоре с развијеним земљама, одлучно се залажемо за отпочињање глобалних преговора о међународној економској сарадњи, за разој. Ми одређену еволуцију у ставовима развијених земаља видимо у заједничком саопштењу са састанка највиших представника седам најразвијених земаља Запада, у Версају, на коме је речено да су глобални преговори значајни политички циљ који су прихватили сви учесници тог самита. Наша очекивања да ће се постићи одређени резултати на том путу заснивају се на томе да ће конструктивни ставови земаља у развоју томе значајно допринети. Све то, у целини гледано, може позитивно утицати на отпочињање глобалних преговора и може позитивно утицати да се у Организацији уједињених нација постигне споразум о отпочињању глобалних преговора.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Dajem reč delegatu Bogu Gorjanu.

BOGO GORJAN (SR Slovenija):

Drugarice i drugovi, imamo razvijen informacioni sistem, imamo dobre novinare, ali ipak smo uvek u opasnosti da gledamo na svet i na događaje našim očima. Isto tako, pratimo odjek i korisnost naše politike najčešće pomoću naših ocena. Interesantno bi možda zbog toga bilo da pogledamo kako svetski mediji izveštavaju o našoj zemlji danas, par godina posle Tita, i to prilikom značajne smotre naše politike, prilikom

održavanja XII kongresa SKJ.

Odmah da pomenem da u vezi s tim velikim događajem nismo vodili posebno brigu o tome kako će u svetu pisati i gledati na taj Kongres — toliko smo bili preokupirani sami sobom da kongresni materijali nisu bili podeljeni novinarima na stranim jezicima.

Ipak, moramo ustanoviti da smo doživeli snažan i značajan publicitet. Zbog toga sam odlučio da dam kratak osvrt o izveštavanju o nama, tako da bismo i s te strane ocenili naš trenutak, da na njega ne gledamo samo našim očima i kroz naše želje i potrebe.

Najpre, dosta velika pažnja bila je posvećena pitanju kakva je Jugoslavija posle Tita. Odmah da kažem da strani novinari gotovo jednoglasno konstatuju da nema nekog procesa raspadanja ili slabljenja naše politike ili državne strukture, kao što su mnogi svojevremeno nagoveštavali. I ovom prilikom došlo je do značajne reafirmacije — barem tako inostrani novinari i izveštači konstatuju — Titove politike. Razradu ove naše politike strani izveštači nastavljaju konstatacijom da je Jugoslavija odlučna da nastavi nezavisnu politiku; čak i više — zapažena je naša odlučnost da ne dajemo koncesije blokovskoj politici. Prateći naše rasprave, oni zaključuju da naša zemlja nije ni u opasnosti da takvu politiku menja. U tome su komentari gotovo jedinstveni, na Zapadu i na Istoku.

Dalje, značajno mesto se daje našoj aktivnoj i nesvrstanoj politici. Impresionira ih naša apsolutna odlučnost da nastavljamo s ovom politikom. Ponavljanje stavova, kao na primer u pogledu Kampučije, Avganistana, Vijetnama, i dr. uzima se kao dokaz da nju nismo menjali, i pored toga što su bili nagovešteni određeni pritisci na nas.

Velika publicitet smo doživljavali, što je razumljivo, gotovo u svim našim susednim zemljama. Razrađivali su naročito naše poteškoće, nagoveštavajući, naročito pre Kongresa, da bi se moglo nešto menjati kod nas baš zbog kriznih pojava ne samo u privredi, već i u vezi s našim političkim i sistemskim razvojem. Puno se govorilo i pisalo o težnjama za birokratizacijom i centralizacijom vlasti u zemlji, javljala su se neka mišljenja da je potrebno jačanje uloge Partije, koja treba da sama i neposredno preuzima odgovornost za sudbinu

socijalizma kod nas. Ali, na kraju, govoto svi izveštači, kako radničke, tako i vrlo rasprostranjene građanske štampe, one dirigovane u socijalističkim zemljama i one koja se proglašava nezavisnom — svi su bili saglasni u tome da smo se odlučno opredelili za dosledno nastavljanje razvitka našeg samoupravnog sistema i da nismo odstupali ni pred dogmatskim, ni pred liberalističkim pritiscima.

Možda ipak treba u vezi s tim konstatovati da ovo zadovoljstvo ne dele svi izveštači podjednako. Rezerve su bile primećene, naročito kod onih koji ulogu Partije stavljaju iznad svega i poistovećuju je sa državom.

Većina izveštača je govorila o našoj potpunoj saglasnosti u pogledu stavova o međunarodnim pitanjima. To bi trebalo da znači da je opšte konstatovano da je Jugoslavija prema svetu jedinstvena. Ovo je još značajnije došlo do izražaja zbog primećene činjenice da smo o pitanjima unutrašnjeg razvitka imali velike rasprave, o kojima se opširno izveštavalo, naročito o oštini ovih rasprava ali i njihovoj iskrenosti. Ocenjivalo se da kritika ipak nije bila destruktivna, da je bila slobodna i da nije bila slučajna.

Sve je ovo doprinelo tome da je Kongres označen kao značajan i zbog svoje demokratskosti. Želim posebno da ukažem na značaj takve konstatacije u svetskoj štampi u vremenu kada se istovremeno puno pisalo o našim poteškoćama, o situaciji na Kosovu, zbog čega su neki očekivali da ćemo tražiti soluciju u zaoštavanju unutrašnjih odnosa, u većoj centralizaciji, u smanjenju nekih klasičnih demokratskih sloboda, a ništa od toga se nije desilo. Takvo stanje dobija relativno širok i značajan publicitet.

Treba pomenuti istovremeno da takvu ocenu u svetskoj štampi dobija jedan kongres komunista, i to u vreme kada je opšte zaoštavanje odnosa u svetu i jačanje hladnoratovskih elemenata u blokovskoj politici, kada se povećava i ideološka borba, pa smo prema tome, suočeni s takvim pisanjem u značajnom delu svetske štampe da se kompromituje komunizam kao takav, svaki komunizam, ideja kao takva. U tom momentu priznaje se da se u jednoj socijalističkoj zemlji održao kongres značajnih demokratskih razmera.

Mislim da takva konstatacija sigurno ne može biti vezana samo za jedan događaj kao što je kongres, ona je vezana i za opštu ocenu naše unutrašnje situacije.

Želim da se primeti da nemam nameru da ocenim pisanje ili izveštavanje strane štampe o nama. Želim samo da ukratko prikažem kakva je slika o našoj zemlji posredovana političkoj javnosti u svetu.

Ako sumiramo, ova slika je sledeća: Jugoslavija se posle Tita nije promenila, nije došlo do pojava kao što su destalinizacija, demaoizacija. Ne samo u normalnoj, nego čak i u našoj specifičnoj, kriznoj situaciji, naša zemlja je ostala demokratska zemlja. Nastavlja se Titova politika, koja je ipak građena na tri značajna stuba: samoupravni socijalizam, potpuna nezavisnost od blokovskih i drugih uticaja i doslednost u izvršavanju naše politike nesvrstavanja.

Možda je na mestu pitanje kakvi su razlozi da su svetski mediji obaveštavanja umesto senzacionalizma i tendencioznosti, koje je vrlo često bilo na naš račun u stranoj štampi i drugim medijima masovnog izveštavanja — ustupili mesto relativno objektivnoj oceni našeg trenutka.

Ja mislim da je svima u svetu jasno, a naročito našim susedima — možda ne svim susedima, ali ipak Evropi, svetu kao celini — da je u ovom delu Evrope, na ovom delu Balkana, potrebna stabilna zemlja, stabilna Jugoslavija. Istovremeno, ono što je nama jasno, a očividno je jasno i svim izveštačima, jeste činjenica da je Jugoslavija faktor stabilnosti samo ako je istovremeno nezavisna, ako ostaje nesvrstana, socijalistička i samoupravna. Ako samo jedna od ovih karakteristika naše politike izostane, postavlja se pitanje da li smo još uvek faktor stabilnosti. Ovo bi istovremeno trebalo a znači da je Jugoslavija, u ovom delu sveta i šire, potrebna baš onakva kakva jeste. Ubeđen sam da je takvo raspoloženje došlo još više do izražaja posle traume koju je Evropa doživljavala prošle godine u vezi s poljskom situacijom i zbog psihoze koju Evropljani doživljavaju pod kišobranom strašnog nuklearnog oružja. Mislim da se potreba baš takve Jugoslavije uključuje u jedno opšte raspoloženje, naročito jednog ogromnog broja mladih lju-

di, koji po ulicama Evrope i sveta zahtevaju mir, razoružanje i slobodu.

Osećam potrebu da kažem još jednu stvar. Naime, da u svetskim sredstvima izveštavanja nije došla do izražaja na isti način i podrška našim stavovima o konkretnim pitanjima rešavanja svetskih odnosa i problema. Razumljivo je da neke istočno-evropske zemlje nisu želele pominjati, recimo, samoupravljanje, jer je nemoguće odvojiti naš samoupravni sistem, našu nezavisnu politiku od naših stavova prema pitanjima kao što su Kampučija, Avganistan i Poljska. Gotovo niko nije pominjao naše zalaganje koje je došlo do izražaja na Kongresu, pa i u ovom našem Domu ponovo danas, za novi privredni poredak u svetu. Nisu pominjali našu ocenu uzroka i predloge rešenja za duboku krizu privrednih sistema u svetu. Malo je bilo reči o našim stavovima protiv naoružanja, o odgovornosti i posledicama blokofske politike, o našem zalaganju za uspeh KEBS-a i Drugog specijalnog zasedanja Generalne asambleje za razoružanje. Mnogi su se oglašili o naše stavove prema izraelskoj agresiji na Libanon i o naše proteste protiv pokušaja uništavanja palestinskog naroda. Osim neposredno pogođenih i retkih drugih, gotovo niko nije pomenuo kako je na boračkom, a i na partijskom kongresu progovorilo, kako neko kaže, partizansko srce Jugoslavije u brizi za sudbinu nesretnog progonjenog palestinskog naroda.

O ovim i mnogim drugim pitanjima, po kojima je, zbog svoje principijelnosti, Jugoslavija poznata u svetu, naročito među demokratskim i nesvrstanim snagama, gotovo da nije bilo govora u značajnom delu svetske štampe.

Želeo sam danas ovom Veću predočiti kako je u javnom mišljenju na koje utiče demokratska i liberalna štampa, stvoreno mišljenje, prilikom Kongresa i u drugim prilikama, da posle Tita, i pored poteškoća, uglavnom privrednim i političkim, možemo računati na ravnopravan dijalog, na svaku razmenu, na sve moguće komunikacije sa svetom, samo pod uslovom da uspešno, odgovornije i ubrzano provodimo našu poznatu i na Kongresu potvrđenu politiku.

Da bi slika o pisanju o nama bila potpunija, moram da kažem da su u svetu postali zabrinuti u pogledu tempa i načina da se izvučemo iz sadaš-

njih poteškoća. Ja mislim da je ovo razlog više da intenziviramo naš rad na ostvarivanju naše politike. Zbog toga, pored ove naše diskusije i vrlo interesantnog ekspozea, koji prihvatam i podržavam a time delim sigurno raspoloženje prisutnih delegata, mislim da bi bilo potrebno da ovaj Dom što konkretnije raspravlja o ostvarivanju politike.

Predložio bih Veću da se danas dogovorimo da nam do ove jeseni pripreme materijale i da raspravljamo o sledećim konkretnim temama:

prvo, kakve su prepreke i poteškoće za povećanje naše razmene s konvertibilnim tržištem;

drugo, kakva su dosadašnja iskustva i kakva je ocena mogućnosti povećanja naše privredne saradnje sa zemljama u razvoju;

treće, predlažem da damo jednu ocenu naše energetske i sirovinske zavisnosti od stranih izvora;

četvrto, da ocenimo našu tehnološku povezanost i našu zavisnost od sveta.

To je samo nekoliko tema od mnoštva otvorenih pitanja koja stoje pred nama i o kojima moramo raspravljati.

Mislim da se slažete sa mnom da predložene teme nisu samo privrednog značaja, već da su i duboko političke i spoljnopolitičke.

PREDSEDNİK dr ANTON VRATUŠA:

Molim da uzme reč drugarica Nevenka Novaković, delegat iz Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

NEVENKA NOVAKOVIĆ (SR Bosna i Hercegovina):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi, u okviru rasprave o međunarodnoj situaciji i aktivnosti SFRJ, kao i izlaganja druga Mojsova, saveznog sekretara za inostrane poslove, odnosno predloženih elementa za Platformu jugoslovenskoj delegaciji koja će učestvovati u radu VII konferencije šefova država ili vlada nesvrstanih zemalja, čije se održavanje predviđa u Iraku septembra ove godine, želim da podržim preduzete aktivnosti naše zemlje i stavove, kao i da u prilog tome iznesem neka pitanja koja su vezana za djelovanje

sistema Ujedinjenih nacija u oblasti međunarodne saradnje i jačanja pokreta nesvrstanih zemalja.

Živimo u fazi velikih međunarodnih protivrječnosti i zahtjeva naprednih zemalja da se mir, sloboda i nezavisnost u borbi za jačanje novog, pravednijeg međunarodnog ekonomskog poretka obezbjeđuje putem demokratskih dogovaranja i sporazumijevanja, uz uvažavanje nesvrstane politike bez miješanja velikih sila i blokovskog nadmetanja, uz traženje razumnih rješenja kojima teži cjelokupno čovječanstvo.

U tom kontekstu važno je istaći ulogu Ujedinjenih nacija, odnosno aktivnost međunarodnih organizacija koje djeluju u okviru sistema Ujedinjenih nacija kao što su FAO, UNESCO, Svjetska zdravstvena organizacija, Međunarodna organizacija rada, Program za razvoj, Institut Ujedinjenih nacija za istraživanje i obuku radi unapređenje položaja žena, kao i drugih sličnih organizacija i fondova, a posebno UNICEF-a, Međunarodne organizacije UN za pomoć djeci, čije su mi aktivnosti bliže poznate.

Bitno je za sve ove organizacije koje djeluju u sistemu OUN istaći njihovu plansko-programsku orijentaciju koja ima dugoročni karakter, što se potvrđuje u već poznatim dekadama razvoja u zemljama nesvrstanog svijeta, kao i drugim zemljama, koje imaju za cilj obezbjeđivanje osnovnih uslova za život i unapređivanje razvoja ovih zemalja u svim oblastima društvenog, ekonomskog i političkog života, u saradnji s njihovim vladama, odnosno programima razvoja tih zemalja. UNICEF-ov srednjoročni plan za period 1982—1985. uključuje pomoć u vrijednosti od oko 1 milijardu dolara za oko 100 zemalja u razvoju.

Na ovogodišnjem redovnom zasjedanju Izvršnog odbora UNICEF-a velika pažnja je posvećena međunarodnoj situaciji, naročito u vezi s politikom razoružanja i u tom pravcu upućena je poruka specijalnom zasjedanju Generalne skupštine UN za razoružanje, s porukom da Generalna skupština donese Rezoluciju o razoružanju, kako bi se i na taj način obezbjeđivala materijalna dobra koja bi spriječila osipanje čovječanstva, posebno onog dijela koji čine djeca, a čiju smrt izaziva glad, danas najakutniji problem svijeta. Dovoljno je ako kažem da danas u svijetu umire godišnje oko 15 miliona

djece. UNICEF procjenjuje da ako bi se odvojilo oko 10 milijardi dolara godišnje za hranu, to bi za oko 20 godina bilo dovoljno da se iskorijeni masovna glad i neuhranjenost u svijetu.

Djelovanje sistema UN danas nailazi na ozbiljne teškoće, što najbolje potvrđuju tragični događaji u Libanu i drastična agresija Izraela u neravnopravnom ratu s palestinskim narodom. Genocid koji se vrši nad palestinskim narodom, gdje posebno stradaju djeca (prema procjenama UNICEF-a na ugroženom području ima oko 900.000 djece), treba da bude teška opomena civilizovanom svijetu i čovječanstvu uopšte pri kraju XX vijeka.

Pokret nesvrstanih, kao najprogresivnija pojava ovog stoljeća, pri čemu su Titovo djelo i misao nezamjenjivi, mora postaviti pitanje dosljednosti sprovođenja svoje proklamovane politike. Deklaracija o pravima čovjeka koju su Ujedinjene nacije donijele 1948. godine, a potpisale je zemlje i razvijenog i nerazvijenog svijeta, trpi zbog ozbiljnih nedosljednosti izazvanih interesima velikih sila.

U sveopštoj međunarodnoj saradnji u kojoj Jugoslavija zauzima značajno mjesto, nužno je istaći dalje unapređivanje te saradnje i čvršće zalaganje za sprovođenje dokumenata s evropskih konferencija o bezbjednosti i saradnji.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Reč ima delegat Batrić Jovanović.

БАТРИЋ ЈОВАНОВИЋ /СР Црна Гора/:

Друже председниче, другарице делегаткиње, другови делегати, подржавајући у цјелини излагање савезног секретара за иностране послове друга Лазара Мојсова, хтио бих да направим кратак осврт на нека питања међународне сарадње у економској и културној сфери.

Процес деколонизације, као што нам је свима познато, најдаље је отишао у области политике. У економској сфери пак, на први поглед резултата није мало, али у ствари, не-

ријетко је класични колонијализам трансформиран у неоколонијализам. Културна деколонизација треба тек да се изврши. Без економске и културне еманципације нема, зацијело, ни истинске политичке независности земаља и држава. Стога је борба несврстаних и других земаља у развоју за економско осамостаљивање и афирмацију њиховог културног идентитета, само завршна фаза борбе за национално ослобођење, тј. за побједоносан завршетак антиколонијалне револуције.

Све је дубља провалија између богатих, индустријализованих земаља, и великог броја најсиромашнијих земаља у развоју, у којима живи близу милијарду и 200 милиона становника. У свим овим посљератним годинама национални доходак у индустријализованим земљама, према подацима Међународне банке, за обнову и развој, растао је годишње за око 180 долара по становнику, а у најсиромашнијим земљама за цило 2 долара по становнику.

Према неким процјенама, у најсиромашнијим земљама умире годишње од глади близу 50 милиона људи. Милијарда људи у земљама у развоју је неписмена.

У Првој деценији развоја, коју је прокламовала Организација уједињених нација за период од 1961. до 1970. године и у Другој деценији, за период од 1971. до 1980. године, било је предвиђено да индустријализоване земље трансферишу у земље у развоју 0,7% свог националног дохотка, путем јавне помоћи. Остварена је тек половина овог процента. Наравно, индустријализоване земље давале су ту помоћ на билатералној основи, углавном према томе колико сматрају себи наклоњеним режиме у појединим земљама у развоју.

Дакле, помоћ индустријализованих земаља сиромашним земљама била је прије свега у служби интереса „дародаваца”. Индустријске земље, не само капиталистичке већ, на жалост, и социјалистичке, тако упорно настоје да се што више скрећу средства у буџетима специјализованих агенција Организације уједињених нација, која би ишла у пројекте у земљама у развоју. Богате земље немају разумијевања за огромне невоље сиромашних земаља. Стога ће борба за

поступно изграђивање новог међународног економског поретка бити дуготрајан процес, уз стални жесток отпор индустријализованих земаља.

УНЕСКО, специјализована организација Уједињених нација за образовање, науку, културу и информације, прокламовала је прије деценију и по принципе међународне културне сарадње засноване на сљедећим премисама:

а/ свака национална култура мора бити поштована и спашена;

б/ сваки народ има право на развој своје културе;

в/ све националне културе су заједничко наслеђе човјечанства;

г/ у модерном свијету нема мјеста културном империјализму у историјском значењу те ријечи;

д/ међународна културна сарадња, мултилатерална и билатерална, треба да има за циљ узајамно богаћење култура и развој пријатељства и разумијевања међу народима;

ђ/ културна сарадња мора подразумевати поштовање оригиналности сваке културе и принцип реципроцитета, тј. обостране размијене.

Реалности нашег свијета су јамачно сасвим друкчије од ових принципа. Није, чини се, на одмет бацити један крајње летимичан поглед на садашњи тренутак у међународној културној сарадњи:

Прво. Културна размијена међу народима одвија се углавном једносмјерно — од индустријских, ка земљама у развоју. Према подацима УНЕСКО-а, велике индустријализоване земље, углавном западне, држе монопол у свјетској трговини филмова, ТВ програма, па у великој мјери и књига и периодике. На примјер, компаније Сједињених Америчких Држава држе двије трећине свјетског извоза телевизијских програма. Мултинационалне компаније покривају око 80% америчког извоза тих филмова. Америчке компаније држе око 50% свјетског извоза филмова, што обављају преко 700 филијала, расутих по готово цијелом свијету, у којима је запослено око 16 хиљада службеника.

Камерунски књижевник и музичар Красис Деби пише: „У ствари, ове компаније /иностране — Б.Ј./, које су све вријеме држале монопол кинематографске дистрибуције у Црној Африци

одговорне су за катастрофалну ситуацију у коју еволуира филм на овом континенту. Оне суверено одлучују о врсти филмова за презентирање публици, што препречава пут једној афричкој филмској креацији, која већ постоји, и то доброг квалитета.”

На „Округлом столу” о међународној културној и интелектуалној сарадњи и новом економском поретку у свијету, одржаном у УНЕСК-у, екваторски сликар Освалдо Емајас-мин је говорио о настојањима империјализма да се латино-америчким и карипским земљама наметне култура страна њиховој, друкчији начин живота, да их се наведу да забораве своју традицију и деформишу своју историју, све то са циљем да се експлоатација природних и људских ресурса латино-америчких земаља и Кариба. Постојећи свјетски економски поредак, с правом је истакао екваторски умјетник, минира саме основе културе која је изграђивана у току стољећа у Латинској Америци и Карибима.

Једносмјерна културна размјена није сарадња у правом смислу ријечи. Стога би се садашња ситуација у међународној културној размјени могла окарактерисати као културна доминација најразвијенијих земаља, што није ништа друго до културни империјализам. Међународна културна сарадња мора бити дијалог равноправних националних култура. Та се сарадња мора одвијати на бази стриктног поштовања суверенитета сваке земље, без обзира на њену величину и богатство. Дакако, нико прогресиван не може бити за стварање културних гета — свако затварање према осталим културама може водити осиромашивању и најбогатије националне културе. С друге стране, сваки облик културног империјализма је аморалан и представља негацију националног достојанства.

На жалост, још је доста народа, а нарочито националних мањина, на свим континентима, који су подвргнути насилној културној асимилацији, што није ништа друго до културни геноцид. Такву судбину доживљавају и наше националне мањине у Албанији, Грчкој, Бугарској, па и другдје.

Друго. Образовни модели у несврстаним и другим земљама у развоју наслијеђени су од

колонијалних метропола, или увезени из индустријализованих земаља. Ти модели најчешће нијесу прилагођени конкретним условима, потребама и аспирацијама народа у земљама у развоју. Један афрички хуманиста каже да они који су дошли код њих „са Библијом у једној руци, а пушком у другој” наметнуше систем образовања који их је конфинирао „у једну ситуацију инфериорности”.

Треће, колонијалне и друге освајачке силе, како је познато, однијеле су из бивших колонија и окупираних земаља многа знаменита културна добра, укључујући и архиве. Постоји више резолуција УНЕСКО-а донијетих на иницијативу Југославије и других несврстаних земаља, у којима се тражи повраћај однијетих умјетничких дјела и реституција архива. На жалост, позитивних реаговања земаља у којима се налазе опљачкана културна добра до сада углавном није било. Те земље, ако би вратиле однијета културна добра њиховим легитимним власницима, збиља би допринијеле исправљању неправди учињених народима који су били жртве њихових освајања и експлатације.

Историјска је чињеница, уосталом, да су народи бивших колонија дали огроман допринос процвату и брзом економском и културном успону метропола. Чак и данас бивше колоније доприносе напретку некадашњих метропола, лифтовањем јефтиних сировина и радне снаге у замјену за одвећ скупу опрему и друге индустријске производе.

И наших архива још увијек има у иностранству. На примјер, у Бугарској се још увијек налази архива руководства славног и трагичног топличког устанка 1917 године, укључујући и дневник студента Тошка Влаховића из Роваца, у Црној Гори, једног од вођа тог устанка.

Четврто. Незамисливо је успостављање новог међународног економског поретка не заустављања „бекства мозгова” из сиромашних у богате земље. Разумије се земље у развоју треба да улажу максималне напоре да талентовани и креативни људи не одлазе у индустријализоване земље, односно да стварају услове за враћање таквих стручњака из развијених земаља.

Пето. Несврстане земље су на три послед-

ње конференције на врху, на којима су биле заступљене практично све земље у развоју, у својству делегата, посматрача или гостију, истакле девизу ослањања на сопствене снаге у њиховом економском и културном развоју. У том контексту се ситуира и оснивање заједнице /ПУЛ-а/ новинских агенција несврстаних земаља, где је Југославија сада координатор. Неке несврстане и друге земље у развоју постигле су значајна остварања у науци, просвјети, култури и информацијама. За друге несврстане земље та искуства могу бити драгоцјена. Логично је да ће једној земљи у развоју бити прихватљивије солуције о образовању или информацијама које су већ у пракси провјерене у другим земљама у развоју, него модели индустријализованих земаља. Стога, мултилатерална и билатерална сарадња међу несврстаним и другим земљама у развоју у области економије, али и у области културе /у најширем смислу ријечи/ представља предуслов убрзавања корака у правцу поступне изградње новог међународног економског поретка и новог информативног поретка у свијету. У томе наша земља има значајну улогу, а могла би имати много већу, под условом да дјелујемо смишљеније и организованије.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi reći?

Ima reč delegat dr Ljiljana Todorova.

Др ЛЈИЉАНА ТОДОРОВА /СР Македонија/:

Друже председниче, другарице и другови, ја бих се надовезла на дискусију друга Батрића Јовановића и у оквиру активности Југославије као једне од земаља координатора несврстаних земаља у области науке и технологије, дозволите да укажем на неке неопходне импулсе, у складу с расположивим могућностима, које треба да прими наша мултилатерална сарадња на овом плану, пошто развој научно-техничке активности представља, истовремено, саставни део и императив укупне наше политике за економску стабилизацију земље.

Досадашњи резултати у области међународне научне сарадње несумњиво су веома значајни, јер је и сарадња у овој области успела да се афирмише као значајни фактор и инструмент нашег дугорочног програма у спровођењу и развијању мера економске политике и рационализације, особито на плану обуке и усавршавања кадрова, школовања и студиских боравака код нас и у свету, пружање стручне помоћи у разним научним областима и слично.

Настављајући и даље те напоре, као што је било изнето у излагању друга Мојсова, а у циљу превазилажења досадашњих слабости, паралелно ће бити потребан ангажованији однос за један иновациски процес у поштовању неких наших основних принципа које ћемо овде подвући, и на унутрашњем плану и на плану међународне сарадње наше земље.

Прво, на унутрашњем плану подразумевамо обезбеђивање таквих услова у којима ће резултати истраживања и шира примена научних иновација наћи што бржу примену у развојну политику организација удруженог рада, у којима би оне постале економски интерес самих радника односно у којима би исте подигле продуктивност рада, изградњу сопствене стратегије, технолошког развоја, вредновање креативног рада у друштвеној и производној пракси и тако допринеле повећању дохотка и општем друштвеном развоју.

Ово је тим пре значајније пошто су остварени резултати у области образовања, васпитања и науке унели много новина и у другим областима живота и рада, што је и једна од претпоставки за остваривање идеје за интеграцију рада и образовања у јединствени васпитно-образовни процес у коме нема вулгаризације нашег основног опредељења о повезаности науке и удруженог рада, нема простора за краткорочне купопродајне односе, већ у коме је та сарадња дугорочна, научно фондирана, добро организирана са високим квалитетом истраживачког рада, који може да издржи сваку озбиљну научно фондирану критику.

На другом плану, спољнополитичком, наш досадашњи успешан и динамичан развој научне сарадње суочен, исто тако, с низом тешкоћа и

отворених проблема, изискује већу организова-ност и бољу координацију између нас самих, на-ших република и покрајина, ради ефикаснијег решавања отворених питања. Овде мислимо на доследније изражавање нашег принципа отворе-ности у разговорима о свим спорним питањима наше сарадње, која се односе на наше виталне националне интересе у контексту нашег зајед-ништва. То није само формално спровођење про-грамских начела. У ову политику отворености свакако треба укључити и уважавање принци-па реципроцитета у односима, што је особито значајно за нас када је реч о балканској мулти-латералној сарадњи, о нашим добросуседским односима. Како је већ било речи на XII конгресу Савеза комуниста Југославије — мислим да је то било речено у дискусији друга Јожега Смолеа — ми морамо још чвршће утврдити начело да је сва-ки сусед Југославије непосредни сусед сваке од наших република и покрајина.

То значи да наши односи са суседима имају свој идејни извор у нашем јединству, да је нацио-нални фактор један позитиван фактор који нас треба зближавати, а не раздвајати. Тако ћемо праведније решити и проблеме који произлазе из великоалбанског иредентизма, који се, поред осталог испољио и због нарушавања принципа реципроцитета у нашој сарадњи с Албанијом и због покушаја територијалних претензија на нашу земљу; затим тешкоће које настају због непошто-вања права припадника југословенских мањина, непризнавања мекедонских универзитетских дип-лома у неким земљама, на пример Грчкој итд. Ова последња чињеница не сме бити проблем само једне републике, већ заједнички проблем који треба решити заједничким договором свих југословенских универзитета.

Ако овим принципима додамо и принцип истинске демократизације и подруштвљавања наше спољне политике и међународне сарад-ње, који даје могућност за укључивање у решава-ње ових проблема подједнако и науке и свих радних људи, чији је заједнички интерес транс-формација неправедног система међународних од-носа, изгледа за корак напред у превазилажењу вербализма и у области науке свакако ће бити јаснији у нашој перспективи. Наука у оквиру

својих надлежности треба и даље да остварује своје међународне обавезе у области спољнопо-литичке сарадња Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi rač? (Niko)

Možemo da završimo diskusiju o prvoj tački dnevnog reda.

Drago mi je što mogu da konstatujem da su govornici u svojoj diskusiji pokrenuli značajan broj pitanja s kojima je suočena naša zemlja i svet dana. Takođe, da su stavovi izraženi u ekspozeu druga Lazara Mojsova naišli na punu podršku. Uveren sam da to nije samo mišljenje delegata koji su uzeli reč, već uopšte našeg Veća i da će to doći do izražaja i u dokumentu koji treba da prihvatimo tim povodom. Naime, ozbiljnost momenta, vreme-на u kojem živimo i zadataka s kojima smo suo-čeni, zahtevaju da i Skupština to odrazi na odgo-varajući način. Zbog toga je bio predlog Odbora za spoljnu politiku da se donese odgovarajući doku-ment.

Zato predlažem, kao radni zaključak, da Odbor za spoljnu politiku pripremi i podnese Veću na razmatranje i usvajanje Predlog rezolucije o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Da li se slažete s takvim zaključkom? (Sla-žu se)

Predlažem da tekst Predloga rezolucije razmotrimo i usvojimo na sutrašnjoj sednici Veća, pre nego što predemo na preostale tačke dnevnog reda.

Ujedno obaveštavam da će sednica Odbora za spoljnu politiku biti u 13 sati u sali broj III, od-носно непосредно после завршетка данашњег пре-подневног рада.

Da li se slažete? (Slažu se)

Sada su na redu delegatska pitanja.

Želim da vas podsetim da vam je jutros podeljen materijal Saveznog izvršnog veća u vezi s delegatskim pitanjima druga Batrića Jovanovića i drugarice Dušice Žorić. Taj materijal, kao što ste

videli, nosi naslov — Ocene i stavovi Saveznog izvršnog veća o iseljavanju Srba i Crnogoraca sa Kosova i o pravcima delovanja radi otklanjanja uzroka iseljavanja i stvaranja uslova za povratak u Socijalističku Autonomnu Pokrajinu Kosovo onih koji to žele.

Delegat Batrić Jovanović postavio je delegatsko pitanje:

Šta Savezno izvršno vijeće namjerava da preduzme, u okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlašćenja, kako bi se onemogućili svi vidovi pritiska za iseljavanje Srba i Crnogoraca sa Kosova i da se na Kosovu, odmah i trajno, obezbijede svi neophodni uslovi za potpuno siguran, slobodan i miran život i rad svih žitelja SAP Kosova, tj. svih Srba, Crnogoraca, Albanaca, Muslimana, Turaka, Roma i drugih, to jest da se osiguraju svim građanima Kosova Ustavom SFRJ zagaranтована права i slobode?

Delegat drugarica Dušica Žorić, na prošloj sednici Veća, postavila je delegatsko pitanje:

Koje će mere Savezno izvršno veće preduzeti radi stabilizovanja političko-bezbednosnog stanja u Socijalističkoj Autonomnoj Pokrajini Kosovu i u koje se vreme planira njihovo preduzimanje?

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da odgovori na pitanja delegata Batrića Jovanovića i Dušice Žorić.

Ima reč drug Boro Denkov, član Saveznog izvršnog veća.

БОРО ДЕНКОВ, члан СИБ-а.

Друже председниче, другарице и другови делегати, делегат Савезног већа Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије др Дујица Жорић из Социјалистичке Аутономне Покрајине Косова, на седници Већа 17. јуна 1982. године, поставила је Савезном извршном већу делегатско питање.

Које се мере предвиђају за стабилизацију политичко-безбедносног стања у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косову, у које време и које су то мере?

На истој тој седници делегат Батрић Јовановић, из Социјалистичке Републике Црне Горе, поставио је Савезном извршном већу делегатско питање:

Шта Савезно извршно вјеће намјерава да предузме, у оквиру својих уставних и законских овлашћења, како би се онемогућили сви видови притисака за исељавање Срба и Црногораца са Косова и да се на Косову, одмах и трајно, обезбједе сви неопходни услови за потпуно сигуран, слободан и миран живот и рад свих житеља САП Косова, тј. свих Срба, Црногораца, Албанаца, Муслимана, Турака, Рома и других, то јест да се осигурају свим грађанима Косова Уставом СФРЈ загарантована права и слободе?

Због природе питања, дајем заједнички одговор на ова питања и молим делегате који су поставили питања да то уваже.

Друже председниче, другарице и другови делегати, као што је познато, после контрареволуционарних догађаја с позиција албанског национализма и иредентизма на Косову, марта и априла 1981. године, у циљу побољшања безбедносно-политичке ситуације у САП Косову предузете су и предузимају се бројне и разноврсне политичке, економске, безбедносне, социјалне, васпитно-образовне, управно-правне, казне и друге мере. Оне произлазе из оцјене стања у Покрајини и прецизиране су у низу докумената које су усвојили друштвено-политички органи САП Косова, СР Србије и Федерације.

Активност свих органа на санацији ситуације у Покрајини интензивирана је усвајањем Политичке платформе за акцију Савеза комуниста Југославије у развоју социјалистичког самоуправљања, братства и јединства и заједништва на Косову. Прихватањем Платформе као документа ПХ конгреса Савеза комуниста Југославије, с оценама контрареволуционарних догађаја на Косову и задацима чланова Савеза комуниста за борбу против рушилашких снага албанског национализма и иредентизма, снага неостаљинизма и других реакционарних и контрареволуционарних снага — створени су најшири

друштвени оквири за конкретно стваралачко ангажовање свих организованих социјалистичких снага на Косову, у СР Србији и у Федерацији, за ефикасан обрачун са свим испољеним непријатељима на Косову. Циљ је да се створе оптимални основи и услови за даљи развој самоуправних, социјалистичких, друштвено-економских и политичких односа, за јачање стабилности наше заједнице, за јачање братства и јединства и заједништва народа и народности на Косову и за слободан и неометан живот и рад радних људи и грађана на Косову.

Полазећи од сазнања да без политичке нема праве друштвено-економске и безбедносно-политичке ситуације, у време избијања контра-револуционарних догађаја на Косову и касније, акценат је стављен на јачање политичких снага на челу са Савезом комуниста и на задатке идејно-политичке диференцијације.

Паралелно с тим, на безбедносном плану су предузете и предузимају се широке мере усмерене на обезбеђење јавног реда и мира, на откривање и кажњавање главних учесника и носилаца контрареволуционарне активности. Посебни напори надлежних политичких, друштвених и државних органа усмерени су на откривање и сузбијање илегалне активности и делатности албанских националиста и иредентиста у земљи и албанско-фашистичке и друге екстремне емиграције, као и осталих носилаца антијугословенске активности у иностранству, који настоје својом делатношћу да отежају безбедносну ситуацију у САП Косову.

Досадашњим мерама и активностима политичких организација и органа – пре свих, Савеза комуниста и органа и служби безбедности, тужилаштва и правосуђа – у знатној мери је разбијена илегална делатност с позиција албанског национализма и иредентизма. Откривено је 55 група, кривичним поступком захваћено је 529 осуђено 333, прекршајно кажњено 1200 лица. Органи службе безбедности у САП Косову данас су адекватније организовани и знатно кадровски и материјално-технички ојачани. Тако, на пример, отворено је пет нових станица милиције и формирано 29 одељења, формирано је 7 станица саобраћајне милиције, једна станица за

безбедност на железници, формиране су и друге специјалне јединице, а кадровски је ојачана и далеко боље материјално-технички опремљена служба државне безбедности.

То говори да су већ уложени, и даље ће се улагати, озбиљни напори да се Служба јавне и државне безбедности у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косову идејно-политички, кадровски, стручно и материјално-технички оспособи за ефикасно извршавање задатака. У циљу пружања комплетне помоћи органима унутрашњих послова Социјалистичке Аутономне Покрајине Косова, у овој Покрајини и даље се налази и дејствује здружена јединица милиције и један број других припадника Службе државне и јавне безбедности социјалистичких република и Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине и Савезног секретаријата за унутрашње послове.

Све је то омогућило да се постигну значајни резултати у овој фази акције за стабилизацију стања на Косову, и доприносиће још последњијем спровођењу закона и прописа, успешнијем праћењу, откривању и онемогућавању непријатељске делатности, а тиме и стварању услова за неометан живот и рад радних људи и грађана припадника свих народа и народности на Косову.

Неоспорно је, другарице и другови, да су постигнути позитивни резултати укупне акције коју данас на Косову воде организоване социјалистичке снаге ради стабилизације политичке безбедности и економске ситуације на Косову. Међутим, и поред побољшања стања безбедности, делатност непријатеља на Косову је и даље присутна. То је резултат испољених слабости које се изражавају у недоследности и у опортунизму у извршавању постављених задатака, што албански националисти користе за своје непријатељско деловање и тиме успевају да одрже неповољно стање и још увек сложене друштвено-политичке, економске и безбедносне односе у Покрајини.

Због тога ће Савезно извршно веће, у оквиру својих уставних и законских надлежности, интензивирати и активност и предузимати мере за стабилизовање политичке безбедности и ширег друштвеног стања на Косову. Овом приликом

joш једанпут истичем да се активност Савезног извршног већа заснива на поменутој Платформи и да је део укупних и врло значајних активности органа и организација на нивоу Федерације. При том имамо у виду и оцене и мере које у домену сопствене надлежности предузимају Председништво СФРЈ, Скупштина Југославије и други савезни органи и организације, а посебно друштвено-политичке организације са Савезом комуниста на челу.

О ширим аспектима безбедности ситуације, с посебним освртом на стање на Косову, пред надлежним телима Скупштине СФРЈ је говорио савезни секретар за унутрашње послове друг Стане Доланц, што умногоме олакшава одговор на постављена питања.

Друже председниче, другарице и другови делегати, што се тиче питања о притисцима за исељавање Срба и Црногораца са Косова, као посебног аспекта и трагичне последице политичко-безбедносног стања на Косову и једног од циљева непријатељских националистичких и иредентистичких снага на Косову, Савезно извршно веће је презентирало делегатима Скупштине СФРЈ за данашњу седницу материјал „Оцене и ставови Савезног извршног већа о исељавању Срба и Црногораца са Косова и о правцима деловања ради отклањања узрока исељавања и стварања услова за повратак у Социјалистичку Аутономну Покрајину Косово оних који то желе”.

Из саопштења са седнице Председништва СФРЈ 14. јула 1982. године делегати су могли да виде да је Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије овај документ позитивно оценило и подржало оцене и ставове Савезног извршног већа, с констатацијом да ће акција и мере које предузима Савезно извршно веће, и оне које планирамо да предузмемо у наредном периоду, допринети јачању међународног поверења и позитивно ће утицати на заустављање процеса исељања Срба и Црногораца, да ће отворити могућности за евентуални повратак оних који су се иселили под притиском и да ће повољно утицати на укупну стабилизацију на Косову.

Имајући у виду да су делегати добили

овај документ Савезног извршног већа, дозволите, друже председниче, да истакнем само неке глобалне оцене проблема исељавања под притиском с Косова и да укажем на правце наших даљих активности.

Политика националне равноправности је једина алтернатива наше вишенационалне заједнице. То је и било основно идејно опредељење Савеза комуниста Југославије, а Титова идеја братства и јединства је наша моторна снага, моторна снага наше народноослободилачке борбе и социјалистичке револуције.

У контексту социјалистичког развоја нашег друштва, с посебном бригом и одговорношћу настојимо да продубљујемо ту политику, обезбеђујући још и адекватну материјалну димензију. Свесни да реакционарне снаге могу увек да злоупотребљавају међународне односе, наша трајна обавеза била је и остаје борба против национализма као израза реакционарне идеологије, чија контрареволуционарна и непријатељска суштина води и рестаурирању неравноправности, националном унјетавању, класно-експлоататорским односима и асимилацији.

Контрареволуционарне догађаје на Косову и појаве албанског национализма и иредентизма због тога не можемо друкчије оцењивати него као продукт најреакционарнијих, најконзервативнијих снага албанске народности и остатке враћања политике наше прошлости, која је наносила тешке ране заједништву наших народа и народности. Због тога је била погубна – Косово је само нова потврда тога – политика и пракса опортунистичког прилагођавања водећих снага друштва, њиховог руководства заостале свести, тренутним, краткорочним, егоистичним интересима, под изговором да се тиме одржавају везе с народом. Сажето говорећи, то је друштвени контекст који су искористиле националистичке и иредентистичке снаге да би се афирмисао контрареволуционарни непријатељски програм, кондензован у пароли „Косово-република”, који се од стране непријатељских снага организовано спроводи методама и акцијама за обезбеђење „етнички чистог Косова”. На тој основи већ дуже времена, а и данас, одвија се активност непријатеља који користи широк спектар шовинистичких,

националистичких и профашистичких метода који налазе неко исходиште и у шпекулативном искоришћавању и упрошћеном дисперзирању назова научних расправа о етногенези албанског народа и старој постојбини Илира.

Последњих година и политике руководства на Косову није дозвољавала да се јасније поставе линије разграничења између наше политике националне равноправности и укупних настојања за националну, политичко-економску и културну афирмацију, с једне, и националистичке оријентације, с друге стране. То политиканство и недоследност искоришћавани су за стварање широке иредентистичке и националистичке атмосфере на Косову, која је искоришћавана за континуиран груб, нехуман, фашистички притисак на неалбанско становништво на Косову, посебно на Србе и Црногорце, да би се они исељавали са Косова.

Притисцима албанских националиста и иредентиста за исељавање Срба и Црногораца с Косова у основи су угрожени Уставом Социјалистичке Федеративне Републике Југославије загарантована права и слободе човека и грађанина, наше братство и јединство, заједништво и равноправност народа и народности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Исељавањем Срба и Црногораца из Социјалистичке Аутономне Покрајине Косова остварује се један од стратешких циљева контрареволуције; оно је усмерено на разбијање интегритета Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Имајући у виду ову димензију непријатељских догађаја на Косову и њихов стратешки циљ, јасно је да смо суочени с појавом која није проблем само Социјалистичке Аутономне Покрајине Косова и Социјалистичке Републике Србије, већ целе Југославије. Зато даља активност Савезног извршног већа и свих организованих социјалистичких снага Федерације и социјалистичких република и Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине мора да буде конкретнија и делотворнија.

У периоду који је иза нас улагани су напори у оквиру укупне стабилизације да се онемогуће притисци на исељавање Срба и Црногораца, да се створе услови за заједнички, равноправан жи-

вот радних људи и грађана свих народа и народности и да се створе услови да се у САП Косово врате они који су се под притиском иселили. И не само они, већ да се створе реални простор и погодни друштвени услови за шире комуницирање радних људи и кадрова који могу да нађу смисао и интерес за сопствено стваралачко осмишљавање на Косову.

Међутим, закључци и мере које су донели органи СР Србије и САП Косова не дају очекиване резултате. Притисци албанских националиста и иредентиста се настављају, а неки видови се чак и израженије појављују. На Косову још увек влада атмосфера личне и материјалне несигурности, поред малтретирања, физичких напада, силовања и узурпација разног итензитета. Од 1. јануара до 10. јула 1982. године извршено је преко 30 кривичних дела која су имала обележје међунационалних сукоба, од којих 25 на штету српске и црногорске националности, укључујући и два убиства и преко 300 прекршаја. У овом периоду регистровано је и 40 напада на овлашћена лица, припаднике органа унутрашњих послова. Забрињава што се у таквој ситуацији не испољава на задовољавајући начин опредељење да се континуирано следи законитост и ажурност у раду појединаца и надлежних друштвених, управних и државних органа. Уставност и законитост је услов да се поврати поверење радних људи и грађана, а истовремено и превентивно утиче на стање у Покрајини.

Ако се томе дода да је недовољна и неадекватна нужна сарадња покрајинских, републичких и савезних органа, да се не спроводе или се недоследно спроводе савезни закони, онда се комплетира негативна слика функционисања правног система, што погодује притисцима за исељавање Срба и Црногораца на тој основи. С изузетком Савезног секретаријата за народну одбрану и Савезног секретаријата за унутрашње послове, савезни органи управе нису користили овлашћења да прате и остварују увид у спровођење савезних закона и других прописа, нити су били информисани о стању у појединим областима.

Све ово говори да исељавање Срба и Цр-

ногораца, иако приоритетно социјално и политичко питање, мора да буде задатак свих организованих снага на Косову, у Србији и у Југославији. У основи, оно ефикасно и трајно може да се решава укупном друштвено-политичком стабилизацијом на Косову. Морамо стварати претпоставке и климу да се већина Албанаца с Косова осети одговорним за оно што се догађа на Косову. Национализам мора да се лоцира као свест непријатеља и авантуриста. Прави представници албанске народности, комунисти и сви прогресивни радни људи, морају се заложити, својом диференцијацијом, да се изолују националистичке снаге, које треба заједничким снагама искоренити из здравог националног бића албанске народности у Југославији. То је природни интерес и Албанаца. У овој мери у којој они израстају у субјект борбе против албанског национализма, у тој мери ће се враћати међусобно поверење народа и народности на Косову и стварати услови за бржи укупан развој Косова. На тај начин јача наш систем друштвене самозаштите. Наш радни човек и грађанин у организацијама удруженог рада и месним заједницама израста у основи фактор безбедности и треба отворено рећи да није то неки голи алтруизам и политичка потреба, већ борба за друштвену стабилност и личну сигурност. Јер, претњама, малтретирању и шиканирању од стране иредентиста, изложени су и пошпени Албанци, којима је туђ национализам, великоалбански шовинизам и иредентизам, фашизам, зоговештина и бализам, стаљинизам и друга туђа идејна непријатељска опредељења.

У таквим друштвеним условима у борби против непријатеља употребићемо и сва средства којима се на ефикасан начин може штитити безбедност, суверенитет и интегритет земље и нашег социјалистичког самоуправног друштвено-економског система.

У контексту широких активности и бројних друштвених субјеката Савезно извршно веће има свој део задатака и одговорности и ту своју обавезу настојаће да до максимума и доследно извршава у оквиру Устава СФРЈ и овлашћења из савезних закона. При том ће бити акцентирана обавеза Савезног извршног већа и савезних органа управе да се обезбеди потпуна и доследна

примена закона, да се испита потреба новелирања одговарајућих савезних прописа, да се отклоне све незаконитости у промету имовине и у радним односима, да се усмерава и усаглашава политика гоњења и казнена политика, да се појача право увида, надзора и контроле у сферама где су утврђене надлежности савезних органа, да се објективно и редовно обавештава јавност и да се ефикасније онемогућава непријатељска пропаганда, да се преиспитају све представке и притужбе упућене СИБ-у и савезним органима управе и да се тражи такав однос и од републичких и покрајинских органа и сл.

У документу који је достављен делегатима „Мере и акције које предузимају или ће предузимати Веће и савезни органи управе“ детаљније су образложене и орочене те мере, а познати су и носиоци и тела који ће се бринути о њиховој реализацији. Савезно извршно веће, о остваривању својих обавеза из ове области, редовно ће обавештавати Скупштину Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Bori Denkovu na odgovorima koje je dao na delegatska pitanja. Da li delegati drugarica Žorić i drug Batrić Jovanović žele da postave dopunska pitanja?

Reč ima delegat Dušica Žorić.

Др ДУШИЦА ЖОРИЋ /САП Косово/:

Друже председниче, другарице и другови, иако је одговор на питање био опширан, ипак богатство живота носи у себи много лепог, и оног што је мање лепо. Да би се о свему издискutowало, потребно је више времена. Зато предлажем да се на једној од наредних седница Скупштине СФРЈ обави расправа о Косову, која би са свих аспеката расветлила чињенично стање и помогла да се оно расветли и донесу конкретне мере, како би постојеће стање било решено у циљу безбедносно-економске стабилизације не само у САП Косову и СР Србији, већ

и у целој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, како нас такве појаве не би враћале стално уназад, уз све већу цену.

То је уместо допунског питања.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da saslušamo još druga Jovanovića, a onda Veće da zaključi o predlozima.

Ima reč delegat Batrić Jovanović.

БАТРИЋ ЈОВАНОВИЋ /СР Црна Гора/:

Друже председниче, другарице и другови, свакако да је исељавање под притиском Срба и Црногораца са Косова у овом тренутку најтежи проблем наше земље, с обзиром на далекосежне последице тог трагичног процеса на наше заједништво, на односе међу нашим народима и народностима.

Збиља је несхватљиво за просјечног грађана када се каже да се припадници српске и црногорске националности исељавају под принудом са Косова. То изгледа несхватљиво тим прије што се већ 14 мјесеци непрестано говори како треба прекинути с тим притисцима, како треба што прије створити нормалне услове за несметан живот и рад тих људи на Косову. Ја сам сасвим сигуран да се мишљења тих индоктринираних људи не могу мијењати преко ноћи. Можда се многа и неће промијенити, али то није трагично. Трагично је то да је уопште могућно да неко врши притисак на било кога да се исељава с Косова, да би се остварио план о „етнички чистом Косову”. Знамо из прошлости ко је проповиједао остваривање етнички чистих простора. Када је Хитлер дошао у Марибор, одмах последије слома Краљевине Југославије, казао је: „Учините ову земљу њемачком!” Затим је Павелић прокламовао план о етнички чистој Независној Држави Хрватској, у ствари, територији која данас обухвата Хрватску, Босну и Херцеговину и Срем. И Дража Михајловић је прокламовао, као свој циљ, стварање етнички чистих српских територија на простору Србије, Црне Горе, Војво-

дине, Косова, Македоније, Босне и Херцеговине и дијела Хрватске.

Ја имам утисак да неће много помоћи неки уопштени закључци ако се не предузму ригорозне мјере да се промијени стање, да се збиља обезбиједи сваком човјеку на Косову — без обзира да ли је Србин, Црногорац, Албанац, Муслиман, Турчин, Ром или било који други — несметан живот и рад да се престане са сваком дискриминацијом, која несумњиво постоји тамо на Косову.

Имајући све ово у виду, ја мислим да би било пожељно /нисам добро схватио другарицу Душицу Жорић, јер овдје није добро озвучење, али мислим да је предложила да се на једној од наредних сједница Савезног вијећа размотрити ово питање/ — да се на основу члана 333. Пословника Савезног вијећа, на првој наредној сједници Савезног вијећа размотри исељавање Срба и Црногораца са Косова под притиском.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Evo, čuli ste suštinu predloga drugarice Žorić i druga Jovanovića. Razlika je samo u tome što drug Batrić Jovanović traži da se rasprava održi već na prvoj narednoj sednici Veća, dok je drugarica Žorić predložila da to bude u toku narednih sednica. Delegati, naravno, imaju pravo da to traže, prema članu 333. našeg Poslovnika, koji kaže da posle primljenog odgovora, delegat koji je postavio pitanje i eventualno dopunsko pitanje, može, na način određen ovim Poslovnikom, predložiti da se stvar na koju se odnosi njegovo pitanje stavi na dnevni red te ili jedne od narednih sednica, odnosno da to pitanje razmotri matično radno telo u čijem je delokrugu to pitanje i da o svom mišljenju obavesti Veće.

Mislim da ne treba posebno da podvlačim da se svi slažemo sa stavovima koje je izneo drug Denkov, naime, da se pitanje o kome je reč ne odnosi samo na SAP Kosovo, nego treba da interesuje sve radne ljude Jugoslavije. Dalje, drug Denkov je takođe izneo u svom odgovoru — verovatno drug Jovanović, zbog slabe akustike, nije čuo taj deo odgovora — da Savezno izvršno veće predlaže kon-

kretno mere već sada. Takođe, mislim da ne treba posebno da ističem da će i ova delegatska Skupština, u okviru svojih nadležnosti, kao što je radila i do sada, tim pitanjima posvetiti punu pažnju. Zato predlažem, kao što je to već i predviđeno, da u Programu rada u trećem kvartalu predvidimo razmatranje tog pitanja, naravno, prvo u radnom telu, jer je problem veoma delikatan i treba ga svestrano razmotriti, da bismo doprineli rešavanju problema.

Ako se slažete s takvim pristupom, onda bismo to uneli u Program rada, i kada bude stvar završena u radnim telima, pitanje bi se stavilo na dnevni red Veća.

Da li se slažete? (Da)

Delegat Vančo Nikolovski postavio je na istoj sednici, Veća 17. juna, Saveznom izvršnom veću delegatsko pitanje:

Da li je, u okviru mera preduzetih radi saniranja stanja u Privrednoj banci Zagreb, između ostalog pokrenuto pitanje ekonomske, političke i lične odgovornosti onih koji su svojim radom neposredno doprineli teškoj situaciji u kojoj se ova banka sada nalazi.

Ako to nije učinjeno, zašto nije?

Savezno izvršno veće zamolilo je da njegov predstavnik da odgovor na to delegatsko pitanje sutra.

Da li ko od delegata želi da postavi delegatsko pitanje Saveznom izvršnom veću ili da traži obaveštenje od funkcionera koji rukovode savezanim organima uprave i savezanim organizacijama?

Ima reč delegat Jusuf Keljmendi.

JUSUF KELJMENDI (SAP Kosovo):

Druže predsedniče, drugarice i drugovi, s obzirom da je usvojen predlog da se na jednoj od narednih sednica našeg Veća raspravlja o iseljavanju Srba i Crnogoraca s Kosova, ja se slažem s tim, ali bih zahtevao od Izvršnog veća da to potkrepi svim mogućim objektivnim podacima iz ove oblasti.

U svakom slučaju, teško je posao objektivizirati, ali ne smemo isključiti statistiku, ne smemo isključiti vreme i periode, ne smemo isključiti šta je to od 11. marta do ovog datuma, uopšte se ne slažem s tim. Ako opet treba da diskutujemo, da

kažemo zašto se ne poštuju zakoni od 11. marta do danas. Onaj ko ne doživljava kosovsku dramu, taj komunista i čovek koji nije na Kosovu, teško to može da shvati. Te progresivne snage – i albanske, i srpske, i crnogorske, liju znoj, krvare tamo zbog tog klasnog neprijatelja. Treba ponekad naći i dobru reč za te snage, ne štedeći sve ono što do sada nije učinjeno ili nije dosledno učinjeno. Ja se potpuno slažem da Savezno izvršno veće i svi organi, pa i ova Skupština, i Izvršno veće Srbije, upadaju tamo gde treba, pre svega, mislim na kadrovska rešenja.

Izvinjavam se što ovako govorim, ali sam doživljavao celu tu dramu, sve moguće demonstracije, kamnovanja itd. Prema tome, potpuno se slažem, druže predsedniče, da se postavi to pitanje, ali da se dobiju mnogi podaci, koji će nam olakšati da jednom objektivno razlučimo šta je to pritisak, koja je njegova forma, šta je sve to. Inače, možemo ređati: gazi njivu, obustavlja vodu, psuje, vređa itd.

U organima javne bezbednosti, u organima državne bezbednosti u Pokrajini, u organima tužilaštva, u sudstvu, partijskim komitetima, nalaze se mnoge stvari, koje nam mogu pomoći da trezveno i objektivno razlučimo šta je to, koliki je obim i kakve su naše mere protiv toga. Treba oceniti i oportunizam, i izbegavanje fronta, ali da ocenimo i ono što je učinjeno.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi reč?

Ima reč delegat Stevo Stanivuković.

STEVO STANIVUKOVIĆ (SR Hrvatska):

Druže predsedniče, drugarice i drugovi, u vrijeme intenzivne društvene aktivnosti na žetvi i otkupu pšenice, da li predstavnik Saveznog izvršnog veća može da nas informira o tome kako se poštuju dogovori o jedinstvenim cijenama i premijama, koji su dosadašnji rezultati i da li ima, odnosno koji je motiv najavljenog uvoza pšenice. Da li je to samo jedna najavljena mjera protiv eventualnih špekulacija, ili to može imati i negativne pos-

ljedice na nastavljanje tempa otkupa i intenзив-
рање припрема да се у јесенјој сјетви засију пшени-
com веће површине?

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč delegat Zarija Martinović.

ЗАРИЈА МАРТИНОВИЋ /CP Србија/:

Друже председниче, другарице и другови,
ја се нисам јавио за реч да бих поставио питање,
али желим само на једну ствар да упозорим. Би-
ло би добро да се убудуће у материјалима, тамо
где су јасно заузети ставови партијских и држав-
них органа и где је закон прецизан, избаце речи —
— неопходно је, потребно је, мора се. Ту је су-
вишно додавати — неопходно, потребно, иници-
раћемо. Напомињем да се нисам јављао због Ин-
формације о Косову, већ генерално, због матери-
јала које ми добијамо као делегати. Значи, пред-
лагачи морају да пођу од тога: ако су ставови де-
финисани, онда је то пут без алтернативе.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Martinoviću. Želim da
obavestim delegate da smo se upravo na poslednoj
sednici s predsednicima radnih tela dogovorili i
odredili jednu posebnu grupu stručnjaka da при-
preme грађу за једну нашу одлуку о томе какви тре-
ба да буду материјали, каква треба да буде грађа
која се подноси Skupštini SFRJ, тако да ће ова
sugestija svakako dobro doći onima koji буду при-
remili грађу за ту одлуку.

Da li još неко želi da postavi pitanje?

Ima reč delegat Boro Temenugov.

БОРО ТЕМЕНУГОВ /CP Македонија/:

Друже председниче, другарице и другови
делегати, јавност је обавештена да је Железара
Скопље добрим делом престала да ради због

неиспоруке електричне енергије по уговору са
електопривредом Косова. Не треба указивати
какве су последице овог стања. Железара Скоп-
ље је била дуго у спору због тумачења и спрово-
ђења уговора о заједничкој изградњи електро-
енергетског система. Одлуком арбитраже пос-
тигнута је сагласност, чак и о битном питању, које
се односи на цену. Међутим, и даље се не испору-
чује уговорена количина електричне енергије,
док се у исто време струја испоручује, ванбилан-
сно другим системима.

У вези с овим желим да поставим Савез-
ном извршном већу следеће питање:

Какав ће ангажман преузети Савезно из-
вршно веће у вези с решавањем испоруке
електричне енергије Железари Скопље, а
у оквиру електроенергетског биланса зем-
ље?

Ако треба, могу да образложим ово питање.
Наиме, могу да кажем да стање нерада у Желе-
зари Скопље повлачи нерад и других предузећа
у целој Југославији.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ко želi reč?

Ima reč delegat Gaja Ninković.

ГАЈА НИНКОВИЋ /САН Војбогина/:

Друже председниче, другарице и другови,
ја имам само једно питање:

Зашто није јединствена цена пшенице у
целој Југославији?

Могу још да додам да пшеница прошло-
годишњег рода није још утрошена, а подигунта
је цена брашна.

Толико сам само хтео да питам.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ко želi da postavi pitanje ili da tra-
ži objašnjenje? (Niko)

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća,
ako može, da odgovori na postavljena pitanja.

МИЈАТ ШУКОВИЋ, потпредседник СИБ-а:

Друже предсједниче, у 13 часова имамо сједницу Савезног извршног вијећа и постије ћемо дати обавјештења.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li Veće prihvata takav postupak? (*Prihvata*)

Time smo završili dnevni red koji smo predvideli za današnje pre podne. Nastavljamo rad danas u 17 časova.

(*Sednica je prekinuta u 12 časova i 40 minuta*)

POSLE PAUZE

(*Nastavak sednice u 17 časova i 2 minuta*)

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Drugarice i drugovi delegati,
Predlažem da nastavimo rad.

Savezno izvršno veće me je obavestilo da bismo sutra mogli dobiti odgovore na pitanja koja su bila i danas postavljena. Predlog je da se sutra daju odgovori na sva pitanja, uključujući i pitanje Vanče Nikolovskog sa prošle sednice.

Da li se slažete? (*Slažu se*)

Druga tačka dnevnog reda je:

Predlog završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, s prilogima:

a) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu;

b) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu

Delegatima su dostavljeni: Predlog završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, s Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu, s Pred-

logom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu, s Predlogom odluke o odobravanju završnog računa, kao i izmena i dopuna završnog računa, odnosno izveštaja dvaju navedenih direkcija.

Takođe su vam dostavljeni: izveštaj o izvršavanju budžeta Federacije za 1981. godinu, posebni prilozi uz završni račun budžeta Federacije za 1981. godinu, izveštaj o ostvarivanju prihoda od osnovnog poreza na promet proizvoda budžeta Federacije za 1981. godinu i izveštaj o radu i značajnijim nalazima budžetske inspekcije u 1981. godini.

Stavljeni su vam na korišćenje u prostorijama za delegacije i delegate takođe:

Izveštaj o ostvarivanju prihoda od carina i drugih uvoznih dažbina u 1981. godini, Izveštaj SDK Jugoslavije o izvršenoj kontroli Nacrta završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, kao i aneksi završnih računa, odnosno izveštaj o poslovanju u 1981. godini Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda i Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda.

Isto tako, delegati su dobili izveštaje Odbora za budžet Federacije, Odbora za društveno-ekonomske odnose, Odbora za društveno-političke odnose, Odbora za spoljnu politiku, Odbora za narodnu odbranu, Odbora za pitanja boraca i vojnih invalida i Zakonodavno-pravne komisije.

Predstavници Saveznog izvršnog veća su: Jože Florijančič, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za finansije, Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije, Tarik Karavdić, podsekretar u Saveznom sekretarijatu za finansije i Marjan Oblak, pomoćnik saveznog sekretara za finansije.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za budžet Federacije delegat Milan Rajačić, Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Tomislav Kovač, Odbora za društveno-političke odnose delegat Jusuf Keljmenđi, Odbora za narodnu odbranu delegat Radovan Knežević, Odbora za pitanja boraca i vojnih invalida delegat Tone Turnher i Zakonodavno-pravne komisije delegat Slobodanka Vesković.

Komisija Skupštine SFRJ za utvrđivanje is-

товетности текстова на језицима народа Југославије обавестила ме је да је утврдила истоветност текстова свих предлога законских аката и одлука који су на дневном реду данашње седнице Већа.

Otvaram pretrës o Predlogu završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, s Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu i Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu.

Zakonodavno-pravna komisija je podnela pravno-redakcijske amandmane na preambule predloga odluke.

Ko se javlja za reč?

Za reč se javlja delegat Slobodanka Vesković.

СЛОБОДАНКА ВЕСКОВИЋ, известилац Законодавно-правне комисије:

Друже председниче, другарице и другови делегати, као известилац Законодавно-правне комисије Савезног већа Скупштине СФРЈ за Предлог завршног рачуна буџета Федерације за 1981. годину, желим да обавестим веће да је на данашњој седници Комисије закључено да се извештај Комисије о разматрању овог предлога /АС бр. 37/1 од 8. јула 1982. године/ допуни следећим:

После става 2. извештаја, у коме је констатовано да је Предлог завршног рачуна буџета Федерације за 1981. годину сачињен у складу са чланом 64. Закона о финансирању Федерације и чланом 245. Пословника Савезног већа Скупштине СФРЈ, у погледу рока подношења Скупштини СФРЈ и прилога /извештај Службе друштвеног књиговодства/, додаје се нови став 3, који гласи:

„Међутим, на седници Комисије је указано да убудуће треба више водити рачуна о доследнијој примени одредаба Закона о финансирању Федерације, нарочито у погледу оних одредаба којима се уређује начин поступања с оствареним вишковима и начин остваривања прихода и расхода у буџету Федерације”.

Поново наглашавам да Комисија предлаже

Савезном већу да усвоји Предлог завршног рачуна буџета Федерације, како је предложено у наведеном извештају Комисије од 8 јула ове године и уз наведену сутестију за убудуће.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi reč?

TOMISLAV KOVAČ, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose:

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, Odbora Saveznog vijeća za društveno-ekonomske odnose, na sjednici održanoj 14. VII 1982. godine, razmatrao je Prijedlog završnog računa budžeta Federacije sa završnim računom i izveštajima o poslovanju saveznih direkcija.

U diskusiji povodom razmatranja završnog računa budžeta Federacije postavljeno je pitanje viškova prihoda i njihove raspodjele, odnosno da li će se s prikazanim viškovima prihoda postupiti u smislu odredbe člana 37. Zakona o finansiranju Federacije, tj. da li će se smanjiti stope kotizacije republika i pokrajina srazmjerno tim viškovima.

Predstavnik predlagača je obavestio Odbor da do smanjivanja stopa neće doći, s obzirom da je porez na promet ostvaren samo sa 97,2%, što je manje od planiranog.

Također, Odbor je obaviješten da su, pored ušteda od organa i organizacija Federacije, neprirednih investicija i drugih namjena, rješenjem Saveznog izvršnog vijeća umanjena sredstva za finansiranje Jugoslavenske narodne armije u cilju pokrića nedovoljno predviđenih i nepredviđenih rashoda Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove u 1981. godini, s obavezom da se ta sredstva vrate Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu u 1982. godini.

Zato je predloženo od strane predlagača da se višak prihoda upotrebi za izmirenje obaveza prema Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu i Sekretarijatu za unutrašnje poslove.

U Odboru je, također, postavljeno pitanje da li Savezno vijeće treba da odluči o raspodjeli

viška prihoda i da bi o tome Zakonodavno-pravna komisija Saveznog vijeća trebalo da zauzme stav.

Predstavnik Saveznog izvršnog vijeća je u vezi s tim obavijestio Odbor da je Zakonodavno-pravna komisija razmotrila ovo pitanje i zauzela stav da raspodjelu viška prihoda utvrđuje Savezno izvršno vijeće.

Poslije obrazloženja predstavnika Saveznog izvršnog vijeća o viškovima prihoda, članovi Odbora su prihvatili završni račun budžeta Federacije za 1981. godinu i predlažu Saveznom vijeću da ga usvoji, s napomenom da bi ubuduće, ukoliko bi nastupile neke nepredviđene okolnosti, skupštinska radna tijela morala da budu uključena u sve rasprave.

Prilikom razmatranja završnih računa i izvještaja o poslovanju saveznih direkcija za rezerve, u Odboru su iznijete mnoge primjedbe, sugestije i prijedlozi. Izraženo je mišljenje da je neophodno, prilikom dostavljanja završnog računa i izvještaja za narednu godinu, razgraničiti koji dio izvještaja mora nositi oznaku najvećeg stupnja povjerljivosti, kako bi svi neophodni materijali bili blagovremeno dostavljeni delegatima, da se s njima upoznaju i o njima donesu odgovarajuće zaključke.

Pored toga, u diskusiji je postavljeno čitav niz pitanja i primjedbi. Ja to ne bih čitao, jer imate izvještaj, ali na kraju rasprave, Odbor je zaključio da predloži Vijeću da donese Odluke o odobravanju završnog računa Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu i završnog računa Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu. Istovremeno, Odbor predlaže Vijeću da donese sljedeće zaključke:

1. Vijeće konstatuje da je iz saveznih robnih rezervi, radi intervencija na tržištu u 1981. godini, ispuštena znatno veća količina robe, što je doprinijelo boljoj snabdjevenosti tržišta. Međutim, ispuštanje robe iz robnih rezervi nije bilo praćeno istovremenim povlačenjem odgovarajuće količine novca iz opticaja, što nije doprinosilo uravnoteženju robonovčanih odnosa na tržištu i ostvarivanju ekonomske stabilizacije. Pri tome, direkcije se nisu pridržavale Zakona o obezbjeđenju plaćanja korisnika društvenih sredstava, pa je ve-

liki dio potraživanja direkcija ostao nenaplaćen u zakonskom roku, niti je u cjelini pokriven određenim instrumentima obezbjeđenja plaćanja.

Zbog toga, Vijeće obavezuje Savezno izvršno vijeće da reguliše način prodaje robnih rezervi s aspekta politike ekonomske stabilizacije.

Istovremeno, Savezno izvršno vijeće treba da ispita konkretnu odgovornost za nepridržavanje odredbi Zakona o obezbeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava.

2. Vijeće ocjenjuje da su savezne direkcije obavile određenu aktivnost u izvršavanju programa izgradnje skladišnog prostora za potrebe materijalnih rezervi. Međutim, Vijeće konstatuje da savezne direkcije nisu racionalno koristile sva raspoloživa sredstva za investicije, što je umanjilo napore za blagovremeno izvršavanje izgradnje započetih objekata. Stoga Vijeće zahtijeva da mu se dostavi posebna informacija o korišćenju svih sredstava namijenjenih za izgradnju skladišnog prostora, kao i o realizaciji investicionih ulaganja.

3. Vijeće konstatuje da nije regulisan način skladištenja i vođenja evidencije robnih rezervi u skladištima i direkcijama. Isto tako, nije reguliran ni način znavljanja robnih rezervi, zbog čega se javljaju problemi neovlašćenog korišćenja robnih rezervi, prebrzog i neopravdanog znavljanja, ili pak neznavljanja određene robe u propisanom roku, što dovodi do kvarenja i oštećenja robe, ne-kvalitetnog skladištenja itd.

Vijeće obavezuje Savezno izvršno vijeće da ovu oblast regulira odgovarajućim propisima i da poduzme mjere da se svi propusti u ovom smislu blagovremeno otklone i o tome obavijesti Savezno vijeće Skupštine SFRJ.

4. Vijeće konstatira da izvještaji direkcija ne pružaju dovoljno argumenata da se vidi u cjelini stanje rezervi u količinskim iznosima i po finansijskim pokazateljima. Određeni podaci i konstatacije iz izvještaja nisu usaglašeni s prikazanim stanjem u završnim računima. Pored toga, cijelina finansijskih planova i izvještaja nose oznaku „državna tajna”, iako svi poslovi nisu takvog karaktera, pa se zbog toga ne obezbjeđuje društvena kontrola u poslovanju robnim rezervama.

Iz ovih razloga Vijeće obavezuje nadležne organe Federacije da zajedno s nadležnim tijelom

Skupštine SFRJ razčiste ovu problematiku, kako bi se obezbijedio veći društveni uvid u poslovanje materijalnim rezervama.

Vijeće zadužuje direkcije da u odgovarajućem roku (do kraja oktobra ove godine) dostave izvještaje o otklonjenim nepravilnostima u poslovanju direkcija, na koje je ukazala Služba društvenog knjigovodstva u svojim izvještajima.

5. Vijeće smatra da je neophodno da se preispitaju neka rješenja u Zakonu o robnim rezervama, za koje Savezno izvršno vijeće ocijeni da ne pružaju dovoljno preciznu osnovu za racionalno i društveno cjelishodno poslovanje robnih rezervi, a naročito ona rješenja kojima se obezbjeđuje veća odgovornost u poslovanju saveznim robnim rezervama, imajući u vidu polazne osnove dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?

Mislim da je dobro što je drug Tomislav Kovač upozorio na ovaj deo u izveštaju Odbora za društveno-ekonomske odnose koji se odnosi na zaključke koje treba Vijeće da donese, da ne bi stvar ostala samo u tom tekstu. Pošto su izveštaji radnih tela bili podeljeni, ukoliko nema ništa da se doda, mislim da nije neophodno da se posebno o njima govori. Ako izvestioci žele, molim da to učine.

Da li ko želi reč? (Niko)

Stavljam na glasanje Predlog završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu, Predlog odluke o odobravanju završnog računa Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu i Predlog odluke o odobravanju Završnog računa Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu.

Ko je za, molim da digne ruku. (Većina delegata)

Da li je ko protiv?

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Jedan delegat)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo završni račun budžeta Federacije za 1981. godinu, Odluku o odobravanju završnog računa Savezne

direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu i Odluku o odobravanju završnog računa Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu, s amandmanom Zakonodavno-pravne komisije na predloge odluka.*

Odbor za budžet Federacije predložio je Veću da donese sledeće zaključke:

1. Savezno veće prihvata predlog Saveznog izvršnog veća da se sredstva u iznosu od 3.691,9 miliona dinara, kao višak prihoda, dodele za potrebe Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove i Saveznoj direkciji za rezerve prehrambenih proizvoda.

2. Veće obavezuje Savezno izvršno veće da pripremi i dostavi Skupštini SFRJ izveštaj o neizmirenim obavezama budžeta Federacije, a posebno da predloži rešenje za obezbeđenje sredstava za invalidsko-boračku zaštitu.

Da li Veće prihvata ovaj predlog zaključaka? (Da)

Odbor za društveno-ekonomske odnose, kao što smo već čuli, podneo je u svom izveštaju predlog zaključaka Veća u vezi sa završnim računima Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda i Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda i izveštajima o njihovom poslovanju.

Da li ko želi reč o predlozima zaključaka koje je podneo Odbor za društveno-ekonomske odnose? (Niko)

Da li Veće prihvata predlog zaključaka u vezi sa završnim računima navedenih direkcija? (Prihvata)

Drugarice i drugovi delegati, kao što se sećate, odlučili smo da zakonske predloge za koje je usvojen hitan postupak — to su tačke 3, 4, 5. i 6. dnevnog reda — s obzirom da je još o toku rad u radnim telima, razmatramo sutra.

Prema tome, na redu je sedma tačka dnevnog reda:

Izveštaj o radu Službe društvenog knjigovodstva za 1981. godinu

* Završni račun i odluke su objavljeni u „Službenom listu SFRJ”, br. 44 od 23. jula 1982. godine.

Delegatima su dostavljeni Izveštaj o radu Službe društvenog knjigovodstva za 1981. godinu, Program rada Službe društvenog knjigovodstva Jugoslavije za 1982. godinu, izveštaj Odbora za društveno-ekonomske odnose, Zakonodavno-pravne komisije, kao i izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za informisanje i mišljenje Saveznog izvršnog veća.

Dobili ste takođe predlog zaključaka povodom ovog Izveštaja, koji je pripremio Odbor za društveno-ekonomske odnose.

Predstavnik SDK Jugoslavije je Milorad Bivrovljev, generalni direktor SDK Jugoslavije, a izvestioci radnih tela Saveznog veća su: Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Miha Briški, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Slobodanka Vesković.

Izvestilac Komisije Skupštine SFRJ za informisanje je delegat Ivanka Vrhovčak.

Otvaram pretres o Izveštaju.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je Veću predlog zaključaka.

Da li ko želi reč u vezi s ovim predlogom? (*Niko*)

Da li Veće prihvata zaključke u tekstu koji je dao Odbor za društveno-ekonomske odnose? (*Prihvata*)

Osmu tačku dnevnog reda:

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva

Podsećam da je Savezno izvršno veće, kao predlagač, a u skladu sa zaključkom Odbora za društveno-ekonomske odnose, ovaj zakonski predlog iznova pripremio kao Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva, kao što smo bili utvrdili prilikom utvrđivanja dnevnog reda.

Delegatima je dostavljen novi zakonski predlog, s nazivom — Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva i u vezi s novim predlogom Saveznog izvršnog veća, izveštaj Odbora za društveno-ekonomske odnose i Zakonodavno-pravne komisije.

Takođe, danas ste dobili izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za informisanje.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su Jože Florijančič, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za finansije, dr Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije i Momčilo Tomić, pomoćnik saveznog sekretara za finansije.

Izvestioci radnih tela su — Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Vukislav Janković, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Slobodanka Vesković.

Izvestilac Komisije Skupštine SFRJ za informisanje je Dragan Vujisić.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona. Da li ko želi reč? (*Niko*)

Otvaram pretres o tekstu Predloga zakona.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je amandmane na članove 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 19. i 20. Predloga zakona, s kojima se predstavnik predlagača saglasio.

Ove amandmane je podržala i Zakonodavno-pravna komisija, s tim što je dala redakcijsku ispravku na amandman na član 19. Predloga zakona. Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandman na član 13, s kojim se saglasio predstavnik predlagača Zakona.

Ko želi reč? (*Niko*)

Prema tome, konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva, s amandmanima Odbora za društveno-ekonomske odnose i Zakonodavno-pravne komisije. *

Odbor za društveno-ekonomske odnose predlaže Veću da povodom usvajanja ovog Zakona donese sledeće zaključke:

1. Savezno veće smatra da bi u ostvarivanju zaključaka Saveznog veća o razmatranju polaznih osnova dugoročnog programa ekonomske stabilizacije što pre trebalo pristupiti celovitijem i potpunijem sagledavanju uređivanja položaja i uloge Službe društvenog knjigovodstva kao samostalne i nezavisne zajedničke službe osnovnih organizacija udruženog rada i drugih korisnika društvenih sred-

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

stava u sprovođenju zadataka iz dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

2. U tom cilju, Savezno veće će obrazovati povremeno radno telo, komisiju, kojoj će se poveriti pripremanje novog celovitog zakona o Službi društvenog knjigovodstva. U sastav Komisije treba da uđu, pored delegata Saveznog veća, predstavnici Saveznog izvršnog veća, Službe društvenog knjigovodstva i drugih zainteresovanih saveznih organizacija i zajednica. S tim u vezi, Veće zadužuje Sekretarijat Skupštine SFRJ za zakonodavstvo da u saradnji s Odborom Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose, Savezno izvršno veće, sa Službom društvenog knjigovodstva i drugim nadležnim organima, za narednu sednicu Saveznog veća pripremi Predlog odluke o formiranju ove komisije.

Da li Veće prihvata predložene zaključke?
(Prihvata)

Deveta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o rešavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Delegatima su dostavljeni: Predlog zakona, amandman Saveznog izvršnog veća i izveštaji Odbora za društveno-političke odnose, Odbora za pravosuđe i Zakonodavno-pravne komisije.

Dostavljene su vam i pravno-redakcijske ispravke predlagača.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Borislav Krajina, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave i Gojko Prodanić, zamenik saveznog sekretara za pravosuđe i organizaciju savezne uprave.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za društveno-političke odnose delegat Svetislav Jakšić; Odbora za pravosuđe delegat Eva Naglič i Zakonodavno-pravne komisije delegat Surja Pupovci.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Da li se ko javlja za reč? (Niko)

Prelazimo na pretres o tekstu Predloga zakona.

Savezno izvršno veće podnelo je amandman kojim se posle člana 104. Predloga zakona dodaje novi član 105. Dosadašnji članovi 105. do 108. postaju 106. do 109. Predloga zakona.

Odbor za pravosuđe, Odbor za društveno-političke odnose i Zakonodavno-pravna komisija podržali su ovaj amandman.

Odbor za društveno-političke odnose podneo je amandman na član 1. stav 1.; član 107. stav 1. tačka 1. s kojim se saglasio predstavnik predlagača Zakona.

Kao što ste mogli videti iz dopunskog izveštaja koji vam je podeljen, Odbor za društveno-političke odnose je odustao od amandmana na članove 2, 25, 28. i 107. tačka 1. u delu koji se odnosi na brisanje reči „i član 222”.

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandmane na član 1, koji je identičan s amandmanom Odbora za društveno-političke odnose na ovaj član i članove 4, 19, 50, 56, 57, 91, 99, 106. i 107 s kojim se saglasio predstavnik predlagača.

Podržao ih je i Odbor za pravosuđe.

Da li se ko javlja za reč? (Niko)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o rešavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, s amandmanom Saveznog izvršnog veća, amandmanima Odbora za društveno-političke odnose i Zakonodavno-pravne komisije, kao i pravno-redakcijskim ispravkama predlagača.*

Deseta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o uslovima razmenjivanja i prenošenja delova ljudskog tela koji su uzeti radi presađivanja u svrhe lečenja

Delegatima su dostavljeni: Predlog zakona i izveštaji Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Odbora za pravosuđe i Zakonodavno-pravne komisije.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Đorđe Jakovljević, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za rad, zdravlje i socijalnu

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23 jula 1982.

politiku i Mila Đorđić, zamenik predsednika Saveznog komiteta za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat dr Mira Jadrić-Vinterhalter, Odbora za pravosuđe delegat Džemal Sahadžija, a Zakonodavno-pravne komisije delegat dr Surja Pupovci.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona. Ima reč delegat Vjekoslav Viđak.

VJEKOSLAV VIDJAK (SR Hrvatska):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, u članu 2. točka 2. Prijedloga zakona u uvjetima razmjenjivanja i prenošenja dijelova ljudskog tijela koji su uzeti radi presađivanja u svrhe liječenja regulira se da se dijelovi ljudskog tijela koji se uzimaju radi presađivanja u svrhe liječenja smatraju lijekovima „ako su sa žive osobe uzeti tako da se teško ne narušava zdravlje davaoca, ako je davalac prethodno obaviješten o eventualnom riziku za njegovo zdravlje i ako je dao dobrovoljni pristanak u pisanom obliku”.

Mislim da su postavljeni uvjeti u toj točki 2. nepotpuni, medicinski neodređeni i toliko pausalni da omogućavaju i teške zloupotrebe, i to zbog sljedećeg:

Prvo, medicinska znanost poznaje kategorije — lake telesne povrede, teške telesne povrede, teškog narušavanja zdravlja, takvog narušavanja zdravlja koje dovodi u opasnost život, unakaženost, uništenje ili trajno, odnosno u znatnoj mjeri oslabljenje kojeg važnog dijela tijela ili kojeg važnog organa, privremenu nesposobnost za rad, trajnu nesposobnost za rad itd.

Sve ove kategorije su medicinske prirode, ali su i pravne prirode. One su ugrađene i u krivično zakonodavstvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

S druge strane, naš Ustav garantira fizički i duhovni integritet čovjeka. Za narušavanje ovog integriteta propisana su odgovarajuća krivična djela i krivična odgovornost. Nije, prema tome, ni teorijski moguće ovako uprošćenom formulacijom u tački 2. člana 2. Prijedloga zakona regulirati ove važne zahtjeve, a da se istodobno ne dovode u pi-

tanje ove vitalne vrijednosti prava zaštićenih Ustavom i krivičnim zakonodavstvom.

Ovo je pitanje koje zaslužuje izuzetnu pažnju i opreznost. Nije riječ o rutinskom reguliranju jedne materije koja je, u konkretnom slučaju, podvedena pod pojmove lijekova i liječenja, već o zadiranju u fizički i duševni integritet ličnosti. Stoga je neophodno potrebno prije formuliranja definitivnog teksta Zakona sveobuhvatno konsultirati teoretičare i praktičare ustavnog prava i krivičnog zakonodavstva. Svaki promašaj ili neopreznost u ovoj oblasti mogu imati dalekosežne posljedice.

Što uopšte znači formulacija „teško narušavanje zdravlja” u točki 2.? Moguće je, primjerice, čovjeka osloboditi vitalnog organa, zbog čega bi on ostao trajni invalid, a da zdravlje nije potpuno ugroženo.

Drugo, u formulaciji točke 2. člana 2. se kaže da je potrebno davaoca prethodno obavijestiti o eventualnom riziku za njegovo zdravlje. Postavlja se pitanje tko je ta osoba koja će ga obavijestiti o riziku. Da li je ona podobna da pruži cjelovitu, pravu, objektivnu i istinitu informaciju davaocu? Da li ta osoba ima odgovornost prema zloupotrebi i kako se ta odgovornost može utvrditi? Da li će tu informaciju davaocu davati pojedinci ili određeni tim? Da li u zdravstvenoj ustanovi, nadležnom sudu, socijalnoj ustanovi ili drugdje? Sve su to pitanja koja prethodno treba seriozno izučiti — medicinski, pravno i etički obraditi i tek onda staviti na javnu raspravu.

Treće, na kraju, u formulaciji iste te točke 2., traži se da davalac pristane na davanje dijela tijela u pisanom obliku. I ova formulacija je manjkava, nepotpuna. Da bi se nečija volja smatrala punovažnom, uvjet je da osoba koja nešto izjavljuje, traži, potvrđuje i, uopće, preuzima prava i obaveze, bude duševno zdrava, materijalno nezainteresirana, humano orijentirana itd. Osim toga, ako bi se prihvatilo stanovište da se te izjave o dobrovoljnom pristanku za davanje dijela tijela daju u pisanom obliku, treba regulirati da se ta izjava može dati jedino pred nadležnim sucem ili ovlaštenom osobom u državnom organu čiji autoritet i znanje — pravno i medicinsko, i autoritet organa — garantiraju da je taj pristanak dat od uračunljive osobe, materijalno nezainteresirane, bez niskih pobu-

da, bez osvjetničkog raspoloženja prema samom sebi itd. Dakle, ni ovi elementi nisu izučeni do te mjere da bi se mogli prihvatiti.

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, to što je točka 2. člana 2. predloženog zakona najesencijalniji dio ovog Zakona, jer je riječ o uzimanju organa sa živih osoba, a uz primjedbe i kritike točke 2. koje sam izložio, smatram da je Prijedlog zakona preuranjeno podnijeti na usvajanje. Stoga, predlažem da se još jednom rasprave ova sporna pitanja u vezi s analitičkom obradom i svih drugih pravnih instituta u koje zadire ovaj propis, te da se, nakon toga, Zakon ponovo stavi na raspravu.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi reč?

Predlažem da obavimo još i pretres o tekstu Predloga zakona, a tada će verovatno želeti predlagач ili predstavnik radnog tela da se izjasne u vezi s predlozima.

U pogledu teksta Predloga zakona, Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku podneo je amandman na član 2. tačka 5, član 4. i 6. Predloga zakona, s kojima se saglasio predstavnik predlagача, a podržala ih je i Zakonodavno-pravna komisija, s tim što je u amandmanima Odbora na članove 4. i 6. dala redakcijske dopune radi upotpunjavanja predloženih rešenja.

Odbor za pravosuđe podneo je amandman na članove 3, 8. i 9. s kojima se saglasio predstavnik predlagача, a podržala ih je i Zakonodavno-pravna komisija.

Zakonodavno-pravna komisija je podnela amandman na naziv Zakona i na članove 3, 4, 10. i 11. Predloga zakona, s kojima se saglasio predstavnik predlagача.

Ko se javlja za reč?

Ima reč drug Jakovljević, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Komiteta za rad.

БОРЋЕ ЈАКОВЉЕВИЋ, члан СИВ-а и председник Савезног Комитета за рад, здравство и социјалну заштиту:

Другарице и другови делегати, у вези с тачком 2.члана 2. овог Закона, предложено је да

се још даље обављају расправе у стручним круговима и у кругу правника, пошто ту има не само здравственим, медицинским, већ и много правних аспеката. Мислим да је то тачно. У досадашњој расправи о овом Закону, који је и у виду Нацрта садржавао исту ову тачку, а и касније, у много наврата ова питања су била разматрана. Да ли је довољно гаранција да неће доћи до злоупотреба? Консултовани су бројни стручњаци из Савеза лекарских друштава, а и велики број правника је узео удела у дискусији о овим питањима.

Колико је мени познато, више година се ради на доношењу овог Закона. Неке републике већ имају донете законе из ове области. У републичким законима се иде и детаљније у овоме. Ми сматрамо да је формулација која је дата овде, у којој је нагласак на претходном обавештењу о ризику за даваоца, његовом добровољном пристајању и писаном облику – доста значајна, с обзиром да се пресађивање, односно узимање органа изузетно ретко врши, и то у врхунским стручним институтима.

У овом тренутку не видим, у оваквом једном закону, у начелном облику – које бисмо елементе могли и требали унети, после толико расправа, дискусија. Ми, као предлагачи, сматрамо да бисмо могли ићи на усвајање Закона. Ако би било речи о неком конкретном амандману, евентуално бисмо га могли још и размотрити, али не видим да бисмо много добили од даљег одлагања и даље расправе у круговима правника и стручњака.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč? (*Niko*)

Ako ne želi, onda treba da se izjasnimo o predlogu za odlaganje donošenja ovog Zakona. Stavljam na glasanje taj predlog.

Ko je *za*, odlaganje molim da digne ruku. (*Jedanaest delegata*)

Ko je *protiv* odlaganja? (*Većina delegata*)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (*Tri delegata*)

Konstatujem da je odbačen predlog da se odloži usvajanje ovog Zakona, sa 11 protiv i tri uzdržana glasa.

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (*Većina delegata*)

Ko je *protiv*?

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (*Šest delegata*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o uslovima razmenjivanja i prenošenja delova ljudskog tela koji su uzeti radi presađivanja u svrhe lečenja, s amandmanima Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Odbora za pravosuđe i Zakonodavno-pravne komisije, sa šest uzdržanih glasova.*

Jedanaesta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o prometu otrova

Delegatima su dostavljeni Predlog zakona i izveštaji Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Odbora za pravosuđe i Zakonodavno-pravne komisije, kao i amandman Saveznog izvršnog veća.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Đorđe Jakovljević, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu i Mila Đorđić, zamenik predsednika Saveznog komiteta za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Nevenka Novaković, Odbora za pravosuđe delegat Junuz Aršinović, a Zakonodavno-pravne komisije Petar Stoilov, član Komisije.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Da li ko želi reč u opštem pretresu? (*Niko*)

Otvaram pretres o tekstu Predloga zakona.

Savezno izvršno veće podnelo je amandman na član 29. Predloga zakona, koji je podržao Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku, istovremeno odustavši od svoga amandmana na navedeni član Predloga zakona.

Ovaj amandman podržala je i Zakonodavno-pravna komisija.

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku podneo je amandmane na član 24. stav 1; član 26. stav 1; član 38. stav 1; član 40. kome se dodaje novi stav 1; član 52. stav 1. i 3. i član 53. Predloga zakona.

S ovim amandmanima saglasio se predstavnik predlagača, a podržala ih je i Zakonodavno-pravna komisija, s tim što je na amandman Odbora na član 40. dala redakcijsku ispravku

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandmane na članove 17, 33, 36, 37, 40, 41, 43, 45, 46. i 53. Predloga zakona, s kojima se predstavnik predlagača saglasio, a podržao ih je i Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku.

Ko želi reč u vezi s tim? (*Niko*)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko *protiv*? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o prometu otrova, s amandmanima Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Zakonodavno-pravne komisije i Saveznog izvršnog veća.*

Prelazimo na *dvanaestu* tačku dnevnog reda:

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju celu zemlju, s izveštajem o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 26. decembra 1980. godine o unapređenju inspekcijских i stručnih službi za zaštitu bilja

Dostavljeni su vam. Predlog zakona, s izveštajem o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 26. decembra 1980. godine o unapređenju inspekcijских i stručnih službi za zaštitu bilja i izveštaji Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije.

Dobili ste ispravke Predloga zakona, kao i dopunu obrazloženja uz ovaj zakonski predlog.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Milorad Stanojević, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za poljoprivredu i Branko Jovanović, zamenik predsednika Saveznog komiteta za poljoprivredu, a izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Osman Aručević, a Zakonodavno-pravne komisije Petar Stoilov, član Komisije.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982. godine.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982. godine.

Otvaram pretres o tekstu Predloga zakona.

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku podneo je amandmane na član 1. stav 2. i 3; član 19. stav 2. i 4; dva amandmana na član 23; član 31. i član 38. stav 2. Predloga zakona.

Odbor je takođe dao ispravke uz članove: 2, 5, 8, 14. i 17. S amandmanima i ispravkama saglasio se predstavnik predlagača, a podržala ih je i Zakonodavno-pravna komisija. Ta Komisija je dala i svoju redakciju amandmana na član 19. stav 2.

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandmane na članove: 4, 7, 18, 19. i 22. Posle člana 28. dodaju se dva nova člana, zatim na članove 29. do 40, na član 37. i na član 39.

Komisija je takođe podnela tehničke ispravke na dva svoja amandmana, i to na član 4. i 19. zakonskog predloga. S amandmanima Komisije saglasio se predstavnik predlagača.

Da li se ko javlja za reč? (Niko)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko *protiv*? (Niko)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju celu zemlju, s amandmanima Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Zakonodavno-pravne komisije i ispravkama predlagača.*

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku razmotrio je u vezi s ovim zakonskim predlogom i izveštaj o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 26. decembra 1980. godine o unapređenju inspekcijskih i stručnih službi za zaštitu bilja i predložio Veću zaključak:

Savezno veće prihvata izveštaj Saveznog izvršnog veća o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 26. decembra 1980. godine o unapređenju inspekcijskih stručnih službi o zaštiti bilja sa zaključcima koji su sadržani u izveštaju.

Da li Veće prihvata ovaj zaključak? (Da)

Trinaesta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o primenjivanju propisa i o rešavanju sukoba republičkih, odnosno pokrajinskih zakona u oblasti poreza, doprinosa i taksa

Delegatima su dostavljeni Predlog zakona i izveštaji Odbora za društveno-ekonomske odnose, Odbora za pravosuđe, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Jože Florijančič, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za finansije i Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Vehbi Hajredini, Odbora za pravosuđe delegat Janez Lukač, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Šaban Bekrić, a Zakonodavno-pravne komisije Slobodanka Vesković.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Ko se javlja za reč? (Niko)

Prelazimo na pretres o tekstu Predloga zakona.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je amandman na član 1. Predloga zakona, s kojim se saglasio predstavnik predlagača.

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku podneo je amandman na član 5 Predloga zakona, koji su Odbor za društveno-ekonomske odnose i Zakonodavno-pravna komisija podržali, s tim što je Komisija dala na ovaj amandman i svoju pravno-redakcijsku ispravku.

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandmane na članove 1, 2, 4. i 5, a predstavnik predlagača saglasio se s njima.

Da li se ko javlja za reč u vezi s tim? (Niko)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko *protiv*? (Niko)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o primenjivanju propisa i o rešavanju sukoba republičkih, odnosno pokrajinskih zakona u oblasti poreza, doprinosa i taksa, s amandmanima Odbora za društveno-ekonomske odnose i Odbora

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982. godine.

za rad, zdravlje i socijalnu politiku, kao i Zakonodavno-pravne komisije.*

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku predložio je Veću da u vezi s usvajanjem ovog Zakona donese i sledeći zaključak:

Savezno veće zadužuje Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu da preduzme inicijativu za zaključivanje dogovora socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina kojim bi se uredili uslovi i način obavljanja rada na sredstvima u svojini građana, naročito u slučajevima kada se za rad ne koriste poslovne prostorije (prevoznici, građevinski radnici i dr.), kako bi se ujednačili uslovi rada i kretanje radnika na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu u ovoj oblasti.

Da li Veće prihvata ovaj zaključak? (*Prihvata*)

Prelazimo na *četnaestu* tačku dnevnog rada:

Predlog zakona o ratifikaciji Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske o izbegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze i dohodak

Delegatima su dostavljeni: Predlog zakona, pismo Veća republika i pokrajina, izveštaji Odbora za spoljnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije.

Skupštine socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina dale su saglasnost na Predlog ovog zakona.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su Momčilo Tomić i Jovan Paunović, pomoćnici saveznog sekretara za finansije.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za spoljnu politiku delegat Tibor Boroš—Đevi i Zakonodavno-pravne komisije Draško Jurišić.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

Prelazimo na pretres o tekstu Predloga zakona.

Da li se ko javlja za reč? (*Niko*)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko protiv? (*Niko*)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o ratifikaciji Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske o izbegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze i dohodak.*

Petnaesta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o ratifikaciji Ugovora između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima

Delegatima su dostavljeni: Predlog zakona i izveštaji Odbora za spoljnu politiku, Odbora za pravosuđe, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije.

Obavešten sam da su skupštine socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina dale svoju saglasnost na Predlog zakona.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Borislav Krajina, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave i Gojko Prodanić, zamenik saveznog sekretara za pravosuđe i organizaciju savezne uprave, a izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za spoljnu politiku delegat Pino Degrassi, Odbora za pravosuđe delegat Emilija Đura, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Draško Jurišić.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.

Želi li ko reč? (*Niko*)

U vezi sa pretresom o tekstu Predloga zakona, ko se javlja za reč? (*Niko*)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko protiv? (*Niko*)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o ratifikaciji Ugovora između socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Mo-

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982. godine.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, („Međunarodni ugovori”) br. 7 od 23. jula 1982. godine.

ngolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim porodičnim i krivičnim stvarima.*

Šesnaesta tačka dnevnog reda:

Nacrt zakona o zaštiti arhivske građe Federacije

Delegatima su dostavljeni: Nacrt zakona i izveštaji Odbora za društveno-političke odnose, Zakonodavno-pravne komisije i Komisije Skupštine SFRJ za informisanje.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Sida Marjanović, direktor Arhiva Jugoslavije i Bogdan Lekić, pomoćnik direktora Arhiva Jugoslavije.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za društveno-političke odnose delegat Jože Pacek, Zakonodavno-pravne komisije delegat Metodi Zvrčinov i Komisije Skupštine SFRJ za informisanje delegat Trpe Jakovleski.

Otvaram pretres o Nacrtu zakona.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

Predlažem Veću da zaključi sledeće:

1. Savezno veće usvaja Nacrt zakona o zaštiti arhivske građe Federacije.

2. Veće obavezuje Savezno izvršno veće da u pripremi Predloga ovog zakona uzme u obzir predloge, mišljenja i primedbe radnih tela Veća koja su razmatrali Nacrt, te Odbora za društveno-političke odnose i Zakonodavno-pravne komisije i Komisije Skupštine SFRJ za informisanje i da na osnovu toga konsultuje skupštine socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina o pitanjima razgraničenja arhivskih fondova između Federacije i između republika i autonomnih pokrajina.

3. Veće obavezuje Savezno izvršno veće da u što kraćem roku pripremi analizu o statusnim funkcijama i finansiranju ustanova osnovanih saveznom zakonom radi vršenja poslova od interesa za funkcije Federacije, s posebnim osvrtom na status, funkcije i upravljanje Arhivom Jugoslavije. Na

osnovu te analize, koja treba da sadrži predloge, rešenja i mere za samoupravnu transformaciju ovih ustanova, u skladu sa Zakonom o osnovama sistema državne uprave, pokrenuće se rasprava u Saveznom savetu za pitanja društvenog uređenja.

Da li Veće prihvata predlog ovih zaključaka?

(*Prihvata*)

Prelazimo na *sedamnaestu* tačku dnevnog reda:

Predlog za donošenje zakona o upotrebi i zaštiti imena i lika Josipa Broza Tita

Dostavljeni su vam Predlog za donošenje zakona, izveštaji Odbora za društveno-političke odnose i Zakonodavno-pravne komisije, kao i mišljenje Odbora Republičke konferencije radnog naroda SR Srbije za obeležavanje i očuvanje imena i lika Josipa Broza Tita.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su Borislav Krajina, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave i Gojko Prodanić, zamenik saveznog sekretara za pravosuđe i organizaciju savezne uprave, a izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za društveno-političke odnose delegat Vjekoslav Viđak, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Bogdanka Mamuzić.

Otvaram pretres u načelu o Predlogu za donošenje zakona.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

Otvaram pretres u pojedinostima o Predlogu za donošenje zakona.

Ko želi reč? (*Niko*)

Predlažem Veću da zaključi sledeće:

1. Savezno veće usvaja Predlog za donošenje zakona o upotrebi i zaštiti imena i lika Josipa Broza Tita.

2. Veće zadužuje Savezno izvršno veće kao predlagača da pripremi novi tekst Nacrta zakona, koji će Veće razmatrati na posebnoj sednici, saglasno odredbama člana 204. do 206. Poslovnika Saveznog veća. U izradi novog teksta Nacrta ovog zakona treba uzeti u obzir mišljenja, predloge i primedbe radnih tela Saveznog veća, tj. Odbora za društveno-političke odnose i Zakonodavno-pravne komisije, koja su razmatrala Predlog za donošenje ovog zakona.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, („Međunarodni ugovori”) br. 7 od 23. jula 1982. godine.

3. Veće ukazuje na potrebu da se obave šire konsultacije u vezi s rešenjima predloženim u sadašnjem Nacrtu zakona, kao i mišljenjima, predlozima i primedbama iznetim u izveštajima radnih tela Veća.

Ove konsultacije treba pre svega obaviti s odgovarajućim organima i organizacijama u Federaciji, odnosno socijalističkim republikama i socijalističkim autonomnim pokrajinama, kako bi se utvrdila najcelishodnija zakonska rešenja.

Da li ko želi reč u vezi s ovim predlogom?

(Niko)

Da li Veće prihvata ovakve zaključke?

(Prihvata)

Prelazimo na *osamnaestu* tačku dnevnog reda:

Predlog za donošenje zakona o izmeni Zakona o ličnim dohocima funkcionera koje bira ili imenuje Skupština SFRJ i o naknadama ličnih dohodaka delegata u Skupštini SFRJ

Delegatima su dostavljeni: Predlog za donošenje zakona i izveštaji Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije, kao i Administrativne komisije Skupštine SFRJ.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Borislav Krajina, član saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave Gojko Prodanić, zamenik saveznog sekretara za pravosuđe i organizaciju savezne uprave.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Anka Žugić, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Bogdanka Mamuzić.

Izvestilac Administrativne komisije Skupštine SFRJ je delegat Miodrag Trifunović.

Otvaram pretres u načelu o Predlogu za donošenje zakona

Ko želi rač?

Ima reč delegat Miodrag Trifunović.

МИОДРАГ ТРИФУНОВИЋ, известилац Административне комисије:

Друже председниче, другарице и другови делегати, Административна комисија Скупштине СФРЈ, на својој седници 30. јуна ове године, раз-

матрала је Предлог за доношење закона о измени Закона о личним доhocима функционера које бира или именује Скупштина СФРЈ и о накнадама личних доходака делегата у Скупштини СФРЈ.

Комисија је констатовала да је предлагач Закона — Савезно извршно веће, иако је Административна комисија била предлагач тог Закона, приликом његовог доношења и измене Закона које су до сада два пута вршене. Предлогом за доношење закона предлаже се измена постојеће одредбе у Закону којом је одређено да делегатима у Скупштини СФРЈ, члановима Председништва СФРЈ и члановима Савезног извршног већа припада месечна накнада за вршење функције у висини од 3 до 5 дневница. Наиме, предлаже се да то право убудуће имају само делегати у Скупштини СФРЈ, осим делегата који се налазе на раду у Скупштини СФРЈ на изборним функцијама.

Уз овај предлог дато је и алтернативно решење, према коме месечна накнада трошкова у паушаланом износу за вршење функције припада делегатима у Скупштини СФРЈ у висини од 3 до 5 дневница.

Административна комисија се определила за алтернативу, јер сматра да су обавезе делегата у Скупштини СФРЈ према делегатској бази једнаке за све делегате, без обзира да ли су на изборним функцијама или нису.

Комисија је констатовала да се предложеном изменом Закона не решавају нека актуелна питања из ове области, те је закључила да Закон треба допунити још и следећим решењима: адекватним називом који ће укључити у назив Закона и допуну за коју се Комисија определила, уграђивањем нове одредбе којом ће се установити начело да делегати у Скупштини СФРЈ бирани на одређену функцију у Скупштини СФРЈ на годину дана имају за време вршења ове функције право на посебну месечну накнаду у сталном износу за вршење функције, чија се висина утврђује полазећи од значаја функције, сложености послова и задатака, као и степена одговорности; да се у вези с предложеним изменама и допунама изврши правно-техничка редакција и других чланова Закона код којих је то потребно.

Имајући у виду опредељење Комисије да у предложени закон угради одређене измене и допуне, као и чињеницу да је увек до сада Административна комисија Скупштине СФРЈ била предлагач тог Закона, Комисија је закључила да предложи Савезном већу Скупштине СФРЈ, да Савезно веће усвоји Предлог за доношење закона о изменама и допунама Закона о личним доходима функционера које бира или именује Скупштина СФРЈ и о накнадама личних доходака делегата у Скупштини СФРЈ; да сходно члану 203. Пословника Савезног већа, Административна комисија Скупштине СФРЈ преузме послове за припрему Нацрта закона и Предлога закона и да припреми Нацрт овог закона и поднесе га Већу ради стављања на дневни ред седнице Већа у октобру ове године; да обавезе Административну комисију да приликом израде овог Закона има у виду мишљења, предлоге и примедбе радних тела Већа, као и предлоге дате у дискусији на седници Већа.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Miodragu Trifunoviću.

Ko dalje želi reč? (Niko)

Drugarice i drugovi delegati, čuli smo izlaganje izvestioca Administrativne komisije. Komisija predlaže Veću da zaključi sledeće:

1. Savezno veće usvaja Predlog za donošenje zakona o ličnim dohocima funkcionera koje bira ili imenuje Skupština SFRJ i o naknadama ličnih dohodaka delegata u Skupštini SFRJ.

2. Veće će posebno razmatrati Nacrt ovog zakona saglasno članu 204. i 206. svoga Poslovnika.

3. Veće određuje, shodno članu 203. Poslovnika Saveznog veća, da Administrativna komisija Skupštine SFRJ preuzme poslove za pripremu Nacrta zakona i Predloga zakona. Administrativna komisija Skupštine SFRJ pripremiće Nacrt ovog zakona i podneti Veću kako bi ga ono moglo razmatrati na sednici u oktobru ove godine, odnosno na narednoj sednici.

4. Veće traži da Administrativna komisija prilikom izrade Nacrta ovog zakona, ima u vidu mišljenja i primedbe radnih tela Veća, tj. Odbora

za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije.

Da li Veće prihvata ove zaključke? (Da)

Prelazimo na *devetnaestu* tačku dnevnog reda:

Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u Skupštini SFRJ koje Skupština SFRJ bira iz reda delegata

Delegatima su dostavljeni Predlog za donošenje odluke, s Predlogom odluke i izveštaji Odbora za budžet Federacije i Zakonodavno-pravne komisije.

Predstavnik Administrativne komisije Skupštine SFRJ, kao predlagача je delegat Miodrag Trifunović.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za budžet Federacije delegat Janez Lukač, a Zakonodavno-pravne komisije Momir Dragašević, član Komisije.

Otvaram jedinstveni pretres o Predlogu odluke.

Ko želi reč?

Reč ima drug Miodrag Trifunović, izvestilac Administrativne komisije.

МИОДРАГ ТРИФУНОВИЋ, известилац Административне комисије:

Друже председниче, другарице и другови делегати, Административна комисија Скупштине СФРЈ, на седници 30. јуна 1982. године, утврдила је Предлог одлуке о начину утврђивања личних доходака функционера у Скупштини СФРЈ које Скупштина СФРЈ бира из реда делегата, с предлогом да се донесе по скраћеном поступку.

На првој седници Административне комисије Скупштине СФРЈ, 9. јуна ове године, покренуто је питање начина награђивања функционера у Скупштини СФРЈ бирањем из реда делегата на годину дана. Тада је Комисија заузела став да се за вршење одређених функција у Скупштини СФРЈ на годину дана установи посебна месечна накнада у сталном износу, која би се утврђивала зависно од значаја функције, сложености задатака и послова и степена одговорности за њено

вршење, а право на њено остваривање престаје истеком времена на које је неко бираан.

Тражећи правну основу за овакво решење, утврђено је да се ова измена која, у суштини, представља измену важећег система награђивања функционера у Федерацији, може утврдити једино путем измена и допуна важећег Закона о личним доходима функционера које бира и именује Скупштина и о накнадама личних доходака делегата у Скупштини СФРЈ. Имајући у виду да је овај Закон у процедури разматрања и да нема услова да се донесе по хитном поступку, Административна Комисија Скупштине СФРЈ, на седници 30. јуна ове године, прихватила је став да се у оквиру важећег система награђивања функционера предложи привремено решење у виду Одлуке о начину утврђивања личних доходака функционера у Скупштини СФРЈ које бира Скупштина СФРЈ из реда делегата, која је предложена за данашњу седницу Већа.

Основно решење које се предвиђа Одлуком је да се лични доходак функционера у Скупштини СФРЈ, кога бира Скупштина СФРЈ из реда делегата на годину дана утврђује применом одговарајућих одредби друштвеног договора, по основама и мерилима за утврђивање личних доходака и осталих примања функционера у Федерацији и одговарајуће одлуке Административне комисије Скупштине СФРЈ о распоређивању функција и групе функција и утврђивању коефицијента.

Према томе, решење садржано у Одлуци представља привремено решење, које ће се примењивати до доношења Закона о изменама и допунама Закона о личним доходима функционера које бира и именује Скупштина СФРЈ и о накнадама делегата у Скупштини СФРЈ, о чему је Веће усвојило закључке по претходној тачки дневног реда.

Суштина предложеног решења је у томе да се функционеру у Скупштини СФРЈ за вршење одређене функције на годину дана исплаћује лични доходак утврђен на основу коефицијента, а по престанку функције остварује право на накнаду личног дохотка у сталном месечном износу у висини личног дохотка који је остваривао пре избора на одређену функцију.

Могу да вас обавестим да су доношење предложене одлуке подржали Одбор Савезног већа за буџет Федерације, Законодавно-правна комисија Савезног већа и извршни одбори клубова делегата.

Доношење Одлуке по скраћеном поступку предложено је, пре свега, у складу с одредбом члана 225. Пословника Савезног већа, а узимајући у обзир потребу решавања питања награђивања делегата који су на изборним функцијама од 16. маја 1982. године.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko od delegata želi reč? (Niko)

Kao što ste videli, Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandman na tačku 3. Predloga odluke, s kojim se predstavnik predlagača saglasio.

Ako niko ne želi reč, stavljam na glasanje Predlog odluke.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u Skupštini SFRJ koje bira Skupština SFRJ iz reda delegata, s amandmanom Zakonodavno-pravne komisije.*

Dvadeseta tačka dnevnog reda:

Informacija o stanju i problemima bezbednosti saobraćaja na Jugoslovenskim železnicama u 1981. godini

Delegatima su dostavljeni Informacija o stanju i problemima saobraćaja na jugoslovenskim železnicama u 1981. godini i izveštaj Odbora za unutrašnju politiku.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Manzi Mustafa, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za saobraćaj i veze i

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 42 od 16. jula 1982.

Andrej Grahor, zamenik predsednika Saveznog komiteta za saobraćaj i veze, a izvestilac Odbora za unutrašnju politiku je delegat Milenko Anđelić.

Otvaram pretres o informaciji.

Ko se javlja za reč? (*Niko*)

Predlažem Veću da, imajući u vidu stav Odbora za unutrašnju politiku, donese sledeće zaključke:

1. Savezno veće prihvata Informaciju o stanju i problemima bezbednosti saobraćaja na jugoslovenskim železnicama u 1981. godini.

2. Veće konstatuje da su u proteklom periodu ulagani napor da se što doslednije sprovodi Zakon o bezbednosti u železničkom saobraćaju, kao i zaključci Saveznog veća o osnovama bezbednosti saobraćaja, ali da stanje bezbednosti na železnici još uvek nije zadovoljavajuće.

3. Veće obavezuje Savezni komitet za saobraćaj i veze da redovno i pravovremeno obaveštava Skupštinu SFRJ o stanju i problemima bezbednosti saobraćaja na Jugoslovenskim železnicama.

4. Veće smatra da u procesu samoupravnog organizovanja na jugoslovenskim železnicama treba naći odgovarajuća rešenja za obezbeđivanje većeg stepena tehnološkog jedinstva i nesmetano odvijanje železničkog saobraćaja, o čemu Savezni komitet za saobraćaj i veze i Zajednica jugoslovenskih železnica treba da podnesu informaciju Skupštini SFRJ.

5. Savezno veće preporučuje skupštinama društveno-političkih zajednica da u ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije preduzimaju energične mere za poboljšanje bezbednosti u železničkom saobraćaju i da pravovremenom kontrolom i drugim merama dosledno primenjuju zakone i druge propise iz ove oblasti, kako bi se poboljšalo sadašnje stanje.

Da li Veće prihvata ove zaključke? (*Prihvata*)

Dvadeset prva tačka dnevnog reda:

Informacija o snabdevenosti tržišta lekovima

Dobili ste Informaciju o snabdevenosti tržišta lekovima i izveštaj Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, s predlogom zaključaka.

Predstavnik Saveznog komiteta za rad, zdravlje i socijalnu zaštitu je drug Đorđe Jakovljević, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za rad, zdravlje i socijalnu zaštitu.

Izvestilac Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku je drugarica Zora Tomić.

Otvaram pretres o Informaciji.

Reč ima drugarica Zora Tomić.

ZORA TOMIĆ, izvestilac Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku:

Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku predložio je da se problematika snabdevenosti zemlje lekovima razmatra još pre odmora na sednici Saveznog veća, ocenjujući da je aktuelna situacija takve prirode, s tendencijom daljeg pogoršavanja, da ako se odmah ne preduzmu odlučne mere, moglo bi biti ugroženo sprovođenje zdravstvene zaštite radnih ljudi i građana, što bi imalo neposrednog uticaja na zdravstveno stanje stanovništva naše zemlje.

Svoj interes za ta pitanja Odbor je isticao kontinuiranim praćenjem situacije iniciranjem raznih mera, što je Savezno veće potvrdilo i svojim zaključcima od 28. XII 1981. godine, kojima je obavezalo SIV i druge organe da blagovremeno preduzimaju konkretne mere da bi se sprečila nestašica lekova, koja se već nagoveštavala i koja se ciklično javlja već nekoliko godina, i to svake godine u sve izraženijem obliku. Zbog mera ekonomske stabilizacije, moglo se očekivati da će se ta pitanja zaoštriti. Naime, u takvim, da ih nazovemo kritičnim situacijama, rešavali smo samo najakutnije stvari, a na sve naše dobre zaključke, stavove i opredeljenja, kojima je trebalo delovati i dugoročno i trajno sprečavati takve situacije, nismo ni došli, zapostavljali smo ih.

Odbor ne želi ovog trenutka da otvori raspravu o kompleksnom pitanju lekova, to će uraditi na jesen. Ocenjuje da je ovog trenutka značajno rešiti najaktuelnije pitanje, a to je snabdevenost lekovima, i to prvenstveno vitalnim lekovima.

Informacija koju je na zahtev Odbora predložio Savezni komitet za rad, zdravlje i

socijalnu zaštitu ukazuje na trenutnu situaciju, koja nije svugde u zemlji ista, i na neke osnovne razloge za takvo stanje. Predstavnik Saveznog izvršnog veća je obavestio delegate u Odboru o preduzimanju i predviđenim merama Saveznog izvršnog veća i Saveznog komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu na osnovu tih zaključaka.

Činjenica je da i pored Društvenog dogovora o merama za snabdevanje jedinstvenog jugoslovenskog tržišta proizvodima od posebnog interesa za potrošnju radnih ljudi i građana u 1982. godini, nismo poboljšali situaciju, već se ona i pogoršala, znači da potpisnici tog Dogovora nisu ispunili svoje obaveze.

Zaista je nužno da Savezno izvršno veće, kao jedan od potpisnika tog Društvenog dogovora, što pre pokrene postupak u skladu sa članom 9. tog Dogovora, a taj član govori o merama kada se ne ispunjavaju obaveze iz Dogovora, odnosno kada se pojave veći poremećaji. Pretpostavljam da nedostatak 320 lekova koncem maja – od toga 180 vitalnih lekova – možemo smatrati dovoljnim poremećajem, pa je potrebno utvrditi prave uzroke takvog stanja i obezbediti izvršavanje preuzetih obaveza i preduzimati eventualne dodatne mere. Prema tome, instrumentarij imamo – samo ga moramo koristiti, što znači, blagovremeno aktivirati. Moram da kažem i to da je nama bilo neshvatljivo kako su se sirovine za proizvodnju lekova, lekovi koji se ne proizvode u zemlji i medicinski materijal, našli na listi u okviru tog Dogovora posle limuna i kafe.

Odbor je u raspravi posvetio veliku pažnju pitanjima izvoza gotovih lekova, upoznao se sa uzrocima porasta izvoza i prihvatio meru Saveznog izvršnog veća da se taj izvoz strogo kontroliše preko sistema dozvola, da zbog izvoza ne bi došlo do nestašice nekog leka u zemlji. Odbor nije prihvatio pojedinačna razmišljanja o potpunoj zabrani izvoza lekova, jer je ocenio da bi se time, ne poboljšala situacija snabdevenosti lekovima u zemlji, već bi celokupna farmaceutska industrija bila dovedena u težak položaj; ona bi se time oslobodila obaveze stvaranja deviznog priliva, pa bismo morali tražiti drukčiji sistem obezbeđivanja deviza, koji bi destimulisao industriju da se ponaša u skladu sa stabilizacionim programima,

iako proizvodi robu od posebnog društvenog interesa. Ova industrija mora, isto tako, dati svoj doprinos ostvarivanju stabilizacionih ciljeva.

U skladu s tim, Odbor je predložio Veću zaključke koji dalje konkretiziraju obaveze SIV-a i saveznih organa u smislu kontrole namenske upotrebe deviznih sredstava za uvoz sirovina i lekova i gotovih lekova koji se ne proizvode u zemlji i da se protiv prekršilaca preduzimaju propisane mere. Isto tako, traži da Savezna direkcija za rezerve podnese izveštaj o sprovođenju zaključaka Veća u pogledu obezbeđenja rezervi prioriternih lekova i da odmah, ukoliko nije sproveden taj zaključak, u saradnji s nadležnim saveznim organima i organizacijama i organima republika i pokrajina, preduzmu mere za obezbeđenje rezervi lekova koji su utvrđeni na listi prioriternih lekova.

Ne želeći da ponavljam sve ono što pišete u Informaciji Saveznog komiteta i u našem izveštaju, rekla bih da je Odbor razmatrao i druge razloge za takvu nestašicu pojedinih lekova, prvenstveno cene. Odbor predlaže da Veće preporuči Savezu zajednica zdravstvenih radnih organizacija Jugoslavije i Saveznoj zajednici za cene da preispitaju stvarni uticaj cena na snabdevenost i uklone uzroke koji su u tzv. disparitetu cena pojedinih lekova.

Pošto ima mnogo indikatora neracionalne potrošnje lekova, kao i sredstava i aparata za dijagnostiku, Odbor predlaže da Veće preporuči samoupravnim interesnim zajednicama zdravstva i zdravstvenog osiguranja, zdravstvenim radnim organizacijama i stručnim udruženjima, naročito udruženjima lekara, da preduzmu konkretne mere za što racionalniju potrošnju, kako ne bismo, u najmanju ruku, imali tako bogate kućne apoteke, s tim da se jasno definišu socijalni kriterijumi, kako zbog toga ne bi bila ugrožena zdravstvena zaštita pojedinih kategorija naših građana.

Odbor je bio mišljenja da treba ponovo upozoriti na odgovornost socijalističkih republika i pokrajina za stanje snabdevenosti lekovima i da one moraju preduzimati mere u svojoj nadležnosti kako bi se otklonili uzroci stanja u ovoj oblasti i obezbedilo snabdevanje građana lekovima.

Predlažemo da Savezno veće zaključi da će ovu oblast ponovo razmatrati u četvrtom tromese-

čju, ali, tom prilikom, i sa izveštajima Saveznog deviznog i Saveznog tržišnog inspektorata i Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda.

U ime ovog Odbora, predlažem da prihvatite naš izveštaj i zaključke kako smo ih ponudili.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Drugarica Zora Tomič je iznela suštinu zaključaka koje je predložio Odbor i takođe je predložila da se ovi zaključci objave u „Službenom listu SFRJ”. Ako imate strpljenja, ja bih pročitao predlog zaključaka. (Pročitali su). Pošto ste ih uspeši pročitati, nije potrebno da ih čitam.

Da li još ko od delegata želi reč? (Niko)

Da li ko želi reč u vezi s predlogom zaključaka, čiju suštinu je iznela drugarica Zora Tomič? (Niko)

Da li Veće usvaja predlog zaključaka koje je podneo Odbor za rad, zdravlje i socijalnu politiku? (Da)

Dvadeset druga tačka dnevnog rada:

Izveštaj o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu

Delegatima je dostavljen Izveštaj o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu i izveštaji Odbora za društveno-ekonomske odnose i Komisije Skupštine SFRJ za informisanje.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Franta Komel, direktor Saveznog zavoda za statistiku i Branimir Marković, zamenik direktora Saveznog zavoda za statistiku.

Izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose je delegat Stojan Jaramaz, a Komisije Skupštine SFRJ za informisanje delegat Ivanka Vrhovčak.

Otvaram pretres o Izveštaju o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu.

Ko želi reč? (Niko)

Imajući u vidu izveštaj Odbora za društveno-ekonomske odnose, predlažem sledeće zaključke:

1. Savezno veće prihvata Izveštaj o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu.

2. Veće takođe podržava zaključke koji su sadržani u Izveštaju, a odnose se na zadatke Saveznog zavoda za statistiku i drugih saveznih organa i organizacija u donošenju i ostvarivanju programa razvoja statističkog sistema i statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju u skladu sa sprovođenjem Zakona o osnovama društvenog sistema informisanja i o informacionom sistemu Federacije.

Ovi zaključci treba da se dopune u smislu predloga iznetih na sednici Odbora za društveno-ekonomske odnose i sadržanih u izveštaju Odbora koji će se dostaviti Saveznom izvršnom veću.

3. Savezno veće zadužuje Savezno izvršno veće da prouči racionalnost organizacije postojećeg sistema automatske obrade podatka, odnosno računskih centara u organima Federacije, njihovo funkcionisanje i stepen tehničko-tehnološke ujednačenosti procesa rada, iskorišćenost kapaciteta i njihovu međusobnu saradnju, način održavanja i drugo. Ova analiza treba da da osnov za opredeljivanje prilikom donošenja programa modernizacije statističkih službi u Federaciji i drugih organizacija ovlašćenih za vršenje statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju, kao i prilikom donošenja odgovarajućih zakona i drugih propisa.

Da li Veće predložene zaključke prihvata? (Da)

Predlažem da radimo do 19 časova bez pauze. Da li se slažete? (Da)

Prelazimo na *dvadeset treću* tačku dnevnog reda:

Izveštaji

a) o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu

b) o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za 1981. godinu

Delegatima su dostavljeni izveštaji o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu, odnosno o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za 1981. godinu, kao i

izveštaj Odbora za društveno-političke odnose.

Izvestilac Odbora za društveno-političke odnose je delegat Fatima Hadžialić.

Otvaram pretres o izveštajima o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu, odnosno o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” u 1981. godini.

Ko želi reč? (*Niko*)

Odbor za društveno-političke odnose predložio je da Veće povodom Izveštaja o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu zaključi sledeće:

Savezno veće usvaja Izveštaj o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu. Odbor za Nagradu AVNOJ-a se obavezuje da u svom daljem radu uzme u obzir mišljenja i predloge koji su izloženi u izveštaju Odbora za društveno-političke odnose.

Da li ko želi reč? (*Niko*)

Da li Veće usvaja predloženi zaključak? (*Usvaja*)

Odbor za društveno-političke odnose predložio je u vezi s Izveštajem o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za 1981. godinu sledeće zaključke:

1. Savezno veće usvaja Izveštaj o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” u 1981. godini.

2. Veće obavezuje Savezno izvršno veće da prilikom pripreme Nacrta budžeta Federacije za 1983. godinu obezbedi sredstva posebnih namena iz sredstava koja obezbeđuje za redovnu delatnost Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za pripremu i štampanje monografije o slikarskom delu revolucionara Moše Pijade, prema već utvrđenom projektu Fonda.

3. Veće obavezuje Savezno izvršno veće, odnosno nadležni savezni organ uprave, da što pre, u saradnji s Upravnim odborom Fonda i uz konsultaciju odgovarajućeg oblika delovanja Savezne konferencije Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije i zainteresovanih organa, organizacija i zajednica u republikama i autonomnim pokrajinama, kao i asocijacija udruženog rada, ispita načine i mogućnosti za prerastanje ovog Fonda u samoupravni fond udruženog rada ili fondaciju, odnosno fond republičkih i pokrajinskih samoupravnih in-

teresnih zajednica za kulturu, s tim da se njegova delatnost proširi i na dodeljivanje Nagrade „Moša Pijade” za najviša dostignuća u likovnim umetnostima.

Nakon obavljenih konsultacija potrebno je predložiti Saveznom veću Skupštine SFRJ odgovarajuće izmene, odnosno dopune postojećeg Zakona, ako se oceni da je to potrebno.

Da li ko želi reč? (*Niko*)

Da li Veće prihvata predlog zaključaka koje je podneo Odbor za društveno-političke odnose? (*Prihvata*)

Što se tiče tačke 24, predlažem da je ostavimo za sutra, jer smo se tako dogovorili s podnosiocima Izveštaja. Naime, za ovu tačku nemamo predlagача, a potrebno je da budu tu.

Da li se slažete da tu tačku ostavimo za sutra? (*Da*)

Prelazimo na *dvadeset petu* tačku dnevnog reda:

Predlog za razrešenje dužnosti člana Saveta Federacije

Dostavljen vam je predlog Predsedništva SFRJ da se drug Danilo Kekić razreši dužnosti člana Saveta Federacije, jer je izabran za predsednika Predsedništva Socijalističke Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Nova funkcija druga Kekića nespojiva je, po zakonskim propisima, sa dužnošću člana Saveta Federacije, pa je zbog toga Predsedništvo SFRJ podnelo ovaj predlog.

Otvaram pretres.

Da li ko želi reč? (*Niko*)

Stavljam Predlog na glasanje.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko *protiv*? (*Niko*)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo predlog Predsedništva SFRJ da se drug Danilo Kekić razreši dužnosti Saveta Federacije zbog odlaska na novu dužnost.*

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

Dvadeset šesta tačka dnevnog reda:

Predlog za izbor sudija—porotnika Saveznog suda

Delegatima je podeljen predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja.

Izvestilac Komisije je delegat inž. Ivan Meliš.

Otvaram pretres o predlogu.

Ko želi reč?

Reč ima delegat Ivan Meliš.

IVAN MELIŠ, *izvestilac Komisije za izbor i imenovanja:*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, smatram da je nepotrebno da vam čitam poimenice predložene drugove i drugarice za suce—porotnike. Međutim, dužan sam vas obavijestiti da je došlo do jedne izmjene u vezi s prijedlogom za izbor sudija—porotnika Saveznog suda, koji vam je dostavljen od strane Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja, jer je kandidat za sudiju—porotnika iz SR Srbije dr Milan Dokić preminuo.

Prema tome, na upražnjeno mjesto sudije—porotnika iz SR Srbije biće predložen novi kandidat na jednoj od sljedećih sjednica Vijeća. Molim drugarice i drugove delegate da prihvate ovaj prijedlog.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Na žalost, moramo da prihvatimo ovo obaveštenje, izražavajući saučešće.

Stavljam na glasanje predlog Komisije.

Ko je *za*, molim da dignu ruku. *(Svi)*

Da li je ko *protiv*? *(Niko)*

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? *(Niko)*

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja za izbor sudija—porotnika Saveznog suda,* s tim da se umesto preminulog kandidata iz SR Srbije predloži naknadno drugi.

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

Novoizabranim sudijama—porotnicima čestitam na izboru i želimo im uspeha u radu.

Dvadeset sedma tačka dnevnog reda:

Predlog za imenovanje saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja

Dostavljen vam je predlog Savezne konferencije Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije za imenovanje saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja.

Otvaram pretres o predlogu.

Da li ko želi reč? *(Niko)*

Stavljam na glasanje Predlog.

Ko je *za*, molim da to izrazi dizanjem ruku. *(Svi)*

Da li je ko *protiv*? *(Niko)*

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? *(Niko)*

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo predlog Savezne konferencije SSRNJ da se za saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja imenuje Ivica Čačić, dosadašnji generalni sekretar Saveznog izvršnog veća.*

Čestitam drugu Ivici Čačiću na imenovanju i želim mu uspeha u radu.

Prelazimo na *dvadeset osmu* tačku dnevnog reda:

Predlog za imenovanje zamenika predsednika Saveznog komiteta za zakonodavstvo i zamenika predsednika Saveznog komiteta za pitanja boraca i vojnih invalida

Dostavljen vam je predlog predsednika Saveznog izvršnog veća drugarice Milke Planinc, a dobili ste takođe i izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja.

Izvestilac Komisije Skupštine SFRJ za imenovanja je delegat Ivan Meliš.

Otvaram pretres.

Ko želi reč? *(Niko)*

Stavljam predlog na glasanje.

Ko je *za*, molim da dignu ruku. *(Svi)*

Da li je ko *protiv*? *(Niko)*

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo predlog predsednice Saveznog izvršnog veća drugarice Milke Planinc da se za zamenika predsednika Saveznog komiteta za zakonodavstvo imenuje Milovan Buzadžić, a za zamenika predsednika Saveznog komiteta za pitanja boraca i vojnih invalida Abdurahim Žuri.*

Čestitamo drugovima Buzadžiću i Žuriju na imenovanju i želimo im uspeha u radu.

Prelazimo na *dvadeset devetu* tačku dnevnog reda:

Predlog za razrešenje i imenovanje zamenika saveznog javnog pravobranioca

Dobili ste predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja.

Izvestilac Komisije je delegat Ivan Meliš. Otvaram pretres.

Ko želi reč? (*Niko*)

Stavljam predlog Komisije na glasanje.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko *protiv*? (*Niko*)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće prihvatilo predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja o razrešenju i imenovanju zamenika saveznog javnog pravobranioca.**

Zahvaljujem drugu dr Mirku Besaroviću na doprinosu koji je dao u radu Saveznog javnog pravobranilaštva, a novoimenovanom zameniku saveznog javnog pravobranioca dr Milanu Paku želim mnogo uspeha u vršenju dužnosti.

Prelazimo na *tridesetu* tačku dnevnog reda.

Predlog za izbor odnosno imenovanje iz reda delegata predsednika i članova uređivačkih odbora za izdanja koja se pripremaju i uređuju u Skupštini SFRJ, i to:

a) za Uređivački odbor Glasila Skupštine SFRJ;

b) za Uređivački odbor za izdavanje Informativnog biltena i Političke biblioteke Skupštine SFRJ;

c) za Uređivački odbor za izdavanje biltena Jugoslovenska skupština i drugih publikacija Skupštine SFRJ namenjenih inostranstvu i

d) za Uređivački odbor stenografskih beležaka sa sednica veća Skupštine SFRJ

Dobili ste predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja, a izvestilac Komisije je delegat Ivan Meliš.

Otvaram pretres.

Ima reč delegat Ivan Meliš.

IVAN MELIŠ, *izvestilac Komisije za izbor i imenovanja:*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, nemam namjeru čitati predložene kandidate, već samo hoću da ukažem na jednu štamparsku grešku kod prijedloga za članove Uređivačkog odbora Glasila Skupštine SFRJ. Naime, nije riječ o Ireni Uszodi, već Irini Uszodi.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč? (*Niko*)

Stavljam predlog na glasanje.

Ko je *za*, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko *protiv*? (*Niko*)

Da li se ko *uzdržava* od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Veće usvojilo predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja za izbor, odnosno imenovanje iz reda delegata predsednika i članova uređivačkih odbora za izdanja koja se pripremaju i uređuju u Skupštini SFRJ.*

Prelazimo na *trideset prvu* tačku dnevnog reda:

Predlog za izbor delegata Skupštine SFRJ u

a) Savet društvenog sistema informisanja SFRJ;

b) Savet Enciklopedije Jugoslavije;

c) Savet za praćenje Društvenog dogovora o međunarodnoj saradnji u naučnoj oblasti leksikografije;

d) Koordinacioni odbor za sprovođenje Društvenog dogovora o jedinstvenim osnovama za klasifikaciju zanimanja i stručne spreme;

e) Savet Novinske agencije Tanjug.

Dobili ste predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja.

Izvestilac Komisije je delegat Ivan Meliš.

Otvaram pretres o predlogu Komisije.

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

** Isto

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982.

Da li se ko javlja za reč? (Niko)

Stavljam na glasanje predlog.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da smo jednoglasno usvojili predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja.**

Prelazimo na *trideset drugu* tačku dnevnog reda:

Predlog plana izvršenja Programa rada Saveznog veća Skupštine SFRJ za III tromesečje 1982. godine

Predlog plana izvršenja Programa rada Saveznog veća Skupštine SFRJ za III tromesečje 1982. godine vam je dostavljen, kao i izveštaj Zakonodavno-pravne komisije.

Izvestilac Zakonodavno-pravne komisije je delegat Ratko Bogdanović.

Otvaram pretres o Predlogu plana.

Da li se ko javlja za reč? (Niko)

Stavljam na glasanje Predlog plana.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog plana izvršenja Programa rada Saveznog veća Skupštine SFRJ za III tromesečje 1982. godine.

Kao što vam je poznato, već na prvim sednicama septembra raspravljaćemo o Predlogu programa za IV kvartal. Danas smo se dogovorili o jednom pitanju koje stavljamo na dnevni red u tom periodu.

Ovim bismo završili današnju sednicu, s tim što ćemo rad nastaviti sutra. Ostale su nam značajne tačke. Nisu brojne, ali su značajne, pa molim da se okupimo sutra, tačno u 9 časova u ovoj sali.

Prekidam sednicu.

(Sednica je prekinuta u 19 časova)

NASTAVAK TREĆE SEDNICE SAVEZNOG VEĆA
(16. VII 1982. godine, početak u 9,15 časova)

PRESEDAVA PRESEDNIK VEĆA dr ANTON VRATUŠA

PRESEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Nastavljamo rad.

Prvo će predstavnik Saveznog izvršnog veća dati odgovore na delegatska pitanja postavljena na prošloj sednici i juče na sednici Veća.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da prvo odgovori na pitanja delegata Vanča Nikolovskog, postavljeno na prošloj sednici Veća.

Reč ima drug Janko Smole, član Saveznog izvršnog veća.

JANKO SMOLE, član SIV-a:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, na sednici Saveznog veća Skupštine SFRJ održanoj 17. juna 1982. godine drug Vančo Nikolovski, delegat ovog Veća, postavio je Saveznom izvršnom veću sledeće delegatsko pitanje (čitam samo poslednji deo):

„Da li su mere sanacije stanja u ovoj Banci (reč je o Privrednoj banci—Zagreb) povezane i s ekonomskom, političkom i ličnom odgovornošću onih koji su direktno doprneli jednom takvom stanju? Ako nisu, zašto to nije učinjeno, znači li takva jedna sanacija ohrabrenje ostalim faktorima da i oni tako rade?“

Drugarice i drugovi, ja bih prvo skrenuo pažnju da je Savezno izvršno veće dostavilo 2. jula ove godine Skupštini SFRJ jedan materijal pod nazivom „Odgovori na pitanja delegata postavljena na sednici Odbora za kreditno-monetarni sistem od 8. juna, kao i Odbora za ekonomske odnose s inostranstvom od 15 juna 1982. godine“. U tim materijalima dat je jedan širi, kompleksniji uvid i obrazložena situacija u pogledu naših zaduži-

vanja prema inostranstvu, naše stanje u pogledu održavanja eksterne likvidnosti i izvršavanja obaveza prema inostranstvu od strane pojedinih poslovnih banaka. U tom materijalu su detaljno navedene elaborirane mere koje su od strane saveznih ili drugih organa u proteklom periodu bile preduzimane u cilju prometnog, ažurnog izvršavanja naših obaveza prema inostranim kreditorima.

Ovde bih hteo samo da ukažem, što je vama vrlo dobro poznato, da je neizvršavanje obaveza od strane pojedinih naših poslovnih banaka prema inostranstvu nanelo veliku štetu našoj zemlji kao celini i u tom periodu je ozbiljno poljuljalo naš kreditni ugled prema inostranstvu, pogotovo usled toga što su u inostranstvu ponašanje pojedinih poslovnih banaka identificirali sa Jugoslavijom, sa jugoslovenskom zajednicom kao celinom. To, s jedne strane, održava visoki stepen nerazumevanja određenih inostranih krugova, u prvom redu finansijskih i bankarskih, nedovoljno razdvajanje ponašanja pojedinih banaka od ponašanja na eksternom planu Jugoslavije kao celine, a s druge strane, to znači veliko korišćenje određenih naših ekonomskih teškoća, kao i slabosti u radu, osobito u radu pojedinih banaka, za vršenje raznih pritisaka, s raznim ciljevima, na našu zemlju kao celinu.

Utvrdjivanje i raščišćavanje odgovornosti, bilo da je reč o rukovodećim radnicima u bankama, bilo o poslovnim organima u bankama, o članicama banaka, kao i o utvrđivanju odgovornosti drugih organa u sferi društveno-političkih zajednica, pa i političkih, mislim da treba da bude sagledano i primenjeno u skladu s postojećim zakonskim propisima i ovlašćenjima.

To pominjem zbog toga što bi u tom kontekstu trebalo sagledati delovanje i precizirati odgovornost pojedinih pomenutih organa; trebalo bi,

svakako, eliminisati bilo kakve nejasnoće u pogledu ovlašćenja koje u tom pogledu imaju pojedini organi.

Savezno izvršno veće je u proteklom periodu vrlo aktivno, po našoj oceni, pratilo proces sanacije ove Banke, preduzimajući određene mere da bi podstaklo sanaciju, da bi podstaklo određeno osposobljavanje Banke da sa drugim udruženim bankama može da pruži potrebno poverenje u inostranstvu za izvršavanje ovih obaveza. Narodna banka Jugoslavije u okviru svojih ovlašćenja i nadležnosti je preduzela niz mera prema pomenutoj Privrednoj banci – Zagreb, i to u smislu člana 58. Zakona o Narodnoj banci Jugoslavije i jedinstvenom monetarnom poslovanju narodnih banaka republika i narodnih banaka autonomnih pokrajina. Pri tome, pomenutoj Banci je bilo obustavljeno korišćenje sredstava primarne emisije i podnošenje novih zahteva za korišćenje tih sredstava, bili su ograničeni plasmani Banke, kao i prava na dalje zaduživanje Banke u inostranstvu. Bilo je oduzeto generalno ovlašćenje za ramburs i podnete su bile tri prijave za privredne prestupe protiv Banke i odgovornih lica u Banci; određeni su rokovi za usklađivanje poslovanja Banke s propisima, kao što je bio utvrđen i rok za održavanje vanredne skupštine Privredne banke–Zagreb i donošenje mera za suštinsko i trajnije otklanjanje uzroka nelikvidnosti.

U Socijalističkoj Republici Hrvatskoj preduzimaju se potrebne mere za sanaciju Privredne banke–Zagreb, koje su sadržane u teleksu Izvršnog veća Sabora SR Hrvatske, upućenom Saveznom izvršnom veću i datiranom 1. jula. Iz pomenutog teleksa citirao bih samo određene stvari:

„Vezano za probleme nelikvidnosti Privredne banke–Zagreb do sada su poduzete sledeće mere:

Prvo, u izvršavanju obaveza prema inostranstvu pored intervencija Narodne banke Jugoslavije sa kratkoročnim pozajmicama, permanento su se solidarno uključivale i banke Socijalističke Republike Hrvatske. Za sve pozajmice Narodne banke Jugoslavije prema Privrednoj banci Zagreb na osnovu Zakona koji je bio donet i ranijih ovlašćenja Narodne banke i Saveznog izvršnog veća, garanciju za vraćanje ovih sredstava Narodnoj

banci Jugoslavije dale su banke iz Socijalističke Republike Hrvatske.

Banke u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj direktno su do danas, za izvršavanje obaveza Privredne banke Zagreb, dale oko 100 miliona dolara. S određenim manjim iznosom intervenisale su po zajmicama i druge poslovne banke iz drugih republika.

Drugo, Banka je izradila sanacioni program pre dva meseca, koji zbog nerealnosti, nije mogao biti prihvaćen, već se pristupilo temeljitom preispitivanju i realnom sagledavanju svih problema i iznalaženju puteva za njihovo prevazilaženje. Novi sanacioni program je izrađen i biće raspravlján u Skupštini banke u toku narednog tjedna, na sednici Sabora SR Hrvatske, kao i na sednicama Sabora u toku srpnja meseca ove godine.

Treće, od kadrovskih promena u Banci, do danas je izvršena takva promena da je za predsedika Banke imenovan novi predsednik, drug Tomislav Badovinac”

Ovim zaključujem citat iz izveštaja Izvršnog veća Hrvatske upućenog Saveznom izvršnom veću.

Pitanje odgovornosti poslovnih organa regulisano je pozitivnim propisima, ali treba istaći da su za pokretanje postupka odgovornosti banke i odgovornosti lica u banci nadležni organi ovlašćeni da vrše kontrolu banke.

Naime, ovi organi su po zakonu dužni da organima gonjenja podnose prijave za krivično delo privredni prestup i prekršaje ako u radnjama utvrđenim prilikom kontrole postoje obeležja tih dela. Narodna banka Jugoslavije je okružnom javnom tužilaštvu Zagreb prijavila ukupno pet privrednih prestupa protiv Privredne banke Zagreb i druga Nevena Baraća, generalnog direktora kao odgovornog lica u Banci.

Što se tiče političke odgovornosti, koja je u pomenutom delegatskom pitanju sadržana, smatramo da je to stvar društveno-političkih zajednica, odgovarajućih društveno-političkih faktora, koji su dužni da raščišćavaju ova pitanja u našem sistemu.

Za nastalu situaciju u Banci, po zakonu odgovaraju članovi Banke, sve do izmirenja svih obaveza Banke, s tim što u sanaciji Banke uče-

stvuju i Republika, kao i opštine na čijem se području nalazi delatnost Banke.

Vodeći računa o neposrednoj odgovornosti članova Banke za obaveze Banke, Savezno izvršno veće je zauzelo stav da se može intervenisati deviznim sredstvima kojima rukuje Narodna banka Jugoslavije tek kada su u celini iskorišćena sva raspoloživa devizna sredstva koja se nalaze na računima Banke čije se obaveze izmiruju, kao i na računima ostalih ovlašćenih banaka na području republike, odnosno autonomne pokrajine. Zbog neizmirenja obaveza pojedinih banaka, imajući u vidu posledice koje iz toga proizlaze za organizaciju udruženog rada, može se zaključiti da navedeni slučajevi ne bi trebalo da budu bilo kakav podsticaj za takva negativna ponašanja drugih banaka, s obzirom da bi se to u prvom redu vrlo negativno direktno reflektovalo na njihov sopstveni položaj na inostranim finansijskim tržištima. To bi njih za duži period onemogućavalo u dobijanju novih zajmova i kredita za potrebe razvoja, kao i za potrebe tekuće reprodukcije.

Na kraju, Savezno izvršno veće smatra da pitanje delegata Nikolovskog, kao i rasprava koja je tih dana vrlo temeljito povedena u raznim skupštinskim odborima, bitno doprinose stvaranju potrebne klime za zaoštavanje odgovornosti, za konkretnu lokaciju te odgovornosti, kao i za striktno ispunjavanje obaveza prema inostranstvu, koje predstavljaju ne samo neophodan minimum za naše ekonomsko-finansijske operacije s inostranstvom, već i jedan od uslova naše nezavisnosti i nesvrstanosti.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li delegat Vančo Nikolovski želi da postavi dopunsko pitanje?

Reč ima delegat Vančo Nikolovski.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Макегонија/:

Захвалио бих другу Смолеу, представнику СИВ-а, на овако исцрпном одговору. Из онога што је друг Смоле на почетку рекао врло се

јасно види каква је штета нанета услед наше земље и шта представљају оваква и слична понашања за безбедност земље. То је очигледно, по својим последицама, не по томе како мисле људи који то чине, један вид политичке диверзије.

Када сам поставио питање да ли предузимати само мере санације, а не и тражити одређену одговорност, као и питање да ли се тиме охрабрују остали, мислио сам, прво, само на Загребачку банку, а онда и на остале банке које су се после тога почеле слично понашати. Познато ми је да је 1981. године овој Банци Народна банка измирила око 700 до 800 милиона долара на име краткорочних дугова из 1980. године. Очигледно је да ова Банка не само што није смањила своје дугове, већ ју је такав однос Народне банке охрабрио да уђе у нове дугове, који су у 1981. години били равни укупном њеном приливу девиза; а та Банка има обавезе и по средњорочним и дугорочним кредитима, врши велики део инвестиционе изградње у Хрватској, па према томе, увози и опрему и репроматеријал. Очигледно је да је она неликвидна и да је рачунала како ће неко други плаћати њене дугове. Због тога сам тражио позивање на одговорност.

Задовољан сам мерама које су предузете. Ипак бих желео да поставим допунско питање:

Да ли су спроведене допунске мере Народне банке, које су биле предузете према загребачкој банци, или су оне стопиране, и чијом одлуком?

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li drug Janko Smole može odgovoriti na to pitanje sada?

Reč ima drug Janko Smole.

JANKO SMOLE, član SIV-a:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, prvo bih rekao, da ne bi bilo nejasnoća, da je drug Nikolovski pomenuo jednu sumu od 700 miliona dolara (da li sam pravilno shvatio? — una-

pred se izvinjavam ako nisam). Mislim da bi trebalo da demantujem tu cifru. Od 1. januara do sada, na bazi ranijih ovlašćenja i ovog novog Zakona, intervencija na području Privredne banke Zagreb, kao i na području drugih banaka, iznosi ukupno 487 miliona dolara. To su bile intervencije, bilo da je reč o onim republikama i pokrajinama koje imaju platnobilansni deficit i imaju pravo, pa su a konto tog prava, dobile određena sredstva iz deviznih rezervi, ili je reč o bankama za koje se smatralo da je trebalo intervenisati zbog nedostatka sopstvenih sredstava tih banaka i na bazi određenih obezbeđenja o kojima se ogovri, kao što su garancije, ili udruživanje sredstava sa drugim bankama. To su intervencije na bazi privremenih pozajmica koje su regulisane, koje imaju određene rokove, kao i pružanje garancija ne od strane tih banaka, već od strane niza drugih banaka koje raspolažu potrebnim finansijskim i deviznim potencijalom.

Od ove sume koju sam pomenio najveća je intervencija na području Privredne banke Zagreb. Ta intervencija iznosi 238,5 miliona dolara sa današnjim danom, od 487 miliona dolara, kolika je ukupna intervencija. Zaključak je Saveznog izvršnog veća da se o vršenju tih intervencija redovno obaveštava Skupština SFRJ. Mi ćemo u daljem periodu redovno podnositi izveštaje o obimu intervencije, kvalitetu te intervencije, kao i uslovima i modalitetima koji su bili prisutni prilikom tih intervencija.

U pogledu durgog dela postavljenog pitanja – koliko je nama poznato, mere se izvršavaju od strane Narodne banke, kao i drugih pomenutih organa, ali svakako mislim da pitanje delegata Vanča Nikolovskog traži da se sa još većom odgovornošću izvrši pregled i konkretno utvrdi da li svuda postoji potreban stepen efikasnog i kvalitetnog izvršavanja preduzetih mera i sankcija.

Na kraju bih hteo pomenuti da Privredna banka Zagreb traži da što pre, u odnosu na inostranstvo, dobije veći stepen poverenja, a taj veći stepen poverenja može dobiti samo ako se prevaziđe ogroman raskorak koji u toj Banci postoji između velikih kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih obaveza, i relativno male sposobnosti da se otplaćuje. Jer, reč je o značajnim razvojnim projektima. Mislim da bi to stvaralo potrebno povere-

nje inostranih kreditora koji su sada često u velikoj nervozi, pa preduzimaju razne mere. To bi, istovremeno, bitno doprinelo konsolidaciji jugoslovenskog platnog bilansa i naše eksterne likvidnosti na širem planu. Mislim da bi takvo udruživanje i odgovarajuće organizacione i statutarne promene na području bankarstva Hrvatske bitno doprineli da se ovo poljuljano poverenje i kreditni ugled Jugoslavije ponovo uspostave.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Na redu su odgovori na pitanja koja su bila juče postavljena.

Delegat Stevo Stanivuković je postavio pitanje kako se poštuju dogovori o jedinstvenim cenama i premijama za pšenicu i koji su dosadašnji rezultati u tome, odnosno koji je motiv najavljenog uvoza pšenice.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da odgovori na pitanje delegata Steve Stanivukovića.

Reč ima drug Branko Jovanović, zamenik predsednika Saveznog komiteta za poljoprivredu.

БРАНКО ЈОВАНОВИЋ, заменик председника Савезног комитета за пољопривреду:

Друже председниче, другарице и другови делегати, делегат Стево Станивуковић поставио је следеће питање:

У времену интензивне друштвене активности на жетви и откупу пшенице, да ли представник Савезног извршног вијећа може да нас информише о томе како се поштују договори о јединственим цијенама и премијама; који су досадашњи резултати и да ли има, односно који је мотив најављеног увоза пшенице? Да ли је то само једна најављена мјера против евентуалних шпекулација, или то може имати и негативне посљедице на настављање темпа откупа и интензивирање припрема да се у јесењој сјетви засију веће површине пшеницом?

На постављено питање дајем следећи одговор:

Након извршене корекције произвођачко-продајних цијена пшенице рода 1982. године, Савезно извршно вијеће и извршна вијећа република и покрајина потписали су 30. јуна ове године Договор о мјерама за организовани откуп тржишних вишкова пшенице, којим је предвиђено да се откуп и промет пшенице врши по следећим цијенама, и то: за пшеницу прве класе 12 динара, друге класе 11 и треће класе 10 динара по килограму.

Поред тога, договорена је јединствена откупна премија у висини један динар по килограму, с могућностима да поједине друштвено-политичке заједнице односно републике и покрајине, поред договорене цијене и премије, пореским и другим олакшицама, могу стимулисати откуп пшенице овогодишњег рода.

Оцјењујући да може доћи до одступања у спровођењу овог Договора у погледу висине цијена, Савезно извршно вијеће је 2. јула ове године донијело одлуку о највишим цијенама пшенице рода 1982. године.

До сада је обављена жетва на око 50% засијаних површина и откупљено је око 1,5 милион тона пшенице. На самом почетку откупа уочене су појаве непридржавања договорених и одлуком утврђених цијена, због чега су предузете одговарајуће мјере и ангажовани органи инспекције да би се ове појаве спријечиле.

Истина, забиљежене су и неке појаве одступања, али су оне мањих димензија и за сада битно не утичу на резултате откупа. Сматрам, међутим, да ове појаве треба у потпуности онемогућити и на том плану је неопходно веће и активније учешће свих субјеката привређивања и органа друштвено-политичких заједница од општине до Федерације.

У Информацији о актуелним питањима снабдјевености домаћег тржишта неким производима широке потрошње и репроматеријала у првом полугодишту 1982. године, наведено је да је потребно – с обзиром на комерцијалну потрошњу пшенице од 3,3 милиона тона и оцјене откупа, базиране на досадашњем искуству, од 2,7 милиона тона – увести 600 хиљада тона пшенице. Да би се откупиле веће количине или смањено или елиминисао овај увоз, Савезно изврш-

но вијеће је донијело мјере, на које сам већ указао.

Сматрам да првобитна процјена увоза неће утицати на јесењу сјетву пшенице.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li delegat Stanivuković želi da postavi dopunsko pitanje? (*Ne želi*)

Prema tome, možete da odgovorite na pitanje delegata Gaje Ninkovića – zašto nije jedinstvena cena pšenice u celoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i zbog čega su podignute cene brašna i pšenice prošlogodišnjeg roda koja još nije utrošena.

Odgovor će dati drug Branko Jovanović.

БРАНКО ЈОВАНОВИЋ, заменик председника Савезног комитета за пољопривреду:

На први дио овог питања, у вези с цијеном пшенице у цијелој Југославији, одговор сам дао у одговору на претходно питање.

Што се тиче констатације да је корекција цијена брашна извршена иако није утрошен прошлогодишњи род пшенице, истичем да је Савезно извршно вијеће, на сједници 9. јула о.г., донијело одлуку о новим цијенама брашна усклађујући их с цијенама пшенице.

Приликом спровођења одлуке Савезног извршног вијећа, надлежни органи република и покрајина извршили су попис расположивих залиха, а својим прописима треба да утврде намјену коришћења средстава насталих по основу разлика у цијени ових производа који су на залихама.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Pitam delegata Ninkovića da li želi da postavi dopunsko pitanje?

Mislim da nije u redu ako nisu delegati tu, jer su znali da će odgovore dobiti danas. Mislim da je potrebno bar biti prisutan kada se očekuje odgovor na postavljeno pitanje.

Delegat Boro Temenugov postavio je Saveznom izvršnom veću delegatsko pitanje:

Koje će mere Savezno izvršno veće preduzeti za rešavanje problema isporuke električne energije železari Skoplje u okviru elektro-energetskog bilansa naše zemlje?

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da odgovori na pitanje delegata Bore Temenugova.

Reč ima drug Rade Pavlović, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za energetiku i industriju.

РАДЕ ПАВЛОВИЋ, члан СИВ-а и председник Савезног комитета за енергетику и индустрију:

Друже председниче, да не понављам питање делегата, дајем следећи одговор:

Према електро-енергетском билансу СР Македоније и електро-енергетском билансу и енергетском билансу Југославије, Македонија је планирала укупне потребе у електричној енергији од 5.994 милиона KWH, које је предвидела да покрије у износу од 4.973 милиона киловата, и то из властите производње 2.755 милиона KWH, из система СР Србије 780 милиона KWH, из Термоелектране Косово по уговору са железаром Скопље 1.104 милиона KWH и из увоза 334 милиона KWH, што значи да СР Македонија није затворила свој биланс са укупно 1.022 милиона KWH.

Преузимање енергије из Термоелектране Косово за СР Македонију регулисано је уговором Термоелектране Косово и железаре Скопље, односно електропривреде Македоније, који је потписан још пре десетак година. Познато је да приликом извршавања тог уговора долази до несугласица уговорних страна, у првом реду због цена ове енергије.

Према подацима Заједнице југословенске електропривреде, у првих шест месеци ове године из ТЕ Косово је испоручено око 90% предвиђених количина по билансу СР Македоније. Ово није извршење обавеза у потпуности, али се ипак може сматрати задовољавајућим, јер су, по правилу, сваке године испоруке нешто веће у другом полутодишту. Овакав обим испо-

рука остварен је и поред перманентно смањеног биланса производње у Термоелектрани Косову, који је, по правилу, сваке године релативно мањи од просечног плана производње осталих термоелектрана у земљи.

Међутим, у сваком случају, неопходно је да уговорене стране /ТЕ Косово и Железара Скопље/ разреше настале несугласице око реализације уговора и да створе услове за трајну и сигурну испоруку енергије, имајући у виду да је реч о облигационом односу чије извршење треба да се обезбеђује расположивим средствима као и код других уговора између привредних субјеката.

Савезно извршно веће ће утицати преко Заједнице југословенске електропривреде да се односи између ТЕ Косово и Железаре Скопље развијају у складу са садржином и одређењима електроенергетског биланса, уговора, самоуправних и пословних односа.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li delegat Temenugov želi da postavi dopunsko pitanje? (Ne)

Zahvaljujem predstavnicima Saveznog izvršnog veća na iscrpnim i ažurnim odgovorima. Smatram da postavljanjem pravih pitanja u pravo vreme i kompetentnim odgovorima Saveznog izvršnog veća izgrađujemo i izgrađićemo institut delegatskih pitanja u značajan vid delatnosti Skupštine SFRJ i vršenja njenih funkcija kao najvišeg organa samoupravljanja i vlasti u ovoj zemlji.

Na redu je, u vezi s *prvom* tačkom dnevnog reda:

Predlog rezolucije o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima SFRJ

Saglasno zaključku Veća na sednici juče, Odbor za spoljnu politiku pripremio je tekst Predloga rezolucije o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima SFRJ, imajući u vidu izlaganje saveznog sekretara za inostrane poslove druga Mojsova, kao i raspravu delegata na sednici Veća.

Predlog rezolucije ste dobili.

Da li predstavnik Odbora za spoljnu politiku želi reč u vezi s Predlogom rezolucije o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima SFRJ?

Reč ima delegat Iso Njegovan.

ИСО ЊЕГОВАН, представник Одбора за спољну политику:

Друже председниче, другарице и другови делегати, Одбор за спољну политику, приликом предлагања Резолуције о актуелној међународној ситуацији и активностима Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, имао је у виду да је у последње време дошло до осетног погоршања међународне ситуације, која намеће потребу да Скупштина Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, путем резолуције укаже на сву озбиљност оваквог развоја и поново потврди ангажовање и активност наше земље у најактуелнијим међународним питањима.

У утврђивању оквира Предлога ове резолуције, Одбор је имао у виду да је Савезно веће Скупштине СФРЈ 10. фебруара 1982. године усвојило закључке о главним правцима међународне активности наше земље, који су и даље актуелни, те да ради тога ова Резолуција не би требало да се враћа на сва питања и проблеме који су обухваћени у поменутим закључцима, већ да се усмери на најактуелнија питања међународних односа и активности наше земље, а пре свега на следеће: оцена садашње међународне ситуације, која се од доношења закључака погоршала и озбиљно угрожава међународни мир и безбедност; основне правце спољнополитичке активности наше земље усмерене на заустављање опасног и забрињавајућег погоршавања међународних односа, на попуштање затегнутости, на решавање кризних жаришта и јачање борбе за мир, безбедност у свету и равноправну међународну сарадњу, изражавајући, истовремено, своје уверење да је неопходно улагање заједничких напора свих чланова међународне заједнице у циљу изналажења мирољубивих решења за ове горуће проблеме савременог света и

уклањања свих извора нестабилности и међународне затегнутости. Такође, Резолуција треба да обухвати место, улогу и активност нестврстаних земаља и значај одржавања VII конференције шефова држава или влада нестврстаних земаља, у складу с одлуком VI конференције у Хавани; кризна жаришта, с посебним нагласком на погоршање ситуације на Блиском истоку изазване израелском агресијом на Либан и палестински народ; трку у наоружању, као највећу претњу светском миру и потребу за нашом оценом Другог специјалног заседања Генералне скупштине Организације уједињених нација, које није испунило очекивања међународне заједнице због неспремности великих сила да прихвате свеобухватни програм о разоружању, истичући спремност наше земље да се и даље одлучно залаже за отпочињање процеса стварног разоружања; затим, комплекс европске безбедности и сарадње, укључујући и медитеранску димензију; стално погоршање стања у светској привреди и међународним економским односима, проблеме развоја и залагање за што скорије отпочињање преговора и успостављање новог међународног економског поретка; непоходност јачања улоге Организације уједињених нација у међународним односима, демократизацију рада Уједињених нација и њених специјализованих агенција.

Сматрали смо да у делу Резолуције о разоружању треба да подржимо јачање и ширење независних покрета за мир и разоружање широм света, јер је реч о новој и значајној појави.

У закључном делу Резолуције сматрали смо да Савезно веће треба да истакне значај активности наше делегације на Другом специјалном заседању Генералне скупштине Организације уједињених нација о разоружању, да одобри досадашњу активност Савезног извршног већа и свих других органа и чинилаца у припремама за VII конференцију шефова држава или влада нестврстаних земаља; да укаже на потребу још већег доприноса социјалистичких република и социјалистичких аутономних покрајина, удруженог рада и свих других учесника међународне активности наше земље у правцу остваривања спољнополитичких активности Социјалистичке

Федеративне Републике Југославије и њених међународних обавеза.

Како сам већ напоменуо, Резолуција је окренута првенствено садашњој кризној ситуацији и најкрупнијим међународним проблемима, као и нашим активностима у вези с тим. Ради тога, у Резолуцији нисмо уносили нека друга значајнија питања, као што су, рецимо, односи са суседима, питања везана за подручје Балкана и друга питања, јер су она обрађена у закључцима Савезног већа од 10. фебруара ове године.

На крају, желим да напоменем да је наша Скупштина, преко Одбора Савезног већа за спољну политику, најоштрије осудила најновију бруталну агресију Израела и изразила безрезервну подршку и солидарност с либанским и палестинским народом и Палестинском ослободилачком организацијом, о чему смо и званичним путем обавестили парламенте других земаља, а 9. јула дао је и саопштење за јавност.

Другарице и другови делегати, у име Одбора за спољну политику, молим Савезно веће да усвоји Резолуцију о међународној ситуацији и активностима Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Isi Njegovanu i pitam da li ko od drugarica i drugova želi da uzme reč u vezi s Predlogom rezolucije. (Niko)

Pošto niko ne želi reč, stavljam na glasanje Predlog rezolucije o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima SFRJ.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Rezoluciju o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnostima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.*

Zahvaljujem Odboru za spoljnu politiku, grupi delegata i stručnim službama, koji su se

* Rezolucija je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 43 od 23. jula 1982. godine.

stvarno potrudili da za kratko vreme formulišu tako značajan dokument.

Na redu je tačka *dvadeset četvrta* našeg dnevnog reda, koju smo juče odložili da bismo obezbedili što kvalitetniju raspravu:

Izveštaji o radu saveznih pravosudnih organa u 1981. godini

a) Saveznog javnog tužilaštva;

b) Saveznog javnog pravobranilaštva

Delegatima su dostavljeni izveštaju Saveznog javnog tužilaštva i Saveznog javnog pravobranilaštva.

Predstavnik Saveznog javnog tužilaštva je Miloš Bakić, savezni javni tužilac, a saveznog javnog pravobranilaštva Drago Dragojević, savezni javni pravobranilac.

Izvestioci radnih tela Veća su: Odbora za pravosuđe delegat Ivan Ginovski, a Zakonodavno-pravne komisije dr Momir Dragašević, član Komisije.

Uvodna izlaganja povodom izveštaja o radu Saveznog javnog tužilaštva, odnosno Saveznog javnog pravobranilaštva daće predstavnici ovih organa.

Molim drugu Miloša Bakića, saveznog javnog tužioca, da uzme reč.

МИЛОШ БАКИЋ, *savezni јавни тужилац*:

Друже председниче, другарице и другови делегати, у складу са својом уставном обавезом, Савезно јавно тужилаштво подноси овом Већу Извештај о свом раду у 1981. години, о стању и кретању криминалитета у нашој земљи у тој години, као и о неким основним проблемима у раду Јавног тужилаштва у вези с применом појединих савезних закона и о којима су јавна тужилаштва заузимала ставове или предузимала неке друге мере и активности.

У овом излагању желео бих да нагласим само неке значајне проблеме на које се указује у Извештају.

Извештај о раду Савезног јавног тужилаштва садржи основне податке о стању кримина-

литета у земљи, и то како укупног криминалитета, тако и по појединим главама Кривичног Закона. Стање, односно кретање криминалитета у 1981. години разматра се у односу на 1980. годину, како би се могло упоредити да ли је криминалитет по свом обиму у порасту или у паду /мада је период од две године прекратак за доношење неких сигурних закључака о стварним тенденцијама кретања криминалитета/.

За сигурније закључивање о тенденцијама кретања криминалитета потребно је посматрање криминалитета не само у дужем временском периоду, већ и дубље испитивање узрока криминалитета. Међутим, на основу статистичких података о кретању криминалитета за период од две године, могу се ипак извући неки закључци о ефикасности надлежних органа, па и друштва у целини у сузбијању криминалитета.

Када се посматра стање криминалитета у нашој земљи у прошлој години у односу на 1980, мислим да је посебно забрињавајуће што је у порасту број пријављених извршилаца кривичних дела — за 15%. Такође је у мањем порасту, за готово 5%, број оптужених лица.

Посматрајући структуру криминалитета само код кривичног дела против достојанства личности и морала и код кривичних дела против опште сигурности људи и имовине, дошло је у овом периоду до смањења броја оптужених лица, док је код свих осталих гупа кривичних дела, то јест кривичних дела која имају политичко обележје, затим против самоуправљања, друштвене имовине, против привреде, приватне имовине, против службене дужности и живота и тела — дошло до повећања броја оптужених лица.

Будући да савезно јавно тужилаштво посебно прати дела политичког и привредног криминалитета, а имајући у виду значај вредности које се овом деликвенцијом у нашем друштву нападају, дозволите да о овој проблематици нешто више кажем:

Обим политичке деликвенције био је у нашој земљи од 1973. године у сталном опадању. Међутим, 1981. године тенденција је не само заустављена, већ је први пут дошло до повећања броја оптужених лица, и то за око 7,5% у односу на 1980. годину. Ово повећање обима политичке

деликвенције искључива је последица контрареволуционарних догађаја на Косову, јер ако би се издвојили политички деликти везани за контрареволуцију на Косову, политички криминалитет у земљи у 1981. години, у поређењу за 1980, био би практично више него преполовљен.

У 1981. години за кривично дело политичког криминала оптужено је укупно 594 лица, што представља само 0,47% од укупно оптужених пунолетних лица за сва кривична дела у 1981. години, или пет лица на сваких 200 хиљада становника. На Косову је у 1981. години било оптужено за политичке деликте 300 лица, а ван Косова за кривична дела поводом контрареволуционарних догађаја оптужено је још 97 лица, тако да је од укупно оптужених за политички криминал, оптужено због учешћа у контрареволуцији на Косову 397 лица, односно у вези с тим догађајима, а само 197 лица оптужено је за друге политичке деликте.

Контрареволуција на Косову битно је утицала и на структуру политичког криминала у 1981. години. Док је у 1980. као и ранијим годинама веома мали број лица оптуживан за најтежа дела политичког криминала, у 1981. готово половина од укупно оптужених лица оптужена је за најтежа дела политичког криминала, што показује веома велико повећање друштвено најопаснијих дела политичког криминала уперених на основе нашег социјалистичког самоуправног друштвеног уређења.

Кривична дела привредног криминала, тј. кривична дела против привреде, друштвене имовине и службене дужности такође су у протеклом периоду у осетном порасту, и то по броју пријављених лица, броју покренутих истрага и броју оптужених лица. Када се има у виду друштвена опасност тих кривичних дела, чија је последица подривање економске основице нашег друштва, као и чињеница да су већ дужи период ова кривична дела у сталном порасту, стање привредног криминалитета је веома забрињавајуће и тражи енергичније мере не само од стране правосудних органа, већ и од низа других друштвених фактора. Само податак да је свако треће лице од укупно оптужених лица у 1981. години било оптужено за неко кривично дело привредног

криминала довољно показује какав је обим достигао тај облик криминалитета.

У Извештају су дати подаци о броју лица оптужених за поједина кривична дела привредног криминала. Ови подаци показују да је нарочито велики број лица оптужен за крађу и тешку крађу друштвене имовине, те за издавање чека без покрића, а да је, с друге стране, број лица оптужених за нека кривична дела привредног криминала, као што су пореска утаја, примање мита, трговина страном валутом и сл. тако мали да сигурно не одражава право стање ствари.

У ширем смислу у појам привредног криминалитета улазе и привредни преступи. Тенденција пораста привредних преступа започета у 1974. години, с изузетном 1979, настављена је и у 1981. години. Само у односу на 1980. годину процент повећања правних и одговорних лица оптужених за привредне преступе износи 22 односно 18%, док се у односу на 1974. годину број оптужених правних лица повећао са 6.787 на 15.989, дакле, за више од два пута, а код одговорних лица од 12.687 на 26.901, дакле, такође за више од два пута.

Ови подаци показују да се стање законитости пословања у привреди стално и то рапидно погоршава и да све до сада предузете мере нису биле ни довољне ни ефикасне.

Постоји низ узрока за такво стање законитости — од економских тешкоћа у којима се налазе организације удруженог рада, које путем кршења прописа траже излаз из тих тешкоћа, па до очигледно неефикасне казнене политике за привредне преступе.

О томе је било више говора у овом Већу марта ове године, приликом разматрања материјала Савезног јавног тужилаштва — Анализа о активностима јавних тужилаштва на спровођењу мера привредне стабилизације, те материјала Савезног суда и врховних судова република и покрајина — Информација о кривичним делима, привредним преступима и прекршајима којима се отежава спровођење мера економске стабилизације и активност редовних судова на спречавању у сузбијању таквих дела.

Поводом тих материјала Савезно веће доносило је одговарајуће закључке ради предузимања одређених мера за јачање законитости.

Међу проблемским питањима у Извештају смо истакли она питања која су у протеклој години тражила посебну активност Савезног јавног тужилаштва, па и читаве јавнотужилачке организације у земљи. То су, пре свега, проблеми везани за политички криминалитет, те за задатке јавног тужилаштва на спровођењу политике економске стабилизације.

Контрареволуционарна активност непријатеља на Косову у 1981. години и њен одраз на стање у осталим републикама и покрајинама захтевала је посебну ангажованост Савезног јавног тужилаштва, не само кроз стално праћење политичког криминалитета, већ и у правцу усмеравања јавних тужилаштва код кривичног прогона политичких деликвената. Стога је ова проблематика била у извештајном периоду посебно разматрана на више састанака савезог јавног тужиоца с републичким и покрајинским јавним тужиоцима. Сматрамо да су јавна тужилаштва испољила знатно појачану активност на сузбијању политичког криминалитета, те да су нарочито јавна тужилаштва у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косову успешно обавила један веома обиман посао кроз ефикасан кривични прогон, прогон кривичних дела поводом контрареволуционарних догађаја. Тиме су јавна тужилаштва дала свој допринос сузбијању и онемогућавању непријатеља свих врста и боја.

Будући да су у јавности била изражена различита мишљења у вези с политиком кривичног прогона — по једнима су јавна тужилаштва отишла прешироко, по другима је требало ићи још и шире на кривични прогон — на састанку јавног тужиоца с републичким и покрајинским тужиоцима у априлу ове године донети су закључци у којима се инсистира на принципу легалитета и на благовременом и ефикасном прогону свих непријатељских деловања која имају обележја кривичног дела.

Посебан значај јавна тужилаштва у извештајном периоду придавала су остваривању политике економске стабилизације, односно остваривању задатака који за јавна тужилаштва произлазе из те политике. Тако, у 1981. години није било састанка савезног јавног тужиоца с републичким и покрајинским јавним тужиоцима на којима се није расправљало о задацима јавних

тужилаштва на остваривању политике економске стабилизације. На тим састанцима разматрана су многа питања у вези с прогоном извршилаца кривичних дела и привредних преступа који у највећој мери отежавају реализацију политике економске стабилизације, као што су кршење прописа у области цена, инвестиција, промета робе, спољнотрговинског и девизног пословања и сл. На тим састанцима донети су одговарајући закључци, који представљају путоказ за рад свих јавних тужилаштва у земљи и путем којих Савезно јавно тужилаштво обезбеђује јединствену примену савезних закона од стране свих јавних тужилаштва.

Сматрамо да су јавна тужилаштва у 1981. години доследније и енергичније гонила учиниоце кривичних дела и привредних преступа који директно или посредно угрожавају политику економске стабилизације. Тиме су јавна тужилаштва дала свој допринос целокупним настојањима друштва на остваривању договорене политике економске стабилизације. Међутим, већ наведени подаци о стању законитости у привреди показују да је стање законитости такво да постигнутим резултатима не можемо бити задовољни. Истина, органи репресије не могу сами, без помоћи и акције свих субјеката и свих субјективних снага у друштву, успешно сузбијати незаконитости у друштву. Ова позната истина постала је још израженија у прошлој години, када је дошло до масовног кршења појединих системских или појединих интервентних закона, као што је био случај са купопродајом девиза или уступањем девизних права између организација удруженог рада због нефункционисања девизног тржишта; затим, као што је био случај масовног повећања цена почетком 1981. године због нефункционисања новог Закона о основама система цена и друштвеној контроли цена, или у вези с непридржавањем Закона који ограничава исплату дневница, путних трошкова и ауторских хонорара, а који се у пракси више кршио него поштовао, тако да су поједина јавна тужилаштва претрпана пријавама због привредних преступа тог Закона.

У Извештају је указано и на одређене дилеме које су се појављивале у вези с могућно-

стима гоњења за кршење интервентних закона. О свим тим питањима Савезно јавно тужилаштво заузимало је ставове, или је путем ванредних правних лекова покушавало да издејствује став Савезног суда, или предлаже одговарајућа решења за измену прописа и слично.

На овом месту желео бих да нагласим да јавним тужилаштвима представља посебну тешкоћу појава такозваних квазисамоуправних споразума о удруживању рада и средстава, који фактички прикривају одређене незаконитости, као што су, на пример, купопродаја девиза, незаконито повећање цена, ограничавање јединственог тржишта и др. Због великог броја оваквих споразума, као и чињенице да су они у већини одобрени од стране лажних асоцијација удруженог рада, органи репресије очигледно нису у стању да сами ефикасно сузбијају ову појаву.

Упоредо с репресивном функцијом, јавна тужилаштва су остваривала и своју превентивну функцију. Сматрамо да су се јавна тужилаштва, као стручни органи, својом превентивном делатношћу успешно уклопила у самозащитну функцију друштва и постала њен саставни део, те да су на плану друштвене самозащите јавна тужилаштва постигла значајне резултате. Како у ранијем периоду, тако и у 1981. години јавна тужилаштва су пратила и проучавала друштвене односе и појаве, те на основу својих сазнања указивала организацијама удруженог рада и органима друштвено-политичких заједница на друштвено штетне појаве, криминогене факторе, мањкавости и недоречености појединих прописа, или самоуправних општих аката и слично.

Другарице и другови делегати, у протеклој години јавна тужилаштва су својом репресивном и превентивном функцијом, у оквиру својих уставних и законских овлашћења, штитиле уставни поредак земље, друштвену својину, права и слободе грађана и све основне вредности нашег социјалистичког самоуправног друштва. И поред свих напора и доста изражене мобилности, ми ни сами нисмо задовољни резултатима нашег рада. Постојеће стање криминалитета и опште стање законитости траже од јавних тужилаштва да и убудуће још енергичније гоне све

учиниоце кривичних дела и привредних преступа и предузимају све законима предвиђене мере ради сузбијања криминалитета и јачања законитости. На то нас обавезује и Резолуција XII конгреса Савеза комуниста Југославије, као и закључци и остали документи које је донела Скупштина Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и њена тела.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Milošu Bakiću.

Predlažem da sada saslušamo uvodno izlaganje druga Draga Dragojevića, saveznog javnog pravobranioца.

ДРАГО ДРАГОЈЕВИЋ, *савезни јавни правобранилац*:

Друже председниче, другарице и другови делегати, дозволите да поводом разматрања Извештаја о раду Савезног јавног правобранилаштва за 1981. годину кажем неколико уводних напомена.

Савезно јавно правобранилаштво, предузимајући законом одређене мјере и правна средства ради заштите права и интереса Федерације у погледу средстава у друштвеној својини која користе савезни органи, настојало је да допринесе што доследнијем поштовању принципа законитости. Не би се могло рећи да нема још пропуста и незаконитог коришћења друштвених средстава којима располажу савезни органи. О неким примјерима говори се у Извјештају, али у том погледу учињен је видан напредак. Податак да је од 481 предмета који су окончани у 1981. години добијено 345, ријешено на други начин /поравнањем и сл./ 75, а изгубљено 61 — то донекле илуструје.

Савезно јавно правобранилаштво, колико је то у његовој моћи, чинило је напоре да допринесе спровођењу мјера економске стабилизације. Приликом давања мишљења о правној ваљаности уговора /о инвестиционој изградњи, набавци опреме, прибављању станова итд./, водило је

рачуна о томе да ли су обезбијеђена финансијска средства, да ли постоји одлука надлежних органа итд. Настојали смо, такође, уколико дође до спора, да се он ријеши вансудским путем, а уколико је дошло до спора пред судом, да својим радом и понашањем утичемо да се спор што прије разријеш.

Из Извјештаја се види да је Савезно јавно правобранилаштво свој рад усмјерило углавном у три правца: прво, на развијање превентивног дјеловања; друго, на заступање савезних органа и организација пред судовима и другим органима у земљи и иностранству, као и на пружање правне помоћи основним организацијама удруженог рада у пословању с иностранством и, треће, на праћење и проучавање друштвених односа и појава које запажа у свом раду.

Закон о Савезном јавном правобранилаштву и Закон о правима и дужностима савезних органа у погледу друштвених средстава којима се они користе упућују на превентивно дјеловање.

Савезни органи и организације су дужни да траже од Савезног јавног правобранилаштва претходна мишљења о правној ваљаности уговора која закључују са трећим лицима. Тих обавеза се они углавном придржавају. Током прошле године дато је преко 400 писаних правних мишљења, што је знатно више него у 1980. години.

Поред писаних правних мишљења, даје се и велики број усмених мишљења, која се и не евидентирају. Није риједак случај да у неким правним пословима, за које нису обавезни, савезни органи траже мишљења. Међутим, има и примјера да се закључују уговори а да се не тражи мишљење о њиховој правној ваљаности. Ово се нарочито односи на уговоре о кредиту, јемству и сличне, који се закључују с међународним елементом.

Сматрам да је потребно да и овом приликом нешто кажемо о спору „Европског друштва“ из Париза против СФРЈ. Као што је познато, овај спор се води већ 26 година. Ријеч је о спору насталом поводом обавеза из уговора о изградњи жељезничке пруге Велес—Прилеп, који је закључила стара Југославија с том Фра-

нцуском компанијом. Уговором између наше и француске владе закљученим 1951. године регулисане су обавезе наше земље према „Европском друштву”, и потраживања у цјелости измирена. Међутим, „Европско друштво” је 1956. године успјело да од арбитра у Швајцарској добије одлуку којом се наша држава обавезује да плати 6 милијарди и 184 милиона тадашњих француских франака, наводно због девалвације франка, што је отприлике око 20 милиона долара. За ту одлуку „Европско друштво” је покушало да добије извршење у низу земаља Еворпе, чак и у једној земљи у Јужној Америци, а већ неколико година води поступак ради извршења пред судовима у Француској. На страни наше државе, као умешачи, налазе се и француска влада и Светска банка из Вашингтона. Прва зато што смо, према уговору са њом, измирили у цијелости потраживања „Европског друштва”, а друга јер је „Европско друштво” тражило заплону кредита које је одобрила Банка нашој земљи. Захтјев „Европског друштва” се сада налази пред Апелационим судом у Руану, јер је Касациони суд Француске по други пут укинуо пресуде апелационих судова у Паризу и Орлеану, којима је иначе захтјев „Европског друштва” био одбијен. Сматрам да ће бити потребно предузети мјере и дипломатским путем ради потпунијег ангажовања француске владе и Свјетске банке у овом спору.

Савезно јавно правобранилаштво је обавјештавало савезне органе о својим запажањима у поступку по одређеним предметима, било кроз заједничке контакте, било путем писаних информација. Међутим, пракса праћења појава и обавјештења савезних органа није још у довољној мјери развијена. Рад на конкретним предметима, обично условљен законским и судским роковима, и многобројне судске расправе – не могу то оправдати. На неке од тих појава које је Савезно јавно правобранилаштво уочило у свом раду и овдје бих указао.

Поменуо бих, прије свега, спорове које смо имали због накнаде штете коју су својим незаконитим или неправилним радом савезни органи причинили друштвено-правним лицима

или грађанима. Потребно је одмах рећи да таквих случајева који су се расправљали пред судом није било много. Изузетак чине спорови поводом царинских прекршаја. Мислим да би се овакви случајеви могли свести на мањи број ако би се у савезним органима управе спроводио поступак утврђен Законом о основама система државне управе и о Савезном извршном вијећу и савезним органима управе, у којем би се преко комисија утврдила материјална одговорност радника, односно постојање штете, њена висина и околности под којима је она настала. Нама се није обратио ниједан савезни орган са захтјевом да се покрене поступак пред судом ради утврђивања одговорности за накнаду штете коју је Федерација по пресудама судова исплатила трећим лицима.

Дирекције за материјалне резерве располажу значајним друштвеним средствима и имају важну улогу у оквиру предузимања мјера економске стабилизације. Дирекције врше и позајмицу одређених критичних артикала на тржишту појединим организацијама удруженог рада. Међутим, проблеми настају у вези с обавезом повраћаја позајмљене робе. У моменту када је организација удруженог рада дужна да изврши повраћај, нема на тржишту такве робе. Обично је ријеч о угљу, нафти и њеним дериватима, мазу, рото-папиру итд. Организације удруженог рада нуде да позајмљену робу плате, што није у складу с функцијом материјалних резерви.

Врло значајан, и по функцији, и по вриједности, у оквиру општих друштвених средстава којима располажу савезни органи и организације, је стамбени фонд савезних органа. Због уочених неправилности у коришћењу одређеног броја станова, формирана је и радна група ради остваривања увида у коришћење станова. На основу тога утврђене су неправилности у коришћењу једног броја станова; да „појединци остварују доста високе материјалне приходе /ренду/ од издавања друштвених станова; да многи станари користе станове без правног основа итд.”

Савезно извршно вијеће је новембра 1981. године усвојило Предлог мјера и правце акција у вези с контролом коришћења станова из ста-

мбеног фонда савезних органа. С мјерама је познато и Савезно јавно правобранилаштво, које предузима законом одређене мјере да се станови који се користе без правног основа ослободе. Међутим, у спровођењу мјера уочена је појава да савезни органи немају ажурну и тачну евиденцију и податке о коришћењу стамбеног фонда. Због тога има тешкоћа у вођењу поступка пред органима управе и судовима. Ради отклањања ових недостатака, Савезно јавно правобранилаштво имало је више договора с одговарајућим органима. У припреми је нови Закон о интересној заједници, чијим се одредбама установљавају међусобне обавезе савезних органа и интересне заједнице у погледу прикупљања података и праћења стања у вези с коришћењем стамбеног фонда, као и о вођењу евиденције.

Средства за борачко-инвалидску заштиту представљају значајну ставку у буџету Федерације. С обзиром на развијене облике заштите бораца и инвалида и велики број корисника, број спорова у вези с коришћењем права из борачко-инвалидске заштите је мали, а ипак се запажају неке појаве које наносе и штету фондovima за борачко-инвалидску заштиту. О правима бораца и инвалида одлучују углавном општински органи, а у жалбеном поступку републички, односно покрајински органи; у управном спору одлучују врховни судови република, односно покрајина.

Да би се избјегле неправилности и незаконито уживање права борачко-инвалидске заштите, неопходно је појачати друштвену контролу коришћења средстава Федерације за ову сврху, као и пружити потребну стручну помоћ општинским органима који раде на овим пословима. Ми смо имали случај, који је скоро завршен, да се 12 година одлучивало о праву ратног војног инвалида о степену инвалидности, те је након коначног рјешења Федерација обавезна да плати не само инвалиднину, већ и камату за све то вријеме.

Све ово указује на потребу веће сарадње Савезног јавног правобранилаштва са Савезним комитетом за питања бораца и војних инвалида, с буџетском инспекцијом и другим органима ради правилнијег коришћења друштвених средстава за

одређене намјене.

Из података наведених у Извјештају о споровима основних организација удруженог рада с међународним елементом, види се да је број пријављених спорова, ако се изузму спорови транспортних и сајамских организација, мањи него претходне године. Међутим, и на основу датих података, уочавају се неке појаве које доиста нису нове, које су се јављале и ранијих година. Наиме, организације удруженог рада подносе пријаве да намјеравају да воде спорове и због малих износа, и то често против фирми које су неликвидне. Вођење таквих спорова само оптерећује новим издацима фондове организација удруженог рада /путни трошкови, хонорари адвоката, који су врло велики и други трошкови/. Стога смо предлагали да се у таквим случајевима не воде спорови.

Према подацима којима располажемо, види се да се мали број спорова завршава, да спорови дуго трају, да су парнични трошкови високи, а нарочито у случајевима када се наше организације удруженог рада појављују као тужиоци, што све утиче да се значајна девизна средства блокирају.

За успјешно пословање с међународним елементом, поред осталог, врло је важно да организације удруженог рада воде рачуна о томе какве уговоре закључују и како извршавају своје уговорне обавезе, јер су то често разлози што долази до спорова. У случају да дође до спора, а то се увијек мора имати у виду, значајно је и какве су правне клаузуле уговорене, пред којим ће се судом, односно арбитражом расправљати спор, које ће се право примјењивати — чему се понекад не поклања потребна пажња и због тога се организације удруженог рада нађу у тешком правном положају приликом спора с међународним елементом.

Желио бих на крају да кажем неколико ријечи о сарадњи Савезног јавног правобранилаштва и јавних правобранилаштава у социјалистичким републикама и социјалистичким аутономним покрајинама и општинама, тим прије што се ове године навршава 30 година од оснивања јавних правобранилаштава у нашој земљи.

Сарадња је врло развијена и остварује се кроз различите облике, а нарочито преко зајмене у заступању, што доприноси економичности поступка и рационалнијем коришћењу друштвених средстава и кадрова. Захваљујући тој сарадњи, Савезно јавно правобранилаштво није, осим у изузетним случајевима, упућивало своје раднике на расправе које су одржаване пред судовима ван Београда. Иако нема хијерархијског односа, у основи иста улога и функција јавних правобранилаштава у нашем правосудном систему, условила је одржавање и развијање различитих форми међусобне сарадње.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Dragojeviću na iznetoj informaciji i stavovima.

Otvaram pretres o Izveštaju.

Ko želi reč?

Ima reč delegat Zarija Martinović.

ЗАРИЈА МАРТИНОВИЋ /СР Србија/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, непосредан повод да се јавим за реч јесте што ми већ скоро два месеца заједнички радимо у делегатској Скупштини. Ако бих покушао да направим један крајње кратак резиме нашег заједничког рада, очигледно је да су три теме биле доминантне: једна је тема привредно-стабилизационог карактера, с посебним освртом на ликвидност банака и банкарског система; друга тема је политичко-безбедносна у нашој земљи, с посебним освртом на Косово и трећа је конститутивног карактера нове делегатске Скупштине.

Моје дубоко уверење је, слушајући дискусије, уводна излагања и питања, да је било драматичних, озбиљних дискусија, при чему сам лично свестан, и као човек, и као делегат, да није срећно оно друштво које нема проблема — јер такво друштво у истини и не постоји — већ оно друштво које има способне субјективне снаге да их самостално решава. Према томе, ја се никада не плашим тих проблема — њих ће бити,

некад мање, некад више — али се поставља питање да ли смо ми као субјективне снаге спремни и на висини задатака да те проблеме правилно решавамо.

Мој осећај је да је ту основна суштина проблема и зато сам се данас јавио за реч, тим пре што данас расправљамо о два извештаја две значајне друштвено-политичке институције, значајне управо по овим питањима о којима смо разговарали. Чињеница је да је доста присутних проблема, о којима смо слушали, махом субјективног карактера. Они су везани за непоштовање Устава, закона и политичког система, и с друге стране, непоштовање политике и платформе Савеза комуниста, а тиме и политичког система у целини. Ја не негирам проблеме који се увозе са стране по више основа, да их не набрајам. Њих је било, и биће, али су ипак доминантни проблеми субјективног карактера, који се овде код нас дотичу и друштва као целине.

У извештају, ја сам пажљиво прочитао, има доста описних и „округлих“ оцена, „има тога“, „има тога“, „има тога“. Ја се слажем да су та набрајања, до једне границе, интересантни подаци, али се након дужег и сталног понављања, без адекватне акције, отупљује свака оштрица и не води никаквом решењу. Зато се залажем:

почели смо с делегатским питањима, ја их одобравам и слажем се, а сада да почнемо с делегатским захтевом за одговорношћу — име, презиме и функција, без изузетка, од општине до Федерације.

Ми смо институт именовања разрадили, спроводимо га с пуно достојанства и хуманости. Сада је време да разрадимо институт опозива и оставки. Часно је и поштено поднети оставку ако се нешто не може урадити, часно је и поштено такође озбиљније и енергичније примењивати и институт опозива ако се не поштују и не реализују договори, начела и политика СКЈ, јер то захтева интерес наших народа, радничке класе и револуције.

Нећу овде коментарисати поступак и последице произашле из активности Банке у Загребу, јер она није и једина, она је уистину најдаље отишла у разбијању јединственог банкарског система СФРЈ, с најтежим последицама за

нашу економију и интересе радничке класе СР Хрватске, и шире, радничке класе Југославије, јер смо ми сви једни другима жиранти, дружбије не може ни бити, морамо делити заједнички судбину и добра и зла.

Зато захтевам и предлажем да се инструментима пословно-привредне политике за 1983. годину трајно, у корену, сузбију и сасеку све појаве аутархичног понашања и затварања на било којем нивоу, од ООУР-а до националне јединствене економије СФРЈ. Нема право нико да нарушава јединство наше економије и тржишта, још мање да се расипнички понаша и упропаштају друштвену имовину, основу нашег развоја.

Према томе, ако сам био прецизан, друже председниче, другарице и другови делегати, ја сматрам да ће питања увек бити, али полако морамо да тражимо и конкретну одговорност. Тиме не мислим ни на какву хајку, али мислим на заиста коректан разговор, онако како нашем друштву доликује.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ко даље жели рећ?

Рећ има делегат Мiodrag Trifunović.

МИОДРАГ ТРИФУНОВИЋ /СР Србија/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, поводом Извештаја о раду Савезног јавног правобранилаштва за 1981. годину, дозволите да кажем неколико речи, узимајући реч у овој расправи.

Мислим да заиста нека питања, пре свега из домена стања и кретања криминалитета и његове структуре, свакако заслужују пуну пажњу овог Дома. Друг Бакић је већ рекао — то је видљиво из Извештаја — да је пораст броја пријављених учиналаца кривичних дела у 1981. години за 15,86%, по мом мишљењу — а то смо и у Одбору констатовали — један упозоравајући показатељ, који тражи бољу организованост и предузимање свих потребних, превентивних,

поред репресивних мера.

Међутим, по мом мишљењу, још један показатељ је веома забрињавајући, а то је пораст броја непознатих извршилаца кривичних дела за 42,95%. Велика је штета што немамо структуру тих непознатих извршилаца кривичних дела, по делима, јер висок број неоткривених извршилаца кривичних дела, врло је негативна појава. Она храбри потенцијалне учиниоце кривичних дела, а код грађана уноси немир, неспокојство и несигурност, посебно ако је та бројка велика за тешка кривична дела /убиства, разбојништва, силовања и др./.

Мислим да овом проблему јавна тужилаштва морају да посвећују посебну пажњу, да пружају сталну помоћ органима откривања, а посебно органима унутрашњих послова, да с њима чешће контактирају и чине одговарајуће напоре за успешније откривање тих непознатих извршилаца кривичних дела.

Чињеница да је у структури криминалитета свако четврто кривично дело из саобраћајне деликвенције, говори да нам је саобраћајна култура на врло ниском нивоу, што тражи израду програма превентивних мера и акција читавог нашег друштва. Приличан је и пораст политичког криминалитета, за 7,41% /њему је посвећена посебна пажња/. Овој врсти криминала, с обзиром на степен друштвене опасности, мора се посвећивати изузетна пажња. Овде се мора деловати ефикасно и врло енергично. Морам, међутим, да кажем да овде забрињава спорост у откривању. Некада, као што се то види из Извештаја, прођу и године континуираног непријатељског рада, са свим обележјима тешког кривично дела, и то најтежих кривичних дела, којима се атакује на основне вредности нашег поретка, на читав наш поредак, а откривање и пријављивање уследи тек после неколико година. Очигледно је да има доста слабости у откривању. Питање је да ли је служба у свакој средини довољно оспособљена да брзо открива ове, сложићемо се, за наш поредак најопасније учиниоце кривичних дела.

Пошто је овде реч о кривичним делима из савезног Кривичног закона — савезног кривичног законодавства, овде је улога Савезног

јавног тужилаштва изузетно значајна и на плану инструктирања, уједначавања политике кривичног гоњења, где иначе има проблема. То је евидентно.

Савезно јавно тужилаштво, и по Уставу, и по Закону, има право, као и остала тужилаштва — републичка, покрајинска, окружна, на адвокатију, на преузимање гоњења, на делегацију, на давање обавезних упутстава републичким и покрајинским тужилаштвима, да би се обезбедила јединствена политика кривичног гоњења, а то значи јединствена јавнотужилачка пракса. То, у крајњој линији, значи јединствену примену савезних закона. По мом мишљењу, то треба да буду најзначајнији задаци у раду Савезног јавног тужилаштва.

У Извештају није било речи о начелу легалитета, као једном од руководећих начела у раду јавнотужилачке организације. Друг Бакић је у уводном излагању рекао нешто о том начелу. Ја ово истичем јер, по мом запажању, неки јавни тужиоци примене и начело опортунитета у некој кривичној ствари, па и тежој, што представља директно кршење закона. Некада се то покрива ставом овог или оног руководства, што је такође недопустиво и противуставно. Јавни тужилац је, по нашем Уставу и Закону, дужан да гони када су се стекли сви законом предвиђени услови. Дакле, то је не само право јавног тужиоца, већ и дужност. Ако се некада примени начело ороптунитета, а не начело легалитета, то је нека својеврсна амнестија, неко својеврсно помиловање, а знамо ко у нашем систему, ко у овој земљи, који органи могу давати амнестију и помиловања. То су највиши органи, и то опет на начин и по поступку који је Уставом предвиђен.

Забрињавајућа је чињеница што је дошло до промене у структури политичког криминала. Јер, најтежи облици политичког криминала у 1981. години, као што сте видели, у тој структури, учествују са 66%. Мислим да је добро што је посебна пажња скренута и на овај забрињавајући показатељ пораста пљачки, за 36,50%, гледано кроз оптужења, тако да мислим да и тај показатељ тражи боље организовање и предузимање комплексних мера, не само на плану репре-

сије, већ и на превентивном плану.

По мом мишљењу, веома је позитивно што у структури подносилаца пријава оштећене радне организације учествују са 39,36%, што значи да су се активирале унутрашње снаге у организацијама удруженог рада, самоуправни органи, органи радничке контроле. Мислим да је то веома добро, а било би још боље ако би тај тренд био још израженији.

Упозоравајући је и показатељ о порасту броја кривичних дела из области самоуправљања, а негативно је веома мало учешће друштвеног правобранилаштва самоуправљања у заштити самоуправних права радних људи гледано с аспекта поднетих кривичних пријава. Ја то посматрам, поводом овог Извештаја, само с тог аспекта.

Мислим да је у Извештају остало необрађено, или недовољно обрађено подручје примене савезних закона — да ли је било појава да се савезни закони не примењују, или различито примењују, шта је Савезно јавно тужилаштво предузимало против тих појава, да би се обезбедила јединствена примена савезних закона, осим оних случајева око заузимања ставова поводом имовинске користи.

Ја мислим да бисмо данас, поред ових акцената на које је указано у уводном излагању и у дискусији, и у Извештају могли да поновимо став да јавна тужилаштва и надаље треба енергично и ефикасно да предузимају све мере на које су по Уставу и Закону овлашћени када је реч о учиниоцима кривичних дела и привредних преступа, да предузимају привредно-преступне, прекршајне и друге ванкривичне мере. Јер, као што знамо, репертоар мера реаговања јавних тужилаца не своди се само на кривично гоњење — он је веома богат, веома разноврстан и треба применити ону меру која је у датом тренутку адекватна и потребна.

Мислим да морамо, поред указивања на значај гоњења учинилаца из области политичког криминала, указати на актуелност значајног ангажовања јавних тужилаштва и на једном ефикасном предузимању одговарајућих мера и према учиниоцима кривичних дела и привредних преступа којима се угрожавају стабилизационе мере,

у првом реду, против учинилаца кривичних дела против привреде и друштвене имовине, код привредних преступа у области цена, инвестиција, промета робе, спољнотрговинског и девизног пословања.

Дозволите да кажем још неколико речи поводом Извештаја о раду Савезног јавног правобранилаштва.

По мом мишљењу, податак да је Савезно јавно правобранилаштво добило око 86 спорова и а изгубило око 14%, говори о позитивном и квалитетном раду ове институције. Разуме се, говори и о једном коректнијем, законитијем понашању корисника друштвених средстава на нивоу Федерације.

Из Извештаја се види да се организације удруженог рада у својству тужилаца у споровима јављају свега у 13% случајева, а у својству тужене стране у 87%, и то, углавном, у помоћском превозу. Узроци ове појаве се не виде. Мислим да је ово један негативан показатељ, да је то требало обрадити, да је требало ући у ове узроке, јер је заиста реч о једној очигледно негативној појави, коју је требало темељније сагледати и изучити.

У лошој пракси да се организације удруженог рада неблаговремено обраћају за правну помоћ Савезном јавном правобранилаштву, тј. када је већ дошло до спорних односа, треба одмах обавештавати привредне коморе, друге асоцијације удруженог рада, самоуправне органе у тим организацијама удруженог рада. Мислим да је пропуст што се из Извештаја не види шта је све Савезно јавно правобранилаштво предузимало против бројних слабости у организацијама удруженог рада приликом закључивања уговора с иностраним партнерима.

Веома је позитиван пораст послова око давања правних мишљења о уговорима које закључују савезни органи. Овај начин рада има изванредан превентивни значај, јер се из Извештаја види да ова правна мишљења радне организације уважавају.

Мислим да су значајна и запажања Савезног јавног правобранилаштва из спорова у вези с коришћењем станова Федерације. Појаве незаконитог и неправилног коришћења станова су и

неморалне, те у сузбијању и спречавању тих појава треба користити и друге видове одговорности, односно паралелно са судским поступком, иницирати и друге видове одговорности – друштвену, политичку итд.

Праћење друштвених односа и појава је законска функција и Савезног јавног правобранилаштва, те се и ова функција мора остваривати. Ниједан орган нема права да неке законске функције редуцира – ни потпуно, нити делимично, тако да је сваки орган у обавези да се кадровски, материјално и организационо тако оспособи да успешно обавља све функције које су му стављене у надлежности.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje traži reč?

Ima reč delegat dr Dušica Žorić.

Др ДУШИЦА ЖОРИЋ /САП Косово/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, ја ћу само укратко да се осврнем на проблеме о којима је до сада било говора и дискусије.

У нашој средини је присутна појава да се оштећени или увређени људи жале, износе своје проблеме. Починиоци та дела поричу, делови штампе се различито односе према том проблему, док другови из општинског комитета Савеза комуниста говоре о предимензионарању догађаја.

Не може то тако. Истина је једна и она мора бити као таква презентирана, уз строго поштовање Устава и свих закона, од облигационих до кривичних.

У појединим срединама карактеристично је „да свако село има свога шикана”. Да би се стало на пут таквим појавама, нужне су конкретне и енергичне мере, како би се ширење политичког криминала сузбило. Зато подржавам предлог делегата о одговорности свих субјеката, од општине до Скупштине.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?

Reč ima delegat Dušan Pekić.

DUŠAN PEKIĆ (*SR Hrvatska*):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, ja bih se pridružio onim prethodnim zahtjevima delegata za energičnijim mjerama protiv privrednog kriminala. Mi smo u Odboru Saveznog vijeća za unutrašnju politiku slušali da je prošle godine registrirani privredni kriminal nanio našem društvu štetu od 300 milijardi starih dinara, a samo za prva četiri mjeseca ove godine – 400 milijardi. Iz ovoga proizlazi da su se počinioци privrednog kriminala – i registrovani i neregistrovani – pridružili onima koji iz vana vode ekonomski rat protiv Jugoslavije s ciljem potkopavanja našeg društveno-ekonomskog sistema i slabljenja naše odbrambene sposobnosti. Pored toga, u nekim područjima i nekim sredinama imamo pojavu nerada zaposlenih u društvenom sektoru, kao svojevrsnu sabotazu, na što moramo ukazati odgovarajućim organima.

Zato se ne bih složio ni sa danas ovdje iznijetom konstatacijom i ocjenom da je čisto obligacioni odnos ako jedan elektroprivredni sistem ne isporučuje struju jednoj našoj bazičnoj industriji od koje zavisi proizvodnja stotina drugih radnih organizacija. To ne može biti čisto obligacioni odnos, to nije privatna svojina tih ljudi, koji su dobili ogromna društvena sredstva da ih stave u službu čitave zajednice, čitave radničke klase Jugoslavije, koja je ta sredstva obezbjeđivala. Zato mislim da i protiv takvih pojava moramo tražiti ne samo obligacioni odnos, već i drugi, vjerovatno krivični odnos. Zbog toga podržavam sve zahtjeve za energičnim gonjenjem svih vrsta kriminala, kao i neodgovornog ponašanja koje proizvodi iste posljedice i predlažem još veću saradnju javnih tužilaštava sa sekretarijatima za unutrašnje poslove.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko se dalje javlja za reč?

Reč ima delegat Rajko Ječmenica.

RAJKO JEČMENICA (*CP Србија*):

Друже председниче, другарице и другови делегати, Одбор Савезног већа за унутрашњу политику, као заинтересовано радно тело, није разматрало Извештај о раду Савезног јавног тужилаштва за 1981. годину, из неких процедуралних разлога, па је овог пута изостало и мишљење Одбора о раду Савезног јавног тужилаштва.

Ја бих коментарисао онај део Извештаја који се односи на појаву политичког криминала. Мислим да бисмо, на основу Извештаја о раду Савезног јавног тужилаштва за 1981. годину, могли проширити расправу о политичком и привредном криминалитету у нашој земљи, не узимајући у обзир само оно што је гоњено и суђено од стране надлежних органа, већ и све оне појаве и активности које значе неку врсту политичке и економске диверзије на основе нашег друштвено-политичког система у ширем смислу.

Можемо разговарати о активности појединих групација унутрашњег и спољног непријатеља и о нашој способности да се супротстављамо и сузбијамо непријатељску делатност, посебно о оспособљености појединих државних органа, пре свега правосудних органа, за ефикасно вршење уставних и законских функција.

Ова питања су утолико актуелнија уколико имамо у виду политички и безбедносни тренутак, те међународни положај наше земље. Кад ово кажемо, полазимо од надлежности нашег Већа у области заштите Уставом утврђеног поретка.

У Извештају Савезног јавног тужилаштва се види да је у 1981. години порастао број кривичних пријава, оптужења и пресуда за дела политичког и привредног криминала, што за наш даљи друштвени развитак представља извесну

опасност, ако не будемо успели да ову појаву спречимо. Можемо констатовати да су наша сазнања о разним видовима политичког криминала знатно већа од броја поднетих пријава и суђења. Гледано шире, за нас политички криминал не представља само оно што је гоњено и суђено, већ све оне активности, поступци и понашања непријатељски оријентисаних група или појединаца чија делатност објективно представља супротстављање усвојеним правцима нашег унутрашњег политичког развоја и међународног положаја земље.

Мислим да треба знатно више да обратимо пажњу на социјалну структуру оптужених за политички криминал. У Извештају стоји: од укупно оптужених, радници сачињавају 41,42%, ђаци и студенти 24%. Молим вас, да ли је овај податак сасвим тачан? Ако је тачан, он мора у сваком случају да нас забрињава. Ове социјалне категорије су најбројније, и то мора да нас упозорава на већу осетљивост и потребу одговорнијег односа према оваквом стању.

У последње време много се више чуло мишљења оних који постављају питања зашто се један песник изводи на суд, износећи чак и сумњиве аргументе у својим образложењима и критикама, док смо се као друштво мање бавили податком зашто је дошло до већег оптужења младих људи.

Активност појединих непријатељских групација у последње време је појачана, укључујући илегалне форме делатности, што представља посебне мере, како бисмо непријатеља спречили у његовим намерама да ружи уставни поредак. Под паролом „Косово-република” и борбе за чисту етничку средину, непријатељ жели дестабилизацију Југославије, и то мора да забрињава и обавезује све народе и народности наше земље. Сигурно да се политички криминал јавља кроз разне видове субверзивне и пропагандне делатности, да се посебно манифестује националистички карактер у појединим срединама или појединим областима друштвеног живота, попут изложби, приредби, штампања и објављивања појединих чланака, написа, књига, исписивања непријатељских групација унутрашњег непријатеља се често сусрећемо и можемо констатовати да

је та активност у порасту. Непријатељ у свом раду користи разне форме, које представљају комплекс организованих активности, пре свега на идеолошком, културном, научном, економском, психолошко-пропагандном плану, користећи бројне противречности које се јављају у нашем друштвеном животу, а које имају за циљ да разбију наше политичко јединство.

Један број радника из редова интелигенције, пре свега из групе анархолиберала, делује против политике Савеза комуниста и стално покушава да докаже да су људске слободе и слободе стваралаштва у нашем друштву угрожене. Злоупотребљавају нашу економску ситуацију и сложене међунационалне односе, затим догађаје на Косову и користе у своје пропагандне сврхе, уперене против нашег политичког система.

У нашем друштву постоје широке могућности за разговор, за критику, за стварање уметничких дела, без наметања. Све то велики број људи не занима. Њихова је жеља да лажним аргументима доказују како је наш систем недемократски. Зато не можемо оцењивати појаву политичког криминалитета само кроз догађаје на Косову, без далеко ширег анализирања и мобилисати одговарајуће субјективне снаге у друштву да им се супротставе.

Оцењујући рад Савезног јавног тужилаштва, за нас је значајно да у супротстављању свим видовима напада на уставни поредак треба да стоји наш целовити систем друштвене самозаштите, као основни елемент јединственог система безбедности, при чему морамо постићи да сваки радни човек и грађанин постаје активни субјект друштвене самозаштите и да у овом свакодневном раду зна своја права, испуњава своје обавезе према друштву.

У тако развијеном систему је место правосудних и прекршајних органа који имају специјализоване задатке и обавезе, пре свега да извршавају своје уставне и законске функције. Зато се као друштво морамо изборити за њихову пуну самосталност у раду, без већег мешања бројних субјеката, јер само тако можемо видети праву одговорност и способност ових органа. Тада могу више бити изложени јавној контроли и критици ако не раде по закону. Неки покушаји са стране

да се указује како правосудје треба да ради у нашем систему представља и незнање и погрешни приступ том питању. У земљи где се не поштује Устав и не спроводи закон подједнако за све наше грађане, не можемо остварити ни суштину закона, нити обезбедити слободу и равноправност сваком нашем грађанину. Зато је наш задатак да се изборимо за доследну примену свих правних и друштвених норми које смо усвојили у нашем политичком систему. У том смислу потребно је брже отклањати недостатке и недоследности, а и спорови у решавању појединих предмета о којима се говори о извештајима правосудних органа.

Потребно нам је, као метод рада, брже међусобно информисање, боља координација у раду свих органа а не мешање у туђе послове како појединих државних органа, тако и куптинских радних тела и других институција с којима свакодневно сарађујемо у нашем заједничком раду.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko želi reč? (Niko)

Predlažem da Veće, imajući u vidu predlog Odbora za pravosuđe povodom Izveštaja o radu Saveznog javnog tužilaštva u 1981. godini, donese sledeće zaključke:

1. Savezno veće prihvata Izveštaj o radu Saveznog javnog tužilaštva za 1981. godinu, s mišljenjima, konstatacijama i stavovima iznetim u izveštaju Odbora Saveznog veća za pravosuđe i ocenjuje da je Savezno javno tužilaštvo izvršavalo zadatke u okvirima svojih Ustavom SFRJ i odgovarajućim saveznim zakonima utvrđenih nadležnosti.

2. Imajući u vidu stanje i kretanja kriminaliteta, naročito porast političkog i privrednog kriminala u 1981. godini, Veće ukazuje na potrebu preduzimanja još energičnijih i doslednijih zakonskih i drugih mera za suzbijanje i sprečavanje protivpravnog ponašanja i gonjenja učinilaca krivičnih dela i privrednih prestupa.

3. Polazeći od neophodnosti da se što brže i energičnije suzbijaju društveno štetne pojave i ponašanja, posebno u sadašnjim društveno-po-

litičkim i ekonomskim prilikama, Veće naglašava značaj i potrebu kvalitetnog, efikasnog, samostalnog i odgovornog vršenja javnotužilačke funkcije. Vršenje gonjenja predstavlja ne samo pravo, već i obavezu Saveznog javnog tužilaštva i javnotužilačke organizacije u celini u svim slučajevima kada se steknu materijalno-pravni uslovi i formalno-pravne pretpostavke za vođenje krivičnih ili drugih kaznenih postupaka.

Samo takvim delovanjem, kao i pojačanom preventivnom aktivnošću, javnotužilačka organizacija u celini može ispuniti svoju društvenu ulogu i dati svoj puni doprinos ostvarivanju ustavnosti, zakonitosti, odgovornosti i normi socijalističkog morala.

4. Savezno veće posebno ističe značaj borbe protiv svih vidova političkog kriminala, naročito protiv kontrarevolucionarne aktivnosti na Kosovu, kao i neprijateljskog delovanja u drugim sredinama, u čemu javna tužilaštva imaju istaknutu ulogu. Od posebnog značaja je blagovremeno i efikasno otkrivanje ovih društveno najopasnijih krivičnih dela i njihovih izvršilaca.

Polazeći od toga da je reč o najtežim oblicima krivičnih dela iz Krivičnog zakona SFRJ u ovoj oblasti posebno je naglašena upravo uloga Saveznog javnog tužilaštva. S obzirom na pojave neujednačenosti, koje su došle do izražaja u kaznenoj politici povodom kontrarevolucionarnog delovanja na Kosovu, kao i potrebu celovitog sagledavanja te politike, neophodno je da Savezno izvršno veće odnosno Savezni sekretarijat za pravosuđe, Savezni sud i Savezno javno tužilaštvo pripreme o ovom problemu posebnu informaciju do kraja 1982. godine i podnesu je Skupštini SFRJ na razmatranje.

5. Savezno javno tužilaštvo i javnotužilačka organizacija u celini treba da posvete osobitu pažnju gonjenju i suzbijanju svih društveno štetnih aktivnosti i ponašanja kojima se ugrožavaju politika i ciljevi ekonomske stabilizacije. Potrebno je obezbediti punu efikasnost u otklanjanju krivičnih dela i privrednih prestupa, kao i njihovih izvršilaca, posebno teških krivičnih dela i privrednih prestupa kojima se ugrožava sprovođenje mera ekonomske stabilizacije.

S obzirom na to da je za efikasno otkrivanje

ovih dela odnosno privrednih prestupa, kao i njihovih organa, kao i svih društvenih subjekata u okviru društvene samozaštite, od posebnog je značaja uloga Saveznog javnog tužilaštva i svih javnih tužilaštva u usmeravanju i pružanju pomoći u tome. Ovo utoliko više što od uspeha i rezultata otkrivanja društveno štetnih pojava i njihovih činilaca zavisi adekvatno i efikasno delovanje javnih tužilaštava.

6. Polazeći od mesta, uloge i značaja javnih tužilaštava u sistemu društvene samozaštite, Savezno veće ukazuje na potrebu da ovi organi unapređuju i jačaju sve oblike preventivnog delovanja, što je i njihova ustavna i zakonska obaveza. U tom cilju, treba dalje unapređivati funkciju obaveštavanja skupština društveno-političkih zajednica o stanju kriminaliteta i njihovim nosiocima, kao i drugim pojavama na koje javna tužilaštva nailaze u svom radu.

7. S obzirom sa Ustavom, SFRJ i Zakonom utvrđenu ulogu i odgovornost Saveznog javnog tužilaštva, potrebno je da ovaj organ u još većoj meri nego do sada ujednačava politiku krivičnog gonjenja, javnotužilačku praksu i kaznenu politiku u primeni saveznih zakona davanjem obaveznih uputstava republičkim i pokrajinskim tužilaštvima, preuzimanjem krivičnog gonjenja u određenim slučajevima i instruiranjem i preduzimanjem drugih mera i akcija.

8. Polazeći od prisutne tendencije da se povećava broj kaznenih odredaba u propisima, kao i da su one neusklađene s materijalnim normama, Savezno veće ponovo naglašava obavezu sprovođenja zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ o otklanjanju nedostataka u normiranju kaznene zaštite, kao i programa i plana otklanjanja nedostataka u kaznenim odredbama u pojedinim saveznim zakonima i drugim saveznim propisima koje je Savezno izvršno veće donelo u vezi sa sprovođenjem zaključaka Saveznog veća. Radi toga, treba u pripremi kazneno-popravnih odredaba, u predlaganju zakonskih akata, pored Saveznog sekretarijata za pravosuđe i organizaciju savezne uprave uključiti i sve zainteresovane druge pravosudne organe.

Da li Veće prihvata predlog ovih zaključaka?
(*Prihvata*)

U vezi s Izveštajem o radu Saveznog javnog pravobranilaštva, predlažem Veću da, polazeći od predloga Odbor za pravosuđe, zaključi sledeće:

1. Savezno veće prihvata Izveštaj o radu Saveznog javnog pravobranilaštva za 1981. godinu i konstatuje da je Savezno javno pravobranilaštvo uspešno izvršavalo svoje Ustavom SFRJ i Saveznim zakonom utvrđene zadatke;

2. Veće ukazuje na obavezu saveznih organa da dosledno sprovode u život Zakon o pravima i dužnostima saveznih organa u pogledu sredstava u društvenoj svojini koja oni koriste, posebno kada je reč o dostavljanju Saveznom javnom pravobranilaštvu na mišljenje ugovora i drugih pravnih poslova. S tim u vezi, Veće odlučuje da Savezno izvršno veće što pre donese potrebne prateće propise za sprovođenje Zakona o pravima i dužnostima saveznih organa u pogledu sredstava u društvenoj svojini koja oni koriste.

3. Savezno veće ukazuje na potrebu da Savezno javno pravobranilaštvo dalje unapređuje saradnju sa saveznim pravosudnim organima, republičkim i pokrajinskim pravobranilaštvima, a naročito s Privrednom komorom Jugoslavije i Samoupravnom interesnom zajednicom za ekonomske odnose s inostranstvom radi pružanja pomoći organizacijama udruženog rada u sporovima s međunarodnim partnerima.

Da li Veće prihvata predložene zaključke?
(*Prihvata*)

Time smo završili raspravu i usvojili odgovarajuće zaključke u vezi s veoma značajnim pitanjem s kojim se susrećemo gotovo u svim oblastima društvenih delatnosti i u svakodnevnom životu.

Značaj ovih izveštaja i današnje rasprave je i u tome što su sagledane aktivnosti Saveznog javnog tužilaštva i Saveznog javnog pravobranilaštva i u svetlu zadataka u vezi s ostvarivanjem politike ekonomske stabilizacije. Mislim da je to put kojim treba svi nosioci društvenih odgovornosti da se uključuju u aktivnost već sada, ne čekajući neke nove dokumente, svako u okviru svojih obaveza i odgovornosti.

Isto tako, mislim da je veoma na mestu upozorenje u vezi s insistiranjem na odgovornost, i ličnoj, i kolektivnoj, u vezi sa zadacima i zaključcima koje činimo. Zbog toga ovi naši zaključci,

ja ih barem tako shvatam, nisu samo zaključci namenjeni onima o čijim smo izveštajima raspravljali, već i nas pojedinačno, delegata, da se zalazemo u svom svakodnevnom radu za njihovo ostvarivanje.

Mislim da bi zaista bilo potrebno da se ne zadovoljavamo samo konstatovanjem kako se ne sprovedu zaključci, nego da insistiramo da se ubuduće i u ovakvim izveštajima otklone nedostaci, kao što je, recimo, slabo obrađeno područje primene zakona. Šta će onda raditi organi uprave, ako ne to? Ako toga nema, ako nema nadzora svakog, u okviru njegovih zakonskih ovlašćenja, onda to neki elementi mogu da razumeju kao poziv da nastave sa kršenjem zakonitosti.

Na kraju, moj lični komentar u vezi s ovim našim zaključcima.

Mislim da je dobro da insistiramo da se određena pitanja što pre sprovedu, odnosno, u ovom konkretnom slučaju, da Savezno izvršno veće što pre donese potrebne prateće propise o sprovođenju zakona o pravima i dužnostima saveznih organa u pogledu sredstava u društvenoj svojini koja oni koriste. Mislim da bi bilo dobro da mi ubuduće u ovakve zaključke zapišemo i do kada najkasnije, jer inače to „što pre” je toliko rastegljivo da može značiti nekoliko meseci, a u praksi, u ovom slučaju, znači nekoliko godina, bar do sada. Ja ću se kao delegat zalagati za to, a imaćemo priliku da vidimo, kada budemo pripremili odluku o kojoj smo juče govorili, kako treba da bude pripremljena građa za raspravu u Skupštini SFRJ.

Predlažem pauzu od pola sata i onda ćemo nastaviti rad.

(Sednica je prekinuta u 10 časova i 55 min.)

POSLE PAUZE

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Drugarice i drugovi delegati, nastavljamo rad. Prelazimo na treću tačku dnevnog reda:

Predlog zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva sredstava investitora i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva, o privremenoj zabrani davanja kredita za pokriće prekoračenja i o privremenoj zabrani korišćenja kratkoročnih izvora sredstava za finansiranje investicija

Delegatima su dostavljeni Predlog zakona, amandmani Saveznog izvršnog veća i izveštaji odbora za društveno-ekonomske odnose, Zakonodavno-pravne komisije i Komisije Skupštine SFRJ za praćenje sprovođenja Zakona o udruženom radu.

Jutros vam je podeljen amandman koji je, u ime grupe delegata iz Socijalističke Republike Slovenije, podnela delegat Sonja Krašovec.

Juče ste dobili mišljenje Veća republika i pokrajina o predlozima četiri zakona koji se na ovoj sednici donose po hitnom postupku, kao i informaciju sa sednice Republičke konferencije delegacija u Socijalističkom savezu radnog naroda Slovenije, održane 12. jula 1982. godine. Takođe, i rezime rasprave održane u Sekciji Savezne konferencije Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije.

Izvestioci radnih tela su – Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Sonja Krašovec, Odbora za budžet Federacije delegat Mato Krstović, Zakonodavno-pravne komisije delegat dr Surja Pupovci, a Komisije Skupštine SFRJ za praćenje sprovođenja Zakona o udruženom radu delegat Jozo Bodružić.

Predstavnik Veća republika i pokrajina je delegat u tom Veću drug Antun Bubić, predsednik Odbora za finansije.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona. Ko želi reč?

Ima reč delegat Surja Pupovci.

СУРЈА ПУПОВЦИ, известилац Законодавно-правне комисије:

Друже председниче, другарице и другови делегати, у вези с начелним претресом предложеног закона, слободан сам да кажем неколико начелних ствари о сва четири предложена закона.

У извештају који вам је достављен Законодавно-правна комисија стала је на становиште да не постоје уставне сметње да Савезно веће Скупштине СФРЈ донесе предложена четири интервентна закона, јер је уставни основ за њихово доношење садржан у члану 267. Устава СФРЈ.

Законодавно-правна комисија је, међутим, констатовала да је приликом доношења једног од предложених интервентних закона шире, екстензивно протумачено значење одредбе чла-

на 267. алинеје 3. Устава СФРЈ.

То се односи на Закон о привременој заштити издавања гаранције и кредита у случају финансирања инвестиција. На то се посебно указује и због тога што се сматра да приликом примене одредбе члана 267. Устава СФРЈ треба убудуће уже тумачити њено значење због особеног карактера те одредбе и посебних услова под којима се она може користити, како би се обезбедило да се савезним законом, па и интервентним мерама, не одступи од концепта Устава СФРЈ и Закона о удруженом раду.

Желим нагласити да то упозорење не значи да Законодавно-правна комисија оспорава уставни основ за доношење наведених интервентних закона те, по њеном мишљењу, не постоје правне сметње за њихово усвајање.

Законодавно-правна комисија је оценила да се предложеним интервентним законима не отклањају узроци који су прави разлог за њихово доношење, већ се само привремено, до краја 1982. године, отклањају неке неповољне последице у области опште, заједничке и инвестиционе потрошње и тиме стварају услови да се у 1982. години обезбеди раст наведених облика потрошње у границама утврђеним Резолуцијом за ову годину.

Отуда Законодавно-правна комисија сматра да је неопходно да се без одлагања приступи изради таквих решења и у законима Федерације, која ће дугорочно и на трајнијој основи отклонити узроке неповољног стања у области заједничке и инвестиционе потрошње. Разуме се да све то изискује ангажовање свих субјеката у доношењу одговарајућих мера, али такође и доследност и бескомпромисност у њиховом спровођењу, о року и у свему. На то нас обавезују закључци које је донело Савезно веће приликом разматрања Полазних основа дугорочног програма економске стабилизације и Полазне основе тог програма, као и Резолуције усвојене на недавно одржаном XII конгресу Савеза комуниста Југославије.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Reč ima delegat Rado Roter.

RADO ROTER (SR Slovenija):

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, ja se neću u svojoj diskusiji zadržati samo na ovom Zakonu, tj. na tački 3. dnevnog reda, jer je na sednici Odbora bio dogovor da se o sva četiri interventna zakona u uvodu kažu neke stvari koje će olakšati zaključivanje u Veću nakon donošenja ova četiri zakona.

Prvo, treba reći da su zbog ovih zakona, bile brojne sednice, četiri ili pet i prvenstveno zbog toga što smo uvek bili u nedoumici u pogledu konkretizacije podataka, odnosno šta znači neka dimenzija koja se predlaže, pre svega, amandmanima SIV-a. U predlogu za donošenje, s predlogom zakona nije bila data odgovarajuća analiza, selektivno po republikama i pokrajinama, za pojedine vidove potrošnje. Ali, i pored toga, ni jednog jedinog momenta u radu Odbora nije bila osporena inicijativa Predsedništva SFRJ koju je realizovalo Savezno izvršno veće predlaganjem procedure za ova četiri zakona — naime, da se donesu stabilizacione, iako administrativne mere, koje će uokviriti, pre svega, rezolucijom, a u skladu sa stabilizacionim programom, sve vidove potrošnje — opštu, zajedničku i investicionu, sem lične, za koju je Savez sindikata preuzeo obavezu da bude svedena u planirane okvire.

Dugotrajnost rada Odbora je bila uslovljena brojnim dilemama o tome da li su predlozi SIV-a najprimereniji u detaljima za realizaciju date sugestije Predsedništva SFRJ. Hteli smo obezbediti sva osnovna samoupravna opredeljenja i rešenja u toj sferi. Teškoće su bile u tome što su delegati bili suočeni s tekstovima zakona bez odgovarajućih konkretnih analiza, a pretila je opasnost da se u toj sferi donesu linearne mere, koje će pogoditi i subjekte koji vode računa o dogovorenoj politici, i to čak više od onih koji te okvire prekoračuju. Da bi se ubuduće takve dileme otklonile, Odbor je pripremio i tekst zaključaka, s predlogom da ih Veće usvoji na današnjoj sednici, na kraju ove četiri tačke.

Čvrsto je bilo i opredeljenje Odbora da treba u zakone unositi što manje iznimaka, jer bi se time unapred sprečilo dosledno sprovođenje donetih zakona, kao što je bila praksa u prošlosti. Čak je

bila prisutna dilema da li ovim zakonima tek omogućujemo realizaciju u decembru prošle godine donetih interventnih zakona za sferu, odnosno vidove potrošnje. Preovladalo je mišljenje da je donošenje tih zakona umnogome bilo uslovljeno nerealnim planiranjem agregata ekonomske politike za 1982. godinu. Na osnovu toga, u Odboru postoji ubeđenje da se takvi zakoni u 1983. godini ne bi smeli donositi, pa stoga treba ispraviti dosadašnje greške u planiranju, pre svega, više polaziti od realnih a ne planom predviđenih odnosa u formiranju ukupnog prihoda i dohotka, odnosno društvenog proizvoda. Uzimajući u obzir i odredbe Ustava SFRJ, Odbor je u svojim zaključcima pokušao konkretizovati i odgovornost svih subjekata za sprovođenje donetih zakona.

Imamo i neka upozorenja. Nama su bila data mišljenja i predlozi Veća republika i pokrajina o rešenjima u predloženom zakonu, ali ona nisu u celini bila uzimana u obzir. Prema Poslovniku, dužni smo dati odgovor Veću republika i pokrajina. Utoliko više jer je Veće republika i pokrajina donelo Rezoluciju za 1982. godinu, koja se tim zakonima u nekim njenim opredeljenjima menja, pogotovo u odnosu na SIZ-ove materijalne proizvodnje — socijalno osiguranje, na primer. U Rezoluciji, naime, to područje nije limitirano, a ovim zakonom se limitira.

Interventnim zakonom kojim se smanjuju sredstva opšte potrošnje, mi bismo insistirali na predlogu da istu sudbinu kao sve društveno-političke zajednice mora da snosi i budžet Federacije, zbog najave novog zakona o značajnom rebalansu, odnosno sniženju budžeta Federacije.

Dalje, Veće treba da opredeli i svoj odnos prema dokumentu koji su posredovali delegati iz SR Slovenije, iz Republičke konferencije delegata, 12. XII 1982. godine, povodom ta četiri interventna zakona, pa bi trebalo da se na kraju u zaključcima zauzme i odnos prema tom dokumentu.

Ne bih čitao predlog zaključaka Odbora, koji je bio podeljen svim delegatima. Jedino predlažem da se kao četvrti zaključak na strani 2. doda da u 1983. godini ne smemo donositi interventne zakone, što predstavlja obavezu da elementi ekonomske politike budu realni, čvrsti i ekonomski stabilni.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ko dalje želi reč?

Reč ima drug Savin Jogan, delegat SR Slovenije.

SAVIN JOGAN (*SR Slovenija*):

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, želim samo da skrenem pažnju, odnosno da upoznam Veće da je u našoj Republici, sazvana posebna šira delegatska konferencija za razmatranje ova četiri interventna zakona, pri čemu smo pošli od poznate Kardeljeve ideje o otvorenosti delegacija i njihovom povezivanju u konferencije delegacija zavisno od konkretnih interesa za pojedino razmatrano pitanje.

U radu te konferencije uzeli su učešće predstavnici Republičkog zavoda za privredno planiranje, banaka, delegacije svih društveno-političkih organizacija u Republici, Privredne komore, članovi odgovarajućih odbora Republičke skupštine, odnosno veća Republičke skupštine, delegati Saveznog veća i Delegacija Veća republika i pokrajina iz Republike Slovenije, kao i predstavnici odgovarajućih društvenih saveta.

Informacija, sa stavovima Konferencije, dostavljena je delegatima; stoga bih želeo da ukažem samo na neke osnovne konstatacije.

Prvo, na Konferenciji delegata najodlučnije je podržan zahtev da se svi vidovi potrošnje usaglasu s odnosima usvojenim u srednjoročnim planskim aktima i sa smernicama Rezolucije za 1982. godinu. Naglašena je i potreba da se usaglašavanje porasta svih vidova potrošnje reguliše samoupravnim putem i da se samoupravni način uređivanja svih vidova potrošnje stvarno i u potpunosti realizuje. Interventne mere i zakoni trebalo bi da sankcionišu odstupanja samo u onim sredinama, odnosno trebalo bi da važe samo za one oblasti potrošnje gde se odstupanja ne razrešavaju na samoupravni način. Uzgred da pomenem da smo u Republici Sloveniji baš ovim putem, znači na samoupravnoj osnovi, uspeli doći do nekih veoma dobrih rezultata u pojedinim vidovima potrošnje. Pri tome je na Konferenciji konstatovano i to

da interventne zakone za ograničavanje zajedničke i opšte potrošnje ne bi bilo potrebno ni donositi kad bi svi subjekti dosledno ostvarivali važeće zakone, na primer, Zakon o raspolaganju viškovima prihoda budžeta društveno-političkih zajednica i viših prihoda samoupravnih interesnih zajednica u 1982. godini itd. i odredbe godišnjih rezolucija. Na Konferenciji delegacija, isto tako, bilo je mišljenja da bi se rešenja u vezi s politikom opšte i zajedničke potrošnje morala ugraditi u planska dokumenta za 1983. godinu, čime bi otpao razlog za donošenje eventualnih interventnih zakona u 1983. godini.

U vezi s pojedinim predlozima zakona Konferencija delegacija je formulisala svoje stavove i predloge, od kojih ću neke samo ukratko da pomenem. Prilikom razmatranja Predloga zakona o okvirima u kojima mogu društveno-političke zajednice formirati prihode, Konferencija delegacija bila je saglasna da se ograniči opšta potrošnja u svim društveno-političkim zajednicama, uključujući i Federaciju, koja ovim Predlogom zakona nije obuhvaćena. Zbog toga bi trebalo Predlog zakona dopuniti u tom smislu. Ako predložena ograničenja ne bi važila i za budžet Federacije, došlo bi, naime, do dodatnih teškoća u ispunjavanju obaveza pojedinih republika i pokrajina prema budžetu Federacije.

U vezi s Predlogom zakona o izmenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija, Konferencija delegacija je podržala predlog dodatnih ograničenja u oblasti neprivrednih i neproizvodnih investicije.

Konferencija delegacija je podržala i Predlog zakona o privremenoj zabrani davanja garancija na osnovu budućih priliva sredstava investitora, s tim da je, prilikom razmatranja ovog Zakona, istaknuto mišljenje da iz ograničenja treba izuzeti društveno usmerenu stambenu izgradnju, a u tom okviru, posebno izgradnju stanova solidarnosti, kao i kreditiranje investicija koje treba da obezbede povećanje izvoza na konvertibilno tržište.

U vezi s Predlogom zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za 1982. godi-

nu, Konferencija delegacija bila je mišljenja da bi bilo adekvatnije od rešenja koje se predlaže, ako bismo na odgovarajući način dopunili važeći zakon koji reguliše problem viškova. Tu je skrenuta pažnja i na to da su predložena ograničenja šira od onih koja su doneta u Rezoluciji za 1982. godinu, o čemu je govorio i drug Rado Roter.

Konferencija delegacija bila je i mišljenja da zakonska ograničenja ne treba da važe u slučajevima kada se samoupravnim putem tekuće, mesečno, usklađuje priliv sredstava u okviru dogovorenog obima zajedničke potrošnje u društvenim delatnostima. Napominjem i to da je ova Informacija bila na delegatskoj konferenciji svestrano razmatrana i podržana, kao i na sednici Predsedništva Republičke konferencije SSRN Slovenije i na sednicama svih veća Skupštine SR Slovenije, održanim 14. ovog meseca.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Dalje ko želi reč?

Reč ima delegat Mustafa Šabić.

MUSTAFA ŠABIĆ (*SR Bosna i Hercegovina*):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, povodom četiri zakona koje je Savezno izvršno vijeće predložilo da Skupština SFRJ doneše po hitnom postupku – o ograničavanju investicija, opšte i zajedničke potrošnje (uopštavam da vas ne bi zamarao njihovim predugačkim naslovima), želim da dam podršku donošenju ovih zakona, i to po hitnom postupku, i da iznesem nekoliko kraćih konstatacija i uz njih dam neke predloge.

Svima je jasno da je donošenje ovih zakona u datoj situaciji izraz nužde koja je društvu nametnuta sadašnjim stanjem svih vidova društvene potrošnje koji izlaze izvan okvira predviđenih Rezolucijom i drugim dokumentima.

Istorijskim sticajem okolnosti (da se u to ne upuštam) naša društvena potrošnja već je odavno prevazišla naše mogućnosti i dolazila s njima u sukob i u znatno povoljnijim okolnostima nego

što su današnje. Dolazila je u sukob i sa samoupravnim odnosima, jer se često ostvaruje bez dovoljnog uticaja udruženog rada.

Razvijanje te potrošnje po kriterijumima koje ne bi mogle podneti ni mnogo razvijenije zemlje, a naročito po načinu na koji se ostvaruje, što u svim sličnim okolnostima prati i neracionalnost i iracionalnost u raznim vidovima, ugrožava poodavno već i samo osnovicu na kojoj živimo, ugrožava ekonomski racionalan razvoj, sa svim problemima s kojima se danas susrećemo. Ja ih ne bih sve ovdje nabrajao, to su problemi strukture, problemi energetike, problemi hrane, reprodukcionog materijala, sirovina nedovoljne sposobnosti izvoza, nezaposlenosti itd.

Sve su to posljedice jednog toka koji, između ostalog, ima svoju osnovu i u izvlašćivanju udruženog rada u pogledu mnogih potreba koje se neracionalno ostvaruju, ili se ostvaruju van opštih naših istorijskih mogućnosti.

Potrošnja je i danas u ekspanziju, u jednoj bezočnoj i iracionalnoj ekspanziji, i prijeti da nas uvede u najdublju privredno-ekonomsku i političku krizu. Zar se može zamisliti veća bezočnost i iracionalnost nego što je praksa u ovoj godini da visoko premašujemo planirani uvoz inostrane opreme, a smanjujemo uvoz reprodukcionog materijala, utičući tako na drastično obaranje stope rasta proizvodnje? Da zbog previsokih investicija i drugih vidova potrošnje i privreda i banke budu iscrpene, sve nesposobnije da koriste raspoložive kapacitete, odnosno da finansiraju reprodukciju? Postavio bih pitanje koliko će nas koštati ove investicije, uvezene iz inostranstva, u ovoj godini, ako troškovima njihovog uvoza dodamo i troškove proizvodnje i gubitke koji su nastali usljed nestašice repromaterijala, koji su uvezeni u ovoj godini za 17% manje. Sve je to jedno s drugim u vezi.

Ne bih htio naglašavati da su mnogi problemi uslovljeni činjenicom da udruženi rad nije ostvario upravljanje uslovima svog rada, dohotkom, opštedruštvenim poslovima, a naročito upotrebom sredstava za društvenu i drugu potrošnju. Ne bih htio da vas zamaram ni drugim problemima koji proističu iz te činjenice, iako u našoj praksi ima puno apsurdna ovakve vrste kojima se mora što prije učiniti kraj. Jedan od osnovnih dru-

štvenih, društveno-političkih i društveno-ekonomskih uslova za to jeste da se poveća uloga udruženog rada.

Uvjeren sam ipak, uprkos svemu, da u ovim uslovima, kada imamo poremećene materijalne odnose, predloženi zakoni predstavljaju dobre i promišljene poteze Saveznog izvršnog vijeća, jer su usmjereni ka postepenom sređivanju odnosa između proizvodnje i potrošnje, ka uravnotežavanju odnosa ponuda i tražnje, sređivanju tržišta, rješavanju problema interne i eksterne likvidnosti, prevladavanju inflacije itd. Stoga se ne bih složio s nekim glasovima u našoj javnosti da se od Saveznog izvršnog vijeća očekivalo nešto drugo što može više doprinijeti stabilizaciji i da su ovi njegovi prijedlozi drugorazrednog značaja. Šta bi se to u stabilizacionoj aktivnosti moglo očekivati, u ovim uslovima, prije ovih mjera?

Mi, razumije se, svi s pravom očekujemo od Saveznog izvršnog vijeća i druge mjere bez kojih i ove predložene danas ne mogu dati one rezultate koje očekujemo, ali to nikako ne znači da se one smiju potcjenjivati, a naročito u situaciji u kojoj se sužavanju i racionalizaciji potrošnje pruža tako žestok otpor da smo prinuđeni donositi interventne zakone, iako postoje redovni propisi kojima se ova potrošnja reguliše. To je posljedica toga što se ti zakoni i mnogi dogovori i samoupravni sporazumi ne sprovode dosljedno. Rekao bih još da se razumije da ja ne podržavam i ne pravdam postupak SIV-a, da su interventni zakoni, predloženi danas po hitnom postupku, dostavljeni bez dokumentacije, što je otežavalo i raspravu u Odboru i stvaralo mnoge dileme, kao i protivrječnosti koje su se dosta teško razrješavale, tako da neki problemi nisu ni do ove sjednice raščišćeni.

Ne bih se, takođe, složio ni s tendencijom, koja se u praksi SIV-a dosta snažno ispoljila i u ovom slučaju, da se interventni zakoni postavljaju na linearnoj osnovi i da ne vode dovoljno računa i ne uvažavaju pozitivnu praksu u nekim republikama da se na samoupravnoj osnovi uspješno i pozitivno ostvaruje usklađivanje potrošnje sa dugoročnom politikom. Htio bih da kažem da se ta politika u SR Bosni i Hercegovini, nakon dugogodišnjih iskustava, ipak danas uspješno razrješava na

osnovi samoupravnog sporazumijevanja. Bosna i Hercegovina u ovom trenutku nema nikakvih viškova, niti ih može imati. Svakog mjeseca analizira se sva potrošnja do 10. u mjesecu, a zatim se odgovarajućim instrumentima za sljedeći mjesec smanjuju stope, ako su se pojavili viškovi. Mislim da je to onaj pravi put i da nam ostaje još da nađemo rješenja koja će uopšte onemogućiti da se pojavljuju neki viškovi koje treba naknadno vraćati. No, o tome možemo govoriti povodom instrumenata za obezbjeđivanje sredstava za opću, zajedničku i drugu potrošnju u 1983. godini.

Sprovođenje ovih zakona je, kao što sam već donekle sugerisao, od velikog značaja za otvaranje širih procesa stabilizacije. Moglo bi se reći da oni daju one početne impulse za razvijanje odlučnije stabilizacione i antiinflacione prakse u svim područjima života i na svim nivoima društva. To je istovremeno i veliko iskušenje za nas da što brže, što spremnije i odlučnije krenemo putevima postepene stabilizacije privrede i društvenih prilika, prije nego što to bude kasno.

Skrećem pažnju i na prijedlog zaključaka koji je Odbor ovog Vijeća za društveno-ekonomske odnose predložio Vijeću, u kojima se u vezi s tim traži da Savezno izvršno vijeće intenzivno radi na sprovođenju utvrđenih zakona i da, u slučaju da se ne ostvaruju očekivani rezultati, o tome blagovremeno i sasvim konkretno u smislu označavanja nosioca neizvršavanja obavijesti Vijeće, kako bi se na vrijeme mogle preduzimati odgovarajuće mjere.

Rasprava o ovim zakonima daje povoda da se ponovo podstaknu neki problemi koji već dugo žive u našem društvenom životu, sa svim teškim posljedicama koje su nam poznate i koje svakodnevno otkrivamo. Riječ je o problemu sprovođenja zakona i odgovornosti. Zakoni koje danas donosimo rezultat su činjenice da postojeće zakone nismo sprovođili. O tome se već vode rasprave, ali htio bih osobito da naglasim da problemi dosljednog ostvarivanja zakona, dogovora i samoupravnih sporazuma ostaju i dalje aktuelni. Nema sumnje da je u novim društvenim odnosima koje razvijamo i koji se nisu još svugde dovoljno osnažili, neodgovornost proizvod upravo čitavog niza problema u funkcionisanju samoupravnih institucija, u našim uzajamnim odnosima itd, koji omogućuju prodira-

nje raznih grupnosvojinskih, partikularističkih i centralističkih tendencija, koje napadaju koncepciju samoupravnog društvenog razvoja i određen razvoj materijalnih odnosa.

Međutim, ipak bih htio da naglasim značaj zakona, dogovora i samoupravnih sporazuma kao samoupravnog prava, i njihovog sprovođenja u bici za to da radnik, da udruženi rad ovladaju cjelokupnom društvenom reprodukcijom i ukupnim društvenim poslovima. Rasprave koje su do sada o tome vođene jasno pokazuju, pored mnogih drugih stanovišta, da su zakoni i dogovori osnova i okvir ostvarivanja zaštite klasnih interesa i ciljeva radničke klase i radnih ljudi i da nesprovođenje zakona i dogovora i svaka samovolja u tom pogledu i odstupanje od njih, znači istovremeno ugrožavanje tih interesa i ciljeva radničke klase od strane radničkoj klasi i radnim ljudima tuđih snaga. Mislim da tu ne treba da imamo iluzija kao da nam nešto nije jasno, mada ima i nejasnih stvari, i mada ima slabosti koje uslovljavaju mogućnost da se ljudi ponašaju tako kako se ponašaju. Naime, iz rasprava se takođe vidi da neostvarivanje zakona proizlazi iz mnogih slabosti i nedograđenosti našeg pravnog sistema, njegovih instituta, a naročito slabog kvaliteta, u pravno-zanatskom smislu, mnogih zakona i dogovora koji raznim svojim slabostima i nedorečenostima itd. omogućuju samovoljno i neodgovorno ponašanje organa, kolektiva, pojedinaca — da ne ulazim šire u to — dajući šansu onima kojima ostvarivanje tih zakona i nije u interesu.

Govori se, takođe, i o ozbiljnim slabostima izvršnih organa i organa uprave u radu na sprovođenju zakona, o pritiscima na te organe, što slabi njihovu samostalnost i odgovornost, izazivajući na širokom frontu mnoge probleme u ostvarivanju zakonitosti i odgovornosti svih i svakoga za sprovođenje zakona i dogovora. Mislim, drugovi, da je jedan od ozbiljnih problema da našoj upravi uspravimo leđa, da joj u okviru Ustava i zakona damo onu sigurnost, onu stabilnost, onu snagu koja je nužna da bi se obezbjedilo ostvarivanje zakona, dogovora i drugih akata koje sve više samoupravno utvrđujemo.

Radi toga, predložio bih da se o ovom kompleksu, u okviru Programa rada našeg Veća, s posebnim naglaskom na stručnom preispitivanju

ovih problema, u narednom periodu pokloni veća pažnja.

Dalje, od bitnog značaja za usmjeravanje društvene potrošnje u sljedećoj godini i u narednim periodima je da blagovremeno i uz šire učesće udruženog rada utvrdimo kriterijume i odgovarajuće instrumente raspodjele za 1983. godinu i naredne godine, polazeći od realnih uslova i mogućnosti, kako bi se na osnovu njih svi vidovi potrošnje uskladili s ciljevima stabilizacije politike i antiinflationog programa. To bi bio okvir, između ostalog, i za znatno razvijenije i šire samoupravno posnašanje.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Reč ima delegat Vančo Nikolovski.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /СР Македонија/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, не бих хтео да износим утиске и дискусију из Одбора, јер је она била презентирана. Другови који су били задужени доста су о томе рекли. Више бих се осврнуо на нека питања која ипак сматрам да би требало да се овде помену.

Ја мислим да је несумњиво да ови интервентни закони треба да се донесу. Стање је такво да тражи ванредне мере и брзу активност да би се нагомилани проблеми решили. Са друге стране, пракса нам показује да врло тешко другим мерама можемо то на неки начин да разрешимо. Из ових аспеката, и ми смо расправљали код нас у Делегацији и, закључи да дамо пуну подршку акцији СИВ-а да се ова проблематика разреши.

Хтео бих, међутим, да говорим о једном другом пробелму. Зашто долазимо до тога да доносимо овакве законе? Ја мислим да су узроци дубљи. Ми смо о њима пуно расправљали дискутујући о основама политике економске стабилизације. Реч је и о дефектима у систему, и о понашању, и о апетитима, о жељама. Према томе, узрока има пуно. Доносећи ове законе, као

краткорочне мере које важе до краја године, стварно морамо пуно учинити да до краја године, усвајањем планских докумената за идућу годину, донесемо такве мере које ће представљати дугорочну политику која ће спречавати да до оваквих ситуација долази. Иначе, ми ћемо стално имати овакве законе. Није прва година да ми доносимо овакве законе. Донели смо их и прошле године. Можда не баш овакве, али сличне. Донели смо их у децембру за ову годину, али привредна кретања и подаци показују да немамо резултата у реализацији. Чини ми се да у доношењу ових аката постоји један нов квалитет. Ишли смо на јаку конкретизацију и обезбедили смо механизам којим ће се на неки начин ово контролисати. Надам се да ће ови закони ипак дати одређене резултате, али уз један услов. Јер, и СДК није свемоћна као служба, иако је она јединствена и самоуправна институција. И ту су могући одређени притисци и због тога сам се и у Одбору залагао, што и овде желим да кажем, да морамо на неки начин да конкретизујемо одговорност у погледу спровођења ових закона. Без тога мислим да нећемо постићи неке резултате. Ми смо до сада имали праксу да доносимо овакве законе, и на крају, кад се од Извршног већа затражи: дајте ко их не спроводи, добијамо информацију у којој се каже — у овој републици је стање овакво, а у оној онакво, или се пак то прикаже кроз неку табелу, уз коментар: овде су бољи резултати, а овде не; овај је био дисциплинован, а овај не, али нисмо имали један прилаз који ће водити и који ће нас оријентисати на то да водимо битку да се свако придржава закона који се доноси.

У овом смислу, закључи које предлаже Одбор имају један квалитативни прилаз. Прво, они јасно указују на то да СИВ, као и савезни органи управе, мора оперативнo да прати спровођење савезних закона и да на време, кад примети да се у некој републици не спроводе /јер републике и покрајине директно спроводе савезне законе/, одмах, сагласно Уставу, сигнализира извршном већу републике да је дужно да спроводи тај закон и да оно што ради није у складу с тим законом. Ако се ситуација не измени, Извршно веће би било дужно да обавести Ску-

пштину и да сваки конкретни случај буде предмет расправе у овом Већу. Само на тај начин ми ћемо створити једну јачу одговорност, да свако осети да мора да спроводи ове законе. Иначе, мислим да нећемо у том погледу постићи неки битнији резултат.

Хтео бих нешто да кажем и о овим законима. Морам да кажем да је Одбор дуго радио; и Веће је чак закаснило због одређене расправе у Одбору. Ипак су закони рађени набрзину, без темељне анализе и без јачег и јаснијег концепта како да одређене проблеме решимо. Пошло се најлакшим путем — кажњавати и онога ко је крив, и ко није крив. Није ту био присутан селективан приступ, да се мере односе на онога ко се не придржава договорене политике, а не на сваког. Додуше, нешто је побољшан овај текст, зато што смо увели такозвани месечни обрачун, након чега се одмах враћају средства онемо ко је био дисциплинован и ко се креће у дозвољеном обиму. Међутим, чињеница је да ми превентивно узимамо свима иако имамо шестомесечне обрачуне из којих можемо да добијемо стање — ко је крив, ко је био дисциплинован, ко није итд. Нисмо, међутим, наишли на пуно разумевање. С обзиром да су разлике у приступу биле мале између нашег прилаза и СИВ-а, ипак смо ишли да нађемо заједничку солуцију и да заједнички донесемо ове законе, онако као што је предложено.

Мислим да овако линеарно деловање личи на панику. Ситуација је таква да је избио пожар, који брзо треба да утасимо, па сипамо воду и где треба и где нетреба само да спасимо оно што се може спасити.

Ако би се мало темељније припремало, сигурно би било боље. Интервентни закони су, међутим, интервентни закони, који се набрзину и доносе, али ипак морају да буду мало бољи. Ево, видећете, и данас ћемо имати неких спорова овде, јер немамо аргумената из којих бисмо видели право стање ствари и за шта треба да се поделимо, за које решење.

Залажем се да се убудуће, приликом припреме оваквих закона, ова тела више укључе и да заједнички тражимо решења која ће заиста обезбедити решавање ових ствари. Не кажем да

то сада није учињено, али мислим да можемо далеко више у том погледу да направимо.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?

Ima reč delegat Vulnet Starova.

ВУЛНЕТ СТАРОВА /СР Макегонија/:

Мислим да смо дискусију претворили у начелну дискусију о сва четири закона и дозволите да кажем да је то исправно, јер постоји међузависност та четири закона.

Сматрам да предлози закона које СИВ предлаже по хитном поступку, у ствари представљају коректив диспропорција насталих приликом остваривања Резолуције о развоју земље у овој години. У ствари, овим законима се покушава да се једна страна медаље санира. То су општа и заједничка потрошња, а у склопу опште и заједничке потрошње, и лична потрошња.

Међутим, ми као Веће нисмо матично тело за утврђивање пропорција Резолуције. Сматрам да СИВ, с истом доследношћу с којом сада приступа у вези с овим кретањима и прекорачењем кретања, у сарадњи са свима другим друштвеним субјектима, треба да предузме мере како би се и то санирало. Мислим да је повећавање средстава у буџетима СИЗ-ова последица неконтролисаног раста личних доходака, а зна се од чега се алиментирају лични доходи. Наука и образовање алиментирају се из дохотка.

Према томе, нама су поремећене пропорције у порасту дохотка и личних доходака. Дозволите да кажем да ми не можемо сада, када говоримо о лимитирању права радних људи и грађана — а Резолуција се спроводи у овој сфери друштвеног живота — да не кажемо да је акумулација средстава у СИЗ-овима ван прописаних пропорција Резолуције. Међутим, она се не смеју потрошити. На почетку године се потписују договори о размени рада и зна се колико се из тих средстава може потрошити.

Имали смо, у контексту ових закона, и пис-

мо Савеза пензионера Југославије и свих СИЗ-ова који су присуствовали састанцима радних тела. Они указују на следеће:

Ми смо поздравили меру СИВ-а у овој Скупштини, у овом Дому, када је председник Савезног извршног већа рекао да ће трошкови живота и цене пораста до 15%. Овде је био аплауз и цела јавност је то прихватила. Међутим, цене расту. На основу чега расту лични доходи?

Овде се говори да се друштвени производ не остварује, да се не остварује номинални раст производних радних организација, а доходак и лични доходи расту. Зна се, расту на рачун цена. Милион и седам хиљада пензионера који су потписали петицију овом Већу и Скупштини Југославије рекли су да у потпуности прихватају мере; међутим, ако смо пре две године прихватили једну интервенцију до 1980. године — валоризацију пензија и свих социјалних примања која су имала карактер личне потрошње, ради обезбеђивања социјалне сигурности, да се изврши валоризација у складу с порастом трошкова живота, сада, када трошкови живота расту брже, ми смо ово прихватили и нисмо реаговали. Али, дозволите, ако се кретање личних доходака остварује ван пропорција резолуције, тражимо да се до краја остварују права која нам припадају по законима. Ако не, промените законе и немојте остваривати валоризацију по прописима.

Сматрам да Савезно извршно веће и сви друштвени субјекти, у циљу остваривања Резолуције, али целовите, морају да предузимају и друге мере, и да то прихватимо, поготову за СИЗ-ове, заједно с овим интервенцијама које је прихватило Савезно извршно веће. Тако се обезбеђује само динамика реализације. Међутим, пропорције ћемо видети на крају године: ако тренд пораста личних доходака расте, валоризација мора да буде законска обавеза; онда морамо на крају године или да санирамо СИЗ-ове, или да дођемо у ситуацију да не могу да се остварују ова права.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?

Ima reč delegat Tomislav Kovač.

TOMISLAV KOVAČ (SR Hrvatska):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, shvatio sam da je otvorena načelna rasprava o sva četiri zakona, pa mi dozvolite da kažem nekoliko riječi.

Prije svega, i ja mislim da je krajnje vrijeme da se počnu poduzimati odlučnije i što je moguće konkretnije mjere u stabilizaciji naših ukupnih ekonomskih prilika. Nisam od onih koji potcjenjuju mjere koje je SIV predložio i o kojima mi danas raspravljamo. Međutim, moram istaći da kao delegat u ovom našem najvišem delegatskom tijelu imam određene dileme, koje su se stvorile naročito u ovih sedam-osam dana, kada smo počeli raspravu o tim zakonima i da, hoćete-nećete, delegat, imajući u vidu odgovornost koju nosi, postaje na neki način i opterećen. Nemoguće je gledati ova četiri interventna zakona odvojeno od naših ukupnih ekonomskih prilika i od našeg ukupnog stanja i ponašanja. Mislim da je nemoguće postići veće rezultate u borbi za stabilizaciju u uvjetima u kojima se svi, na svim nivoima, borimo da zadržimo ako već ne možemo povećati, određena prava koja smo do sada stekli. To se odnosi gotovo na sve vidove potrošnje. Stoga mislim da je, i pored rasprave o ova četiri interventna zakona, nužno potrebna sveobuhvatnija analiza i daleko konkretnija akcija, koja bi obuhvatila sve one, od mjesne zajednice do Federacije, koji svoju potrošnju baziraju na preraspodjeli društvenog proizvoda.

Ova Skupština je u decembru 1981. donijela Zakon o privremenoj zabrani korištenja društvenih sredstava za financiranje neprivrednih investicija u 1982. godini i u članu 8. predviđela postojanje društvenog dogovora republika i autonomnih pokrajina o kriterijumima za ograničenje raspolaganja društvenim sredstvima za neprivredne i neproduktivne investicije. Za postojanje ovog dokumenta veže se i ponašanje korisnika društvenih sredstava i određena normativna djelatnost u republikama i pokrajinama. Koliko sam ja informiran, na tom dokumentu se još ne radi, a Zakon je donešen za 1982. godinu i u članu 8. se to predviđa. Ako nismo u stanju nešto učiniti, mislim da bi bilo bolje da se na to ne obavezujemo.

Nadalje, mi smo rezolucijama i ostalim dokumentima označili određena prava, naročito iz ne-

koliko osjetljivih područja. To govorim u vezi sa onim što sam prije rekao — da se borimo da sva prava zadržimo na ovom području; naravno, i ja se zalažem da ih zadržimo i da budemo na odgovarajući način osjetljivi na to pitanje. To su naročito zajednice u pogledu mirovinsko-invalidskog osiguranja, boračko-invalidske zaštite, za dječje dodatke, naknade nezaposlenima, naknade za vrijeme bolovanja, te socijalna pomoć. Usklađivanje na tim područjima, u tim SIZ-ovima, vrši se u skladu s nominalnim rastom osobnih dohodaka u 1982. godini. Osobni dohoci rastu daleko brže nego što je bilo predviđeno Rezolucijom. Postavlja se pitanje da li će primjenom ovih zakona doći do poteškoća oko isplata po navedenim osnovima, ili da li će odgovarajući SIZ-ovi imati mogućnost da dižu bankarske kredite, ali da onda znamo da će plaćati skupe kamate i izazivati nove dodatne troškove u poslovanju.

Mislim da bismo mi na današnjoj sjednici Vijeća morali jasno otkloniti svaku sumnju u pogledu socijalne sigurnosti radnih ljudi i građana s područja ovih djelatnosti. Mislim da ima još pitanja o kojima mi, hoćemo ili nećemo, moramo razgovarati.

Po prethodnoj informaciji Službe društvenog knjigovodstva, za prvih četiri ili pet mjeseci ove godine, osobni dohoci u Jugoslaviji rastu za 40%, a u isto vrijeme konstatiramo da nam stopa industrijske proizvodnje raste za 0,6 ili 0,8%, a negdje i ispod 100. Drugovi, mislim da je to činjenica s kojom se moramo susresti. Nemoguće je da mi budemo u stalnoj utakmici između rasta osobnih dohodaka, odnosno da osobni dohoci prate porast cijena, tako da smo permanentno u jednom začaranom krugu iz koga ne možemo da izađemo. Vjerojatno je to različito od područja do područja, ali mislim da je to isto jedno područje pred kojim ne možemo da zatvaramo oči, jer ćemo morati, ako ne u ovom našem Domu (jer je to samoupravno pravo radnih ljudi u organizacijama udruženog rada) a onda u odgovarajućim drugim akcijama društveno-političkih organizacija postaviti stvari u okviru dogovorene politike. Inače, teško je braniti ili podržavati stanje u kome u jednom SIZ-u predškolskog odgoja nemamo sredstava da isplatimo minimalne osobne dohotke, a da u isto vrijeme u tim sredinama rastu osobni dohoci kod

drugih kategorija u srazmjerama koje se kreću od 30 do 40%. To su stvari koje jasno izazivaju čitav niz problema i nepotrebnih diskusija, a očito da smo mi sa ova četiri interventna zakona zahvatili samo budžetsku i zajedničku potrošnju, s tim što mislim da mi tu sami sebi donekle zagorčavamo život, jer u budžetsku potrošnju s vremena na vrijeme guramo, zavisno od prilika u kojima se nalazimo, i ono što treba i ono što ne treba. Nije sva zajednička potrošnja čisti teret privrede, niti je sva budžetska potrošnja, bar u onom dijelu namijenjenom intervencijama u privredi, čisto budžetska potrošnja.

Mislim da bi bilo dobro da i tu počnemo stvari razdvajati. Bilo bi najbolje ako bi budžet mogao biti samo budžet. Ali, ako očito vidimo, kroz čitav niz godina, da je u praksi tako, da je to nemoguće, onda opet pogledajmo stvari onakve kakve jesu. Nemojmo sve trpiti u isti koš. Samo u gradu u kome živim, a to je Rijeka, Skupština općine ima danas zahtjeva za kompenzacije u visini od 20 milijardi starih dinara, a oni nemaju, ni po kakvim stopama, ni u budžetu, ni drugdje, bilo kakve mogućnosti da nađu i jedan dinar. S druge strane, ako ne daš kompenzacije, mesa nema. Postavlja se onda pitanje šta je u datom momentu bolje, a šta je gore. Uvijek govorim s aspekta trenutka i vremena u kome živimo, koje je očito po mnogo čemu složeno.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Kovaču.

Da li još ko želi da učestvuje u raspravi?

(Niko)

Mislim da je dobro što smo najpre diskutovali o sva četiri zakona, na način kako je predlagao Odbor za društveno-ekonomske odnose, jer na taj način bačeno je više svetla na suštinu problema, na uzroke s kojima se susrećemo, a time će biti lakše i odlučivati o merama za otklanjanje uzroka, a ne samo posledica.

Prije nego što otvorim pretres o tekstu Prijedloga zakona, želim da vas obavestim da su predstavnici Saveznog izvršnog veća drug Jože Floriančič, član Saveznog izvršnog vijeća i savezni

sekretar za finansije, Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije i Tarik Karavdić, podsekretar u Saveznom sekretarijatu za finansije.

Savezno izvršno veće podnelo je amandmane na članove 1, 4. i 5. Predloga zakona, koje je Odbor za društveno-ekonomske odnose podržao, a takođe i Zakonodavno-pravna komisija.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je amandman na amandman Saveznog izvršnog veća na naziv Zakona, na član 1. stav 2. i na član 2. stav 3. S ovim amandmanima saglasio se predstavnik predlagača, a podržala ih je i Zakonodavno-pravna komisija.

Odbor je odustao od dva ranije podneta amandmana, koje predlagač nije prihvatio. Reč je o amandmanima na član 1. kome bi se dodao novi stav, i na stav 3. istog člana.

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandmane na član 1. stav 3. i član 2. stav 3, s kojima se predstavnik predlagača takođe saglasio.

Delegatkinja Sonja Krašovec, u ime grupe delegata iz Socijalističke Republike Slovenije, podnela je amandman na član 1. stav 3. Predloga zakona. Ovaj amandman bio je ranije razmatran u Odboru za društveno-ekonomske odnose, ali Odbor nije podržao taj amandman i predstavnik predlagača takođe se nije saglasio. Prema tome, o njemu se moramo izjasniti na sednici Veća.

Da li predstavnik Saveznog izvršnog veća želi reč? (*Ne želi*)

Molim izvestioca Odbora za društveno-ekonomske odnose da se izjasni.

Reč ima delegat Sonja Krašovec.

SONJA KRAŠOVEC, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, kao što je već rečeno, grupa delegata iz Socijalističke Republike Slovenije dala je amandman na član 1. stav 3. ovog prvog zakona o kome danas govorimo. Reč je o Predlogu zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po

osnovu budućih priliva sredstava.

Mi predlažemo da se na kraju stava 3. člana 1. umesto tačke stavi zarez i doda sledeći tekst: „kao i garancija na budući priliv sredstava za solidarnost na stambenu izgradnju u obimu koji će biti utvrđen dogovorom republika i pokrajina i Saveznog izvršnog veća.”

Obrazloženje: Odbor za društveno-ekonomske odnose je ovaj amandman prihvatio, ali se s njim nije složio predlagač Zakona s obrazloženjem da se sredstva za stambenu izgradnju ne mogu razgraničiti, pa bi se zbog toga u pojedinim republikama i pokrajinama mogle vršiti izvesne zloupotrebe.

Ovakvo obrazloženje predlagača nije prihvatljivo i ubedljivo, jer bi trebalo učiniti izvestan napor da se dogovorimo s republikama i pokrajinama, makar formalno, ako to nije već urađeno odgovarajućim republičkim i pokrajinskim propisima i odrediti procent sredstava za solidarnu stambenu izgradnju, na osnovu čega bi banke mogle davati garancije na budući priliv ovih sredstava. Izuzetak za solidarnu stambenu izgradnju mora se prihvatiti s obzirom na to da je u svim političkim i planskim dokumentima prihvaćena kao prioritarna.

Ako se ovo ne bi prihvatilo, posledice bi bile velike i neoprostive.

PRESEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Molim da preciziramo.

Ako sam dobro čuo, drugarica Sonja Krašovec je rekla da je Odbor prihvatio. Izgleda da je neki nesporazum.

Delegat Vančo Nikolovski ima reč.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Македонија/:

Другарица Соња Крашовец је схватила највероватније да треба, као предлагач амандмана, да иступи у име групе делегата из СР Словеније, а судбина је тако хтела да она буде и известилац Одбора, јер смо је одредили за известиоца пре него што је поднела амандман. Због

тога сам принуђен да интервенишем.

Одбор је прво подржао овај амандман, и то је био амандман Одбора. На јучерашњој седници, међутим, када је СИБ заузео негативан став и дао образложење да је то неизводљиво: прво није дефинисано што је то солидарна стамбена изградња, а друго, да се не може она пратити, и када је представник СДК рекао да се не може пратити ова изградња, јер постоје јаке могућности да се кроз ову провлаче и друге инвестиције, Одбор је одустао од свог амандмана. Због тога је онда група делегата из Словеније предložила то као свој амандман.

Одбор на данашњој седници није разматрао амандман групе делегата, тако да и даље остаје став Одбора са синоћне седнице да се усвоји предлог СИБ-а. Можда би требало, закључком Већа, обавезати да се проучи ова проблематика, али сада не треба изузимати овај вид инвестиција од ограничења.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Има реč делегат Звонко Шполјар.

ZVONKO ŠPOLJAR (SR Hrvatska):

Да ли можемо добити додатно објашњење да је технички немогуће?

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Koliko sam obavešten, u SR Sloveniji (od toga je verovatno grupa delegata polazila) i kvalitativno su određena i veoma jasno određena sredstva za solidarnu izgradnju; SDK ima sve mogućnosti da to prati, kao što i drugo prati i ova služba то фактички и ради у тој Републици.

VJEKOSLAV VIDJAK (SR Hrvatska):

Друже председнице, другарике и другови делегати, у амандману се говори о солидарној стамбе-

ној изградњи. Међутим, солидарна стамбена изградња није у неким нашим крајевима довољно ни развијена. Међутим, ове рестрикције имаће јакот утјецаја на успораванје стамбене изградње, па предлажем да се овај амандман прошири и да се уместо „solidarna” стави „usmjerena стамбена изградња”.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Реč има делегат Радот Ротер.

RADO ROTER (SR Slovenija):

Друже председнице, другарике и другови делегати, добили сте на клупе предлог амандмана делегата Сонје Крашовец и групе делегата; сада је другарика Крашовец у својој дискусији додала неке елементе који ће, мислим, бити и предлагачу прихватљивији, да би се изјаснио у прилог тог амандмана.

Прво, реč је само о солидарној стамбеној изградњи. Првобитна намера нас, делегата из Словеније, била је да буде и сва друштвено усмерена стамбена изградња. Међутим, било је из оправданих разлога и података, могуће закључити да ово превазилazi неке оквире и да у тим оквирима треба предузети штедњу. Тако да смо се ми заправо, на предлог другова из Савезног секретаријата за финансије, конкретно друга Томића, сложили да треба изнимно признавати гаранције банака на будући притлив средстава за солидарну стамбену изградњу. Јуче је у Одбору постигнута сагласност; није тачно да није било подршке. Неки другови делегати су се уздржали, а приликом појединачног гласања је била половина за, а други су давали изјаве на записник и може се видети да се уздржавају, пошто ситуација у погледу података предлагача није сасвим јасна.

Зато ми у том тексту амандмана, поред првобитног текста као и гаранције на будући притлив средстава за солидарну стамбену изградњу — то је првобитни текст — додајемо: „у обиму који ће бити утврђен договором република и покрајина и Савезног извршног већа”. Наиме, у прилог оних република и покрајина где тај однос између друштвено усмерене стамбене изградње и солидарне изградње

nije utvrđen, a dogovor je osnova na osnovu čega će SDK moći pratiti solidarnu stambenu izgradnju.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da se izjasni.

Reč ima drug Stevan Lapčević.

STEVAN LAPČEVIĆ, predstavnik SDK:

Mi smo upozorili da ova odredba nije primenjiva, s obzirom na to da svaku odredbu zakona, pa i ovu, Služba društvenog knjigovodstva treba da prati i kontroliše njenu primenu, jer je to obaveza zakona. Kada su u pitanju sredstva za solidarnu stambenu izgradnju, onda nema problema u kontroli. Međutim, ovde je reč o budućem prilivu. Prema našim saznanjima, u republikama i pokrajinama mi nemamo obezbeđene takve podatke da bismo to adekvatno mogli da kontrolišemo. Da li je to budući priliv koji se očekuje za šest meseci, za tri meseca, za godinu dana — na koji način to utvrđuje samoupravna interesna zajednica? Sigurno je da se to u nekim republikama na određen način i prati.

Drugim rečima, s obzirom da se sredstva za solidarnu stambenu izgradnju uplaćuju najvećim delom iz dohotka osnovnih organizacija udruženog rada, onda se postavlja pitanje šta znači budući priliv po toj osnovi. Znači, neka predviđanja u samoupravnoj interesnoj zajednici koliki će biti dohodak u narednom periodu (njegova visina) i onda se procent porasta od toga predviđa, odnosno planira se koliko će ta sredstva da iznose u navedenom periodu u odnosu na sredstva koja su u određenom periodu naplaćena.

Prema tome, sagledavajući tu različitu situaciju u republikama i pokrajinama i stanje u samoupravnim interesnim zajednicama stanovanja — a u ovom slučaju su oni investitori, oni bi trebalo da obezbeđuju garanciju od banke — s obzirom da su sredstva za solidarnu stambenu izgradnju tek posle uplate mogu konkretizovati na određene osnovne organizacije, smatramo da je vrlo teško utvrditi subjekte u tom pogledu i visinu tih planiranih sredstava.

To je naš stav prema sadašnjoj situaciji koju smo mogli da sagledamo, naravno, imajući u vidu

da je ovaj predlog praktično dat ovde, u Odboru, pre dan-dva. Prvi put ove godine, odnosno od prošle godine, sredstva za solidarnu stambenu izgradnju alimentiraju se iz dohotka.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Reč ima drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJAČIČ, savezni sekretar za finansije:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, mislim da je objašnjenjem predstavnika Službe društvenog knjigovodstva dat razlog zbog čega Savezno izvršno veće nije moglo da prihvati ovaj amandman.

Kada je Savezno izvršno veće polazilo od koncipiranja Predloga zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva, pre svega se rukovalo time da mi moramo, u situaciji u kojoj se nalazi privreda, da smanjimo mogućnost budućeg zahvatanja dohotka na osnovu garancija za budući priliv, jer znamo da se dohodak ostvaruje na nižem nivou nego što smo planirali za ovu godinu. Zbog toga smo dali vrlo restriktivan pristup u izuzecima od tog principa.

Nismo mogli da podržimo inicijativu da uđe i amandman da se čitava usmerena stambena izgradnja tretira kao izuzetak od tog pravila.

Inače, mislim da nam do kraja godine ostaje svega pet meseci i da to neće bitno uticati na obim stambene izgradnje, nego će na obim stambene izgradnje bitno uticati smanjen dohodak privrede, smanjen čisti dohodak privrede i, prema tome, smanjene mogućnosti organizacija udruženog rada i društveno-političkih zajednica i samoupravnih interesnih zajednica uopšte za investicije. Iz tih razloga mi taj amandman nismo mogli da prihvatimo.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li to znači da Savezno izvršno veće ne može prihvatiti ni ovako formulisan amandman, kao što je ponuđen danas, vezan samo za sredstva za solidarnost (ne celokupno usmerena) i uslovljen utvrđenim dogovorom između socijalističkih republika, pokrajina i Saveznog izvršnog veća.

JOŽE FLORIJAČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Što se prvog predloga tiče, rekao sam da obrazloženje predstavnika SDK ne dozvoljava da uđemo u jedno ovakvo praćenje i kontrolisanje tih budućih priliva za tu namenu, pa prema tome, ne možemo doneti zakon koji ne možemo sprovesti.

Što se drugog predloga tiče, smatram da savezno izvršno veće nema nikakvog ovlašćenja da ide u bilo kakvi društveni dogovor s pojedinom republikom odnosno pokrajinom o tome na koji način i kako će se stambena izgradnja u republici i pokrajini, odnosno u društveno-političkim zajednicama tretirati i usmeravati.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?
Ima reč delegat Rado Rotер.

RADO ROTER (*SR Slovenija*):

Izvinjavam se što ponovo dolazim ovde na govornicu, ali povod je ovo poslednje obrazloženje, kojim je rečeno da SIV nema ovlašćenja — nije prihvatljivo. Dobiće ovlašćenje na osnovu ovog Zakona. Molim da ubuduće na ovakav način ne vodimo raspravu, jer ona ne vodi konkretnom razrešavanju problema.

Što se tiče obrazloženja druga Lackovića iz SDK, ako se mi zakonom obavežemo i uspostavimo proporcije koje će biti osnov za određivanje solidarne stambene izgradnje, onda će i SDK imati proporcije po kojima će moći pratiti solidarnu stambenu izgradnju.

Ja se slažem da ovaj Zakon važi pet meseci. Pa, ako za ovih pet meseci, dragi drugovi, napravimo ovakav dogovor, pošto nije jedinstvena situacija u svim republikama, mi smo postigli cilj zbog čega insistiramo da ovo bude zapisano u Zakonu.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč drug Mijat Šuković, potpredsednik Saveznog izvršnog veća.

МИЈАТ ШУКОВИЋ, *потпредседник СИБ-а*:

Желио бих само да изразим један став поводом овога што је друг Ротер изнио.

Није основно питање је хоће ли СИБ законом добити овлашћење да учествује у договарању о томе како ће се одређивати обим средстава за солидарну стамбену изградњу. Основно је питање да ли има основа у Уставу СФРЈ да то овлашћење стоји у закону. Питање је да ли има основа у Уставу СФРЈ да Скупштина законом овласти свој извршни орган да буде тај субјект који ће одлучивати о томе колико ће се у једној самоуправној организацији или заједници издвајати средстава за солидарну и стамбену изградњу.

Ако предлагач амандмана остаје при свом амандману, сматрам да Законодавно-правна комисија треба да се изјасни да ли је конкретан садржај сагласан с Уставом СФРЈ.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč drug Milorad Birovljev.

МИЛЮРАД БИРОВЉЕВ, *генерални директор СДК*:

Друже председниче, другарице и другови, објашњење које је дао друг Лапчевић, из СДК, стоји. Ја бих само хтео да будемо јасни. Није реч о томе да ми не можемо да пратимо, него се поставља питање шта пратимо. Када се издвоје средства за стамбену изградњу, то значи да радне организације из свог дохотка, односно из средстава заједничке потрошње издвајају средства за стамбену изградњу. Та средства могу да буду коришћена за солидарну стамбену изградњу, или за ову другу стамбену изградњу. Када се тај процент утврди, СДК може да прати колико се тих средстава формирало за солидарну изградњу и колико се утрошило. Овде није реч о средствима која су се формирала, већ о гаранцији на будући прилив средстава за солидарну стамбену изградњу. То значи, претпоставља се будући прилив из дохотка, за солидарну стамбену изградњу, будући прилив из чистог дохотка, односно

из заједничке потрошње и на тај будући прилив треба дати или не дати гаранцију банке. То је нешто друго. Да ли ми прихватамо да се даје гаранција на будући прилив, на који ће се — без обзира ко, да ли у договору с републикама, или на неки други начин — давати гаранције за ту солидарну стамбену изградњу? Значи, не ради се о средствима која постоје, па се деле на солидарну и другу стамбену изградњу, већ о претпоставци будућег прилива средстава и на тим претпостављеним средствима се тражи гаранција банке. То СДК не може да утврди, сем ако се каже: овлашћени орган — а треба рећи који је то орган — претпоставља да ће бити толико и толико прихода из дохотка из кога се алиментира солидарна стамбена изградња, па на бази тога, у тој висини се може давати гаранција банке. Значи, то су два квалитета: једно су средства којима заиста располажемо, па их делимо солидарно, а други квалитет су средства за која неко претпоставља да ће их имати из дохотка, или из чистог дохотка за ту изградњу.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč u vezi s tim amandmanom? (*Niko*)

Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje.

Ko je za ovaj amandman, molim da digne ruku. (*31 delegat*)

Ko se uzdržava od glasanja? (*14 delegata*)

Ko je protiv? (*85 delegata*)

АЛЕКСАНДАР ВУЈИН, секретар Већа:

За амандман је гласало 31 делегат, уздржало се од гласања 14 делегата, а против је гласало 85 делегата.

Према томе, сада би било значајно да знамо дали имамо кворум. 130 делегата је гласало, а половина од укупног броја чланова Већа је 110.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Prema tome, pošto imamo kvorum i glasalo je više od polovine delegata protiv amandmana, amandman nije prihvaćen. Konstatujem da Veće nije usvojilo amandman grupe delegata iz SR Slovenije na član 1. stav 3. Predloga zakona.

Da li se ko javlja za reč?

Ima reč delegat Ivan Lejo.

IVAN LEJO (SR Hrvatska):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, u vezi s Prijedlogom ovog zakona, molio bih da predlagač razjasni stav 1. člana 1: šta se događa sa već zaključenim ugovorima o davanju garancije po budućim prilivima na osnovu kojih je investitor prijavio investicije Službi društvenog knjigovodstva, a sama investicija se nalazi u fazi realizacije, dakle, u skladu je sa stavom 2. ovog člana, ali ako garancije kao instrumenti plaćanja nisu još izdati po tom ugovoru?

Dakle, da li se u tekstu Zakona pod davanjem garancije misli na zaključivanje novih ugovora o garanciji po budućim prilivima, kao o dokazu osiguranja sredstava, ili i na izdavanje garancija kao instrumenata plaćanja po već zaključenim ugovorima, bez obzira što je investicija započeta prije konca lipnja ove godine. Ovo pitam iz razloga što su poslovne banke već prije donošenja ovog Zakona, na osnovu teleksa Narodne banke, prestale izdavati ove garancije po već zaključenim ugovorima. Ne znam da li sam jasan.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da da odgovor.

Ima reč drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJAČIČ, savezni sekretar za finansije:

Druže predsjedniče, mislim da je Zakonom, pa i kasnijim amandmanima, još više precizirano da se Zakon odnosi na zabranu davanja garancija po osnovu budućeg priliva posle 30. VI ove godine. Dakle, sve garancije na buduću priliv koje su bile date do 30. VI ove godine žive i dalje, njih Zakon ne pogađa, a nove se do kraja godine ne mogu izdavati.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč? (*Niko*)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (*Većina delegata*)

Da li je ko protiv? (*Niko*)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (*Jedan delegat*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva sredstava investitora i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva, o privremenoj zabrani davanja kredita za pokriće prekoračenja i o privremenoj zabrani korišćenja kratkoročnih izvora sredstava za finansiranje investicija, s amandmanima Saveznog izvršnog veća, Odbora za društveno-ekonomske odnose i Zakonodavno-pravne komisije, dok amandman grupe delegata iz Socijalističke Republike Slovenije nije prihvaćen.*

Četvrta tačka dnevnog reda:

Predlog zakona o izmenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija za 1982. godinu

Dostavljen vam je Predlog zakona i amandmani Saveznog izvršnog veća. Izveštaji Odbora za društveno-ekonomske odnose, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije su vam, takođe, podeljeni.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su: Jože Florijančič, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za finansije; dr Dragutin Grupković, zamjenik saveznog sekretara za finansije i Tarik Karavdić, podsekretar u Saveznom sekretarijatu za finansije.

Izvestioci radnih tela su: Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Siniša Petrović, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Nevenka Neralić-Milivojević i Zakonodavno-pravne komisije Metodi Zvrčinov.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.
Ko želi reč? (*Niko*)

Izgleda da smo se iscrpli u prethodnoj debati.

Otvaram pretres o tekstu Predloga zakona.

Savezno izvršno veće podnelo je amandmane na čl. 3. i čl. 4.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podržao je amandmane Saveznog izvršnog veća, s tim što je podneo svoj amandman na amandman Saveznog izvršnog veća na član 3. stav 1. tačku 2. s kojim se predstavnik predlagača saglasio.

Amandmane Saveznog izvršnog veća, kao i dopunu koju je dao Odbor za društveno-ekonomske odnose, podržala je i Zakonodavno-pravna komisija.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je amandman na član 4. u kome se posle stava 1. dodaje novi stav 2, kao i novi stav 8, a tačka 9. se menja.

Sa amandmanom se saglasio predstavnik predlagača, a podržala je i Zakonodavno-pravna komisija.

Zakonodavno-pravna komisija podnela je amandman na član 1., član 3. i član 4. Predstavnik predlagača se saglasio s njim.

Da li ko želi reč? (*Niko*)

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (*Svi*)

Da li je ko protiv? (*Niko*)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (*Niko*)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o izmenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija za 1982. godinu, s amandmanima Saveznog izvršnog veća, Odbora za društveno-ekonomske odnose i Zakonodavno-pravne komisije.*

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda:

Predlog zakona o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini

Delegatima su dostavljeni Predlog zakona i amandman Saveznog izvršnog veća, kao i izveštaji Odbora za društveno-ekonomske odnose, Odbora za budžet Federacije i Zakonodavno-pravne komisije.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 42 od 16. jula 1982. godine.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 42 od 16. jula 1982. godine.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća isti su kao i za prethodni zakon.

Izvestioci radnih tela Veća: Odbora za društveno-ekonomske odnose je delegat Huso Radončić, Odbora za budžet Federacije delegat Mato Krstović, a Zakonodavno-pravne komisije delegat Draško Jurišić.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.
Ko želi reč?

Ima reč drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJANČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, dozvolite da povodom Predloga zakona o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrditi prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini, kažem nekoliko reči, s osvrutom i na raspravu koja je bila napočetku, o tački 3, pa i o amandmanima, odnosno izveštajima odbora o Predlogu ovog zakona.

U obrazloženju Zakona stoji da se ovim Zakonom, u skladu s članom 267. alineja 1. Ustava SFRJ, propisuju granice u kojima republike, odnosno društveno-političke zajednice mogu utvrđivati svoje prihode po osnovu oporezivanja dohotka organizacija udruženog rada i posebnog republičkog odnosno pokrajinskog i posebnog opštinskog poreza na promet proizvoda i usluga, što znači da se ograničavaju prihodi po svim vrstama poreza iz dohotka i posebni porezi na promet proizvoda i usluga.

Ova dva prihoda društveno-političkih zajednica predstavljaju, rekli smo u istom obrazloženju, otprilike dve trećine svih prihoda društveno-političkih zajednica, a ostali prihodi, zavisno od poreske politike u društveno-političkim zajednicama, predstavljaju ostali deo.

Moram da kažem uz ovaj podatak da je po ovom osnovu u SFRJ ovaj prihod otprilike dve trećine ukupnih prihoda, da postoje bitne razlike između pojedinih republika i pokrajina, i pored toga što postoji poseban dogovor republika i pokrajina o usklađivanju poreske politike koja je u nadležnosti republika, pokrajina, pa i opština.

To je i jedan od bitnih elemenata koji je uticao na tok rasprave u odborima Savezne skupštine i koji, doduše, utiče i na onaj deo spornog teksta amandmana na kome se Savezno izvršno veće sa Odborom nije moglo da složi.

Moram da kažem da smo dali dovoljno podataka uz predloge zakona iako smo imali vrlo kratko i ograničeno vreme za pripremu ovih vanrednih zakona. Iz tih podataka vide se svi relevantni pokazatelji o tome da mi ne trošimo u pojedinim društveno-političkim zajednicama i samoupravnim interesnim zajednicama u ovoj godini u okvirima za koje smo se dogovorili Rezolucijom i samoupravnim i drugim aktima.

Dakle, sigurno je da bismo mogli, da smo imali više vremena, dati neke dodatne podatke koji su traženi u samoj raspravi. No, treba da kažem da smo neke od tih podataka dali i u samom toku rasprave, ali nismo mogli da damo podatke da je potrošnja u pojedinim vidovima manja nego što jeste.

Mi smo, uvažavajući specifičnu situaciju u pojedinim republikama i pokrajinama, predložili amandman SIV-a (što je usklađeno s Odborom) na prvi član Zakona, koji utvrđuje osnovicu mogućnosti porasta opšte potrošnje u pojedinim društveno-političkim zajednicama. Pre svega, to uređuje i bliže specificira različite položaje u pojedinim republikama i pokrajinama, odnosno pojedinim društveno-političkim zajednicama i na toj osnovi daje bližu istu startnu osnovu za pojedine republike i pokrajine.

Na taj način, po oceni Saveznog izvršnog veća, mi ograničavamo izdvajanja iz privrede po toj osnovi, a time dajemo i prostor socijalističkim republikama i socijalističkim autonomnim pokrajinama i drugim društveno-političkim zajednicama da mogu, uz odgovarajući napor, sklapanjem određenih samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora, u ovoj godini da reše i neke od vidova potrošnje koje još uvek finansiraju iz budžeta društveno-političkih zajednica. Pored toga, mogu zahvatati i poreze iz drugih izvora, a pre svega iz izvora koji su inače bili više puta predmet rasprave u ovom društvu. To su porez na imovinu, od posebnog dohotka, od rente i na različite druge dohotke.

Uz to treba da kažem da je savezni budžet

uvek bio prisutan u toj raspravi. Mi smo u svim odborima, a ponavljam i sada na sednici Saveznog veća, dali informaciju, a ta pisana, posebna informacija bila je dostavljena i odgovarajućim telima Skupštine SFRJ; u njoj smo dali kretanje budžetske potrošnje na nivou Federacije u ovoj godini za prvih pet meseci, a sad raspoložemo i podacima za prvih šest meseci.

Uvažili smo prigovore da u ovoj situaciji sužavanja opšte potrošnje u zemlji kao celini treba da vodimo adekvatnu politiku i u saveznom budžetu. Dali smo informaciju uz to da obim saveznog budžeta prihvata Skupština i Rezolucijom za tekuću godinu, kao i posebnim zakonom o saveznom budžetu i da time i ona određuje visinu saveznog budžeta za pojedinu godinu. Zbog toga smo rekli da ne treba ovim saveznim zakonom posebno da zahvatamo i kretanja saveznog budžeta.

Pored toga, mogu da dam informaciju da je po sadašnjem stanju saveznog budžeta, pre svega na prihodnoj strani, sa stanjem 30. VI 1982. godine, manji prihod na osnovu prihoda od osnovnog poreza na promet u visini od 11 milijardi i 97 miliona dinara i manji prihod po osnovu prihoda od carina za 3 milijarde i 791 miliona dinara, što ukupno znači da je u prvih šest meseci ove godine manje prihoda u saveznom budžetu od planiranog za 14 milijardi i 888 miliona dinara.

Na toj osnovi i prema zaključku Saveznog izvršnog veća, Savezni sekretarijat za finansije priprema rebalans saveznog budžeta, u kojem će predložiti smanjenje obima saveznog budžeta po pojedinim stavkama u visini približno 7% (naravno, to je dato Saveznom izvršnom veću i u proceduri je).

Svim tim podacima i opširnom i kvalitetnom raspravom u pojedinim telima Skupštine, Savezno izvršno veće smatra da smo ipak svi zajedno učinili veliki napor da unesemo, što je već rečeno u današnjoj raspravi, jednu novinu u sprovođenje savezne i drugih rezolucija, a pre svega savezne za ovu godinu. Pre svega, u onom delu — da smo bliže precizirali mogućnosti pojedinih društveno-političkih zajednica i samoupravnih interesnih zajednica u vezi s njihovom potrošnjom za ovu godinu i bliže i precizno odredili mogućnost samoupravnim subjektima da sami korigiraju pojedine odnose, a pre svega, Službi društvenog knjigovodstva Jugoslavije da ona može da prati efektivno kretanje opšte i zajedničke potrošnje u pojedinim vidovima.

Odbor ovog Veća za društveno-ekonomske odnose, pored drugih amandmana koji su usaglašeni sa Saveznim izvršnim većem (a amandmani Saveznog izvršnog veća imaju saglasnost Odbora) podneo je amandman na član 1. stav 1. Predloga zakona, s tim što Odbor predlaže da se taj amandman dopuni tako što se na kraju teksta brišu navodnice i tačka i dodaju reči: „umanjenog za doprinos republika i autonomnih pokrajina budžetu Federacije”.

U vezi s tim, treba da kažem da Savezno izvršno veće stoji na svom amandmanu koji je predložilo za taj član, jer, kao što sam već rekao, po našem mišljenju, on daje dosta selektivan pristup i mogućnost društveno-političkim zajednicama da u ovoj godini vrše i određene intervencije u privredi iz budžeta društveno-političkih zajednica.

Ako bi se prihvatio amandman kako ga Odbor predlaže, onda treba da kažem da okviri rezolucije ne bi bili postignuti, nego bi bili probijeni, po našem viđenju, u svim socijalističkim republikama i svim socijalističkim autonomnim pokrajinama. Ako bi taj amandman bio prihvaćen, po mišljenju Saveznog izvršnog veća, on ne bi bio više relevantan članu 267. Ustava na kojem ga temeljimo, jer ne ograničava potrošnju, već je povećava.

Kao što sam rekao, pre svega je reč o različitoj politici opšte potrošnje u pojedinim društveno-političkim zajednicama, jer pojedine društveno-političke zajednice u okviru svojih budžeta imaju i znatan obim intervencija u privredi, i to različito po godinama. Dakle, amandmanom koji je Savezno izvršno veće predložilo, smatramo da smo rešili bitan deo problema i omogućili društveno-političkim zajednicama da vrše određene intervencije u voj godini.

Drugi razlog je u tome da je poreska politika i visina sredstava iz ova dva izvora u pojedinim prihodima pojedinih budžeta društveno-političkih zajednica u SFRJ vrlo različita, pa je praktički nemoguće da damo jedan osnov koji bi mogao da odgovara svima. Pored toga, postoji jedna specifičnost u našoj zajednici, a to je da privredno manje razvijene republike i Pokrajina Kosovo dobijaju i

dopunska sredstva iz saveznog budžeta. To je, mislim, isto specifičnost, koja je prisutna samo u tim društveno-političkim zajednicama i, naravno, i u opštinama dalje. Iz svega toga proizlazi da ako bi se amandman Odbora prihvatio, po našoj proceni, budžeti društveno-političkih zajednica u SFRJ ne bi više rasli po stopi manjoj od 17% kako je predviđeno Rezolucijom, nego više od 20%, vrlo različito po pojedinim republikama i pokrajinama – od 5 do 38%. Zbog svih tih razloga Savezno izvršno veće, kao što rekoh, ne može da prihvati taj amandman Odbora i ostaje pri svom amandmanu.

Dozvolite samo da kažem nekoliko reči o predlogu zaključaka koji Odbor podnosi Saveznom veću radi usvajanja. Mi smo se saglasili na sednici Odbora o zaključku o formiranju posebne radne grupe sastavljene od stručnih radnika Saveznog sekretarijata za finansije, SDK i Sekretarijata za zakonodavstvo Skupštine SFRJ, koja bi pratila i dala određena mišljenja povodom sprovođenja tih zakona. To je dobar predlog, koji treba usvojiti. A što se tiče prvog i drugog zaključka, a pre svega prvog, u samom Odboru dali smo naše opredeljenje. Polazeći od takvog zaključka, koji se sada predlaže i od ocene i procene situacije na sektoru opšte, zajedničke, investicione i lične potrošnje u ovoj godini u zemlji, predložili smo Skupštini SFRJ interventne zakona, kako je ovde i opredeljeno.

Nemamo ništa protiv da se ovi zaključci usvoje, ali mislim da je sasvim nemoguće da iz prvog zaključka isključimo Službu društvenog knjigovodstva koja će imati najviše da radi u praćenju sprovođenja ovog pa i sledećih zakona. Mislim da bi to trebalo da se dopuni.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Delegat Vančo Nikolovski ima reč.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Макегонија/:

Морам да кажем да се ни амандман СИБ-а, ни наш амандман не базирају довољно на аргуме-

нтима, а мислим да би се пре амандман СИБ-а морао заснивати на аргументима, јер је СИБ извршни орган, који располаже довољним апаратом, који прати проблематику и зна стање.

Ми, као Одбор, нисмо добили довољно аргумената да бисмо могли нешто закључити. Представник СИБ-а је овде говорио о слабостима нашег амандмана. Дозволите да ја нешто кажем о слабостима амандмана СИБ-а.

Савезно извршно веће је, на наше инсистирање, донекле изједначило полазну основу у 1980. и прихватило наше сугестије да се та основа смањи за износ који је употребљен за интервенције у привреди, јер су неке републике /само три републике/ увеле те интервенције у 1980. години, друге су то учиниле у 1981, а треће у 1982. години.

Према томе, ако би се пошло од тога да се не изузму интервенције, неке републике би се у старту нашле у бољем положају. Ту би се повредила равноправност република и покрајина. То је СИБ прихватио. Међутим, ово друго није прихватио. Дозволите да кажем шта је слабост тога.

Узима се као старт 1980. година, као најнормалнија, као и повећање за 1981. и 1982. дозвољено резолуцијама, па се тај износ увећава за део средстава која су планирана у 1982. години за интервенције у привреди сразмерно учешћу посебног пореза на промет и пореза из дохотка у буџетској потрошњи у републици. Учесће ова два вида прихода је врло различито по социјалистичким републикама и аутономним покрајинама. У неразвијеним подручјима буџет је увећан дотацијом која се даје из Федерације. Ако се према тој маси рачуна, учешће ова два вида прихода, ту је проценат учешћа врло мали. Практично, те републике и покрајине немају право да користе ова два извора за интервенције у привреди, треба да траће друге изворе. Друге пак републике и покрајине могу то да раде. Мислимо да ће такав прилаз створити политичке проблеме у земљи. Да бих ово поткрепио, изнећу податке о учешћу ова два вида прихода у буџетима појединих република и покрајина. У Босни и Херцеговини он учествује са 20%, према томе, ова Република 80% средстава

за интервенције треба да тражи из нових извора. У Црној Гори учествује само 5,8%, значи преко 94% од средстава за интервенције треба да се тражи из других извора; у Хрватској 50,1% учествује у ова два вида у укупној буџетској потрошњи; у Македонији 19%; у Словенији 36,5%; у Србији 90,2%; Војводини 42,5% и Косову 4,9%. Према томе, различито треба да траже нове изворе да би покрили своје обавезе које су преузеле на бази Резолуције за интервенције у привреди.

Ја мислим да је такав прилаз врло нерелан и неприхватљив. Ово се ублажава када се изузме котизација, јер се учешће мери према мањој маси и онда се врши одређено уједначавање. Можда би било најбоље да се узме сразмерно учешћу у сопственим приходима република и покрајина. Онда би то било реално, то је онда према економској снази. Иначе, да је овај Закон миниран нашим амандманом, то је волунтаристичко тврђење — нити нам је пружен податак да наш амандман то значи, нити је пак објашњено како, већ се само тврди, а чим тврдимо, треба да верујете. Ја мислим да такве ствари не би требало да прихватимо.

Учешће, односно допринос република и покрајина буџету Федерације креће се од 17% до 45%. Косово је ослобођено учешћа. Ако се основица смањи за овај износ, опет постоји рестриктивност, само би се мало на нижој основици то рачунало. Зато је овакав амандман СИБ-а за мене лично неприхватљив, јер ће стварати политичке проблеме. Некоме ће признати право да из ових извора обезбеђује преко 50% средстава за интервенције у привреди, а другоме само 5%.

Можда би било исправније решење, ако би се као основ узело учешће у сопственим приходима. Онда се социјалистичке републике и покрајине једнако третирају, а обезбеђује се већи степен рестриктивности.

PREDSEDNIK dr ANTOB VRATUŠA:

Реč има друг Драгутин Групковић.

Dr DRAGUTIN GRUPKOVIĆ, заменик saveznog sekretara за finansije:

Друже председниче, другариче и другови делегати, хтио бих да разјасним у чему је неслагање, да бисмо могли да оцијенимо како да riješимо проблем.

Неслагање је у томе да ли ћемо средства за финансирање опшtedруштвених потреба из ова два извора — пореза на доходак привреде и пореза на промет производа и услуга, ограничити тако да спрјечавамо даљу прерасподјелу доhotка у корист неprivреде и даљу инфлацију по основу пораста пореза на промет производа и услуга. Разматрајући читаву ту проблематику, дошли смо до закључка — о чему имамо петомјесечни извјештај — да су ова два основа, порез на доходак из привреде и порез на промет производа и услуга, за пет мјесeci порасли преко 21%, с тенденцијом даљег раста. У слjедећим мјесецима вjероватно ће пораст бити близу 30%, јер је такав trend.

Као што вам је познато, Резолуција је ограничила раст средстава за опшtedруштвене потребе за 17%. У таквој ситуацији, користећи члан 267. alineја 1, napravili смо границе тих прихода, на тај начин што ми то не радимо индексом него билансом, па смо рекли: у 1980. години та два прихода износе онoliko колико је evidentirano, и увећавамо их за процент наведен у Резолуцији за 1981. годину — 19% и за процент Резолуције из 1982. године 17%. Dakle, то је temeljeno на politici која је usvojena. Али, ми у 1980. години не признајемо сва прекорачења, а ostvarenje у 1981. години по ова два основа било је преко 40%, dakle, два и нешто пута више него што је то Резолуцијом utvrđeno.

На тај начин ми смо, на основу политике за 1980, 1981. и 1982. годину, napravili биланс и utvrdili да приход по ова два основа у budžetima друштвено-političkih zajednica, republika и покрајина, не може да расте више него што сам malopрије rekao.

У току даље разраде, vidjeli смо, ispoljila су нам се два проблема: први је problem да су из

budžeta finansirane investicije, i to u 1980. godini. Jedna republika je finansirala investicije u željezničko-transportna preduzeća, pa je od tih investicija odustala u 1981. godini. Druga republika je uvela porez na dohodak za investicije u 1982. godini, a nije ga bilo u ranijim godinama. U procesu usaglašavanja došlo je do toga da smo napravili kao osnovicu 1980. godinu, podjednako relevantnu ili najviše relevantnu, ili najobjektivniju za sve u Federaciji. Mi smo tako i predložili – Odbor se složio – da isključimo, srazmjerno ovim prihodima, intervencije u privredi u 1980. godini i na taj način egaliziramo tu osnovicu.

Kada smo tu osnovicu egalizirali, onda na nju primjenjujemo ove procenete. Došli smo do problema šta ćemo da radimo s onima koji su uveli, preko ovog instrumenta, dakle poreza na dohodak, nove investicije u 1982. godini, i to ne male.

U principu, Savezni sekretarijat za finansije se s tim predlogom nije složio. Međutim, u daljoj raspravi tražili smo neko rješenje koje ne bi narušilo koncept Zakona. Po članu 267. treba da vršimo ograničenje ove potrošnje, dakle, onaj dio potrošnje koji je preko procenata koji su dogovoreni, i da u ova dva podbilansa, koji zaista čine najkrupniju stavku u budžetima republika i pokrajina, to uradimo. Predložili smo da za 1982. godinu, srazmjerno učešću ova dva izvora prihoda, dakle, poreza na dohodak i poreza na promet proizvoda i usluga, prema ukupnom budžetu dotične republike, uzmemo kao osnovu kojom ćemo priznati okvir za povećanje ili rast – ova dva prihoda. Kad smo to predložili, bili smo svjesni da je to kompromis, jer smo istovremeno u odnosu na one koji te intervencije nijesu imali, napravili izuzetak, priznajući objektivno u nekim republikama, naročito u jednoj republici, da je došlo do velikih investicija iz poreza na dohodak.

U raspravi koja je tekla dalje, spor je nastao na sljedeći način: ne da budu relacija ova dva prihoda u ukupnom budžetu, nego da se iz budžeta eliminišu dotacije Federaciji. Na taj način osnovica više nije uporediva, iz sljedećih razloga: dotacije iz budžeta Federaciji čine 80 milijardi i 348 miliona dinara, ili 40% budžeta Federacije. Ako bismo 80 milijardi dinara isključili iz budžeta republika, onda ovaj prihod po osnovu poreza na dohodak i po-

reza na promet ne bi više bio u relaciji na ukupan budžet, nego umanjeno za 80 milijardi. To, praktično, znači da bi procent dozvoljenog povećanja rasta ova dva prihoda bio dva i po puta veći.

U SR Bosni i Hercegovini doprinos koji bi trebalo, prema amandmanu Odbora, iz osnovice isključiti je 10 milijardi i 237 miliona; u Makedoniji – 4,5 milijardi; Crnoj Gori – milijardu i 710; Hrvatskoj 21 milijardu; Sloveniji – 13 milijardi; Srbiji – 19 milijardi i 664 miliona; Kosovu – 355 miliona i Vojvodini – 9 milijardi i 50 miliona.

Ovako utvrđena osnovica bi davala mogućnost, prema našem računu, da ova dva prihoda premaše dozvoljenu stopu od 17% iz Rezolucije i da se kreću preko 20%. Prema našem predlogu, to bi bilo 12% rasta, a ako bismo isključili intervencije u privredi, kao beneficirnu stavku, ova dva prihoda, prema Zakonu, rasla bi 7%. I sada u ovom računu, naravno, postoje nesaglasnosti. Ako mi kažemo da će se po osnovu ova dva prihoda povećati u 1982. godini sredstva onoliko koliko ova dva prihoda učestvuju u budžetu, onda je to jedna relacija. Tu relaciju je Savezno izvršno vijeće, u krajnjoj konsekvenci, prihvatilo. Međutim, ako se kaže da ako ova dva prihoda treba da računamo kao srazmjernu, na budžete umanjene za dotacije Federaciji, koje iznose 80 milijardi i 350 miliona, onda to više nije relacija koja je održiva, jer ona za 3–4 procenta daje veći prostor nego što daje Rezolucija za 1982. godinu.

Prema tome, pitanje je principijelno i u tom smislu da li je ovakav zakon, ako bi se prihvatio amandman Odbora, relevantan sa stanovišta ograničenja sredstava za opštu potrošnju i da li bi takav zakon trebalo donositi ili ga treba povući.

Pod pretpostavkom da se izglasa amandman Odbora i da mi povučemo ovaj Zakon, postavlja se pitanje: vi ste u međuvremenu već izglasali zakone kojima takođe stavljamo ograničenja koja su još snažnija nego što je ovo ograničenje (ja se slažem s nekoliko delegata koji su rekli da moramo posmatrati sva četiri zakona međuzavisno) postavlja se, dakle, pitanje relevantnosti odluke i po zakonima koje smo doneli.

Dakle, ovom intervencijom htio sam da objasnim da ovdje nije riječ o tome da nema podataka ili da nema relevantnih podataka. Ja sam htio

da osvijetlim gdje je nastao problem i zbog čega se Savezno izvršno vijeće ne može složiti s tim da u predlogu koji je dao Odbor proširi granice rasta ova dva prihoda iznad onog ograničenja koje je u Rezoluciji.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč delegat Stojan Jaramaz.

СТОЈАН ЈАРАМАЗ /CP Србија/:

Друже председниче, другарице и другови. Одбор за друштвено-економске односе имао је врло дуге и исцрпне расправе пре него што је донео предлог да поднесе свој амандман. Чули смо сада, још једанпут, образложење представника Савезног извршног већа због чега се тај амандман не прихвата.

Ми смо у току рада добијали одређене податке који су нам омогућавали да лакше сагледамо шта значи један амандман, шта значи други амандман, али морам да кажем да је било врло кратко време за једну овакву расправу, на којој ни данас не можемо да се сложимо, као Одбор, с оценама које данас даје Савезно извршно веће. Одбор ни једног момента није ишао за тим — чврсто смо убеђени — да наш предлог који дајемо дерогира Резолуцију за 1982. годину. Напротив, ми до краја поштујемо потрошњу — општу, буџетску и сваку потрошњу која је предвиђена Резолуцијом за 1982. годину.

Истина је нешто друго — да је предлог Савезног извршног већа нешто рестриктивнији него што је овај, али да и наш предлог иде за рестрикцијом и да се држи Резолуције, и то је тачно. Не можемо да прихватимо констатацију да наш предлог омогућава већу потрошњу него што је Резолуција дозволила. То не можемо да прихватимо. Напротив, сматрамо да се та потрошња ограничава у оквиру Резолуције, а то су врло различити ставови.

Ако се тврди да се нашим предлогом проширује потрошња мимо граница које је Резолуција дала, то је врло крупна ствар. То значи да

Одбор иде ка проширењу опште и заједничке потрошње, а с тим констатацијама не можемо да се сложимо, оне нису тачне.

Морам да кажем да је о овом конкретном питању Одбор за друштвено-економске односе бар десет сати расправљао, баш због тога што нисмо имали довољно елемената. Чињеница је да Савезни секретаријат за финансије има све податке, али ми, као Одбор, немамо све податке и ми би требало бар 10—15 дана да прикупљамо све податке, да анализирамо, итд. Тако нисмо у истом положају када расправљамо о овим тврдњама. Међутим, основни подаци, основне рачунице показују да је амандман који предлагемо у границама Резолуције за 1982. годину.

Мислим да посебно треба изнети и положај појединих република. Ја овде располажем подацима Социјалистичке Републике Србије и дозволите да само кажем како изгледа тај буџет Републике који ми данас ограничавамо:

Укупна буџетска средства у Србији, без покрајина, су 47 милијарди динара. Допринос Федерацији из тог буџета је 19 милијарди динара. Интервенције у привреди 18 милијарди динара. Ова права општа потрошња, коју ми називамо тако а она и јесте општа, свега је 10 милијарди /од 47 милијарди/. А ми идемо за тим да општу потрошњу зауставимо.

Према томе, не би могло тако да се прихвати, јер је у различитим републикама ситуација различита. У Социјалистичкој Републици Србији, по Уставу, сва потрошња — и интервенције, и компензације, и све ово о чему данас разговарамо, мора бити у буџету. Због тога је такав буџет. У свим републикама и аутономним покрајинама није таква ситуација. Негде су неке ствари изузели, тако да су оне у различитом положају.

Зато смо сматрали да би посебно требало разматрати положај свих република, без обзира на све наше тешкоће. Када доносимо неки закон, морамо да гледамо колико је он спроводив, колико је он реалан. Ако он не може да се спроводи, ако није реалан, морамо да видимо које су то мере које омогућавају тој друштвено-политичкој заједници да може да га спроведе.

Према томе, сматрам да би то требало да буде присутно када разговарамо о овим интерве-

нним законима.

Даље, треба имати у виду да ми ове интервентне законе доносимо у јулу. Будете и све интервентне мере које су овде доносимо у месецу јулу. Привреда је већ ушла у одређене обавезе ако је реч о инвестицијама, компензацијама, о подстицају за извоз /конкретно у Србији око 600 милијарди динара је подстицај на извоз/. На то рачуна привреда, на основу тога прави своје рачунице. Сада смо ми одједанпут у ситуацији у Србији да је усвојен првобитни предлог, по том првобитном закону, за 600 милијарди мање, што би значило да се у СР Србији не могу остварити законски прописи; закони које је Република усвојила, не могу да се реализују, а у суштини, није реч о општој потрошњи, јер она је сасвим исправно подвучена, по нашем Уставу, у општу потрошњу. У суштини, реч је о помоћи привреди и решавању проблема које привреда има.

Општа је бојазан, подаци говоре о томе, да се општа и заједничка потрошња пробијају за првих пет месеци /општа потрошња овако како је изнео заменик секретара Групковић/; међутим, да подсетим на неколико података: општа потрошња, по Резолуцији, предвиђена је као максимално могућа 17%. Предлогом Савезног извршног већа, интервентним законима то је рестриктивније и иде се испод 17%. Колико сам разумео, то би било око 12%. У Србији за пет месеци предвиђено је 15%, а остварила се за 10 месеци стопа раста од свега 12,4%. Према томе, испод стопе договорене у Резолуцији СР Србије, а далеко испод процената које предвиђа Резолуција СФРЈ. Према томе, нема бојазни да ће се та потрошња кретати овако како је овде било предвиђено.

Ја мислим да би требало изузети средства из републичких буџета која се не троше у републици и република нема могућности да утиче на потрошњу тих средстава, јер се она издвајају и котирају за потрошњу на нивоу Федерације. Према томе, то нису средства којима Република располаже и која може да троши, или не може да троши. То је на нивоу Федерације и када будемо разговарали о средствима буџета Федерације, онда ћемо о тим средствима да говоримо.

Због тога ми не можемо та средства да угурамо у буџет Републике, када она суштински нису ту.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Mi smo praktično obavili i pretres o tekstu Predloga zakona, a ne samo pretres o Predlogu zakona. Mislim da bismo mogli da pređemo na izjašnjavanje glasanje.

Pre nego što pristupimo glasanju, da li želite kraću pauzu? (Ne)

Ima reč drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJAČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Druže predsedniče, mi smo u tabeli koju smo dali uz Predlog zakona pokazali i koliko se izdvaja po pojedinim osnovama iz ta dva poreza, iz ta dva izvora, za budžete pojedinih društveno-političkih zajednica. Ja još jednom tvrdim da podaci koje smo mi dali daju dovoljnu osnovu da možemo proceniti delovanje ovog Zakona u smislu usklađivanja opšte potrošnje u ovoj godini do kraja godine u skladu s Rezolucijom koju smo doneli.

Drugo, ja sam rekao da je situacija u pojedinim republikama vrlo različita. Zbog toga je Savezni sekretarijat za finansije i u Odboru izneo podatke da, ako bismo mi radili korektno prema privredi, onda bi uz podatak da nam je rast industrijske proizvodnje u ovoj godini 101,2, uz podatak da je dohodak niži od prošlogodišnjeg, treba ova zahvatanja iz dohotka da zaustavimo najviše na nivou prošle godine, da smo korektni prema privredi. Rekli smo da je tačno da za pet meseci u ovoj godini ne možemo bitno da menjamo politiku potrošnje u pojedinim društveno-političkim zajednicama na taj način što bismo toliko snizili mogućnost izdvajanja iz ovih izvora, pa smo zbog toga, na insistiranje delegata i Odbora, prihvatili amandman koji SIV predlaže. Ponavljam: mislimo da je sasvim dovoljno manevarskog prostora za sve društveno-političke zajednice da mogu u ovoj godini, u skladu s Rezolucijom, da formiraju

opštu potrošnju.

Drug Jaramaz je naveo koliko oni imaju prihoda u njihovoj Republici po toj osnovi. Ja se bojim da će ti prihodi biti i niži na kraju godine. Dakle, mi se više nećemo ograničavati ovakvim zakonima, nego stvarnim dohotkom koji u privredi postoji. Mislim da je to ta najteža konfrontacija koju mi nikako ne možemo da podnesemo. Mi se uvek slažemo s tim da privredu treba rasteretiti, uvek se slažemo s tim da joj treba dati više manevarskog prostora, a vidite dobro kako radimo u potrošnji, kakvi su podaci i na koji način se troši.

Mislim da ipak treba da čujemo da li Odbor ostaje pri amandmanu koji je predložio.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Reč ima delegat Vančo Nikolovski.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Македонија/:

Ja sam сутерисао, уместо да овде пише: „и увећаног за део интервенција у привреди, сразмерно учешћу наведених извора прихода предвиђених у буџету друштвено-политичке заједнице”, додао бих: „сразмерно учешћу наведених сопствених извора прихода у буџету друштвено-политичке заједнице”, јер онда основицу ставља у мало равноправнији положај.

JOŽE FLORIJAŇČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Molim da se Odbor izjasni da li ostaje pri amandmanu ili ne.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč delegat Vančo Nikolovski.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Македонија/:

Одбор се изјаснио – остаје при амандману. Ја ово износим као личну солуцију, ако може да се нађе неко решење.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJAŇČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Dobro, družе predsedniče, onda ja molim, u ime SIV-a, da se sednica prekine i da SIV sagleda ovu situaciju. Prema tome, predlažem, u ime Saveznog izvršnog veća, da se sednica prekine i da Savezno izvršno veće zauzme svoj stav.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Prekidamo sednicu za 20 minuta.

RADO ROTER (SR Slovenija):

Družе predsedniče, drugarice i drugovi delegati, „u igri” su dva amandmana, amandman Odbora i amandman Saveznog izvršnog veća.

Za ovu ličnu sugestiju (ponavljam ličnu sugestiju) delegata Vanča Nikolovskog, ako ne prihvati kao amandman, treba da glasa ovo Veće i nikako ne pristajem na to da se sad prekida sednica, nego da se uzme u obzir Poslovnik i radi po Poslovniku.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da vidimo Poslovnik. Koliko se ja sećam, Poslovnik kaže da Savezno izvršno veće može tražiti prekid sednice da bi zauzelo stav. Mi ne možemo stavljati Savezno izvršno veće u situaciju da prosto glasamo, bez obzira kakva je situacija. Ako je potrebno pet minuta, onda pet minuta, a ako je drukčije rečeno u Poslovniku, onda molim, ispravite me.

Družе Nikolovski kako je s ovom ličnom intervencijom.

ВАНЧО НИКОЛОВСКИ /CP Македонија/:

Ја сам ово рекао не у име Одбора, већ као делегат, у циљу приближавања. Ако ово ствара

неку компликацију процедуралне природе, ја повлачим предлог. Сврха је да се дође до решења.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ja sam nekako shvatio da je sugestija druga Dragutina Grupkovića, predstavnika Saveznog izvršnog veća, bila upravo da razmotre i tu sugestiju? (Ne)

Dobro, ne preostaje nam ništa drugo nego da za 15 minuta prekinemo sednicu.

(Sednica je prekinuta u 14 časova i 47 minuta)

POSLE PAUZE

(Nastavak sednice Veća u 15,15 časova)

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zamolio sam Sekretarijat da pozove delegate koji su okolo po hodnicima, jer nas sada u sali nema ni 100.

Nastavljamo rad.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća da uzme reč.

Ima reč drug Jože Florijančič.

JOŽE FLORIJAČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi, Savezno izvršno veće je razmotrilo elemente u dosadašnjoj diskusiji i ocene i elemente za svoj stav i jednoglasno ostalo na svom stavu, dakle, na amandmanu koji je predložilo.

Pri tom je Savezno izvršno veće polazilo od toga da je takav stav Saveznog izvršnog veća u skladu sa zaključcima Predsedništva SFRJ o rigoroznom ograničenju svih vidova potrošnje; da iz statistike i podataka koje smo imali priliku da vidimo svi ovi prihodi rastu iznad okvira za koje smo se za ovu godinu dogovorili, a ova dva izvora o kojima je reč u Zakonu, rastu po stopi 23% u od-

nosu na prošlogodišnju; da nam je stopa rasta industrijske proizvodnje u prvih šest meseci svega 1,2% u odnosu na prošlu godinu, a da nam je u junu bila ispod 100, s tendencijom daljeg pada. Istovremeno, već sam rekao, svi vidovi potrošnje — pored opšte, dakle, i lična i zajednička, i investiciona potrošnja, znatno su probili okvire koje smo opredelili Rezolucijom za ovu godinu.

Dalje, reperkusija koja iz toga proizlazi je viša stopa inflacije nego što je opredeljena za ovu godinu, s trendom rasta iznad 20—30. Na osnovu toga, u svetskoj javnosti dolazi do ocene o rigoroznosti i o doslednosti u sprovođenju politike ekonomske stabilizacije u zemlji, naime, da smo morali zakonima koji su ovde na dnevnom redu, između ostalih i ovim zakonom, postići presecanje tih tendencija i ograničavanja daljeg rasta i smanjenja svih vidova potrošnje, kako bismo uskladili robno-novčane i druge odnose u ovoj godini s Rezolucijom.

Zato Savezno izvršno veće ostaje pri amandmanu koji je predložilo na čl. 1. ovog Zakona, jer ne može da prihvati veći kompromis nego što je bio postignut ovim amandmanom.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Florijančiču.

Da li izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose delegat Huso Radončić želi reč?(Ne)

Prema tome, treba da pristupimo odlučivanju.

Stavljam na glasanje amandman Odbora za društveno-ekonomske odnose na član 1. stav 1.

Ko je za, molim da digne ruku.

(Glasovi iz sale: „Objasnite za šta glasamo”.)

Molim predstavnika Odbora da tačno pročita tekst o kojem glasamo. To je dopuna amandmana, s kojom se predstavnik predlagача nije saglasio. U početku sam pročitao kako je ona glasila.

ХУСО РАДОНЧИЋ, *известилац Огбора за друштвено-економске односе*:

Амандманом се на крају текста члана 1. бришу знаци навода и тачка и додају ријечи:

„умањеног за допринос република и аутономних покрајина буџету Федерације”.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Hvala.

JOŽE FLORIJAČIČ, *savezni sekretar za finansije*:

Amandman SIV-a na član 1. glasi:

U članu 1. posle reči „u 1980. godini” dodaje se zarez i reči: „umanjenog za deo intervencija u privredi srazmerno učešću navedenih izvora prihoda u budžetima društveno-političkih zajednica”. Na kraju teksta ovog stava dodaju se reči: „i uvećanog za deo intervencija u privredi srazmerno učešću navedenih izvora prihoda u budžetu društveno-političke zajednice u 1982. godini”.

Ako mi pravilno shvaćamo, a mislim da je tako, Odbor na ovaj tekst našeg amandmana dodaje tekst koji je pročitao predstavnik Odbora, tako da mislim da najpre treba da se glasa o amandmanu SIV-a.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Mislim da se o amandmanu SIV-a ne glasa, jer on je postao deo Predloga zakona. Prema tome, nema potrebe da o njemu glasamo. Glasamo o tome sa čime se SIV nije mogao složiti.

Da li smo sada objasnili o čemu glasamo?
(Da)

Prema tome, ko je za amandman Odbora molim da digne ruku. (26 delegata)

Ko je protiv? (Većina delegata)

Ko se uzdržava od glasanja? (12 delegata)

Prema tome, konstatujem da Veće nije usvojilo amandman Odbora za društveno-ekonomske odnose na član 1. stav 1.

Odbor za budžet Federacije podneo je amandman s kojim se nije saglasilo matično radno telo, pa je potrebno i o njemu da se Veće izjasni.

Ima reč predstavnik Odbora drug Mato Krstović.

MATO KRSTOVIĆ, *predstavnik Odbora za budžet Federacije*:

Друже председниче, другарице и другови делегати, након додатних објашњења које смо добили од Савезног извршног вијећа, Одбор за буџет одустаје од датог амандмана.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Ko je za, molim da digne ruku. (Svi)

Da li je ko protiv? (Niko)

Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakon o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini, s amandmanima Saveznog izvršnog veća. *

Prelazimo na šestu tačku:

Predlog zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini

Delegatima su dostavljeni Predlog zakona i izveštaji Odbora za društveno-ekonomske odnose, Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku i Zakonodavno-pravne komisije. Dobili ste i pismo Saveza zajednica penzijsko-invalidskog osiguranja Jugoslavije s primedbama na ovaj zakonski predlog.

Jutros je delegatima podeljen i amandman koji je u ime grupe delegata iz Socijalističke Republike Slovenije podneo delegat Miha Briški.

Predstavnici Saveznog izvršnog veća su Jože Florijančič, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za finansije, dr Dragutin Grupković, zamjenik saveznog sekretara za finansije i Tarik Karavdić, podsekretar u Saveznom sekretarijatu za finansije.

Izvestioci radnih tela Veća: Odbor za društveno-ekonomske odnose je delegat Rado Roter,

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 42 od 16. jula 1982.

Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku delegat Nevenka Neralić—Milivojević i Zakonodavno-pravne komisije delegat Draško Jurišić.

Otvaram opšti pretres o Predlogu zakona.
Ko želi reč?

Ima reč delegat Štefica Bahtijarević.

ŠTEFICA BAHTIJAREVIĆ (SR Hrvatska):

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, sklona sam prikloniti se uvjerenju koje preovladava da je kretanje opće i zajedničke potrošnje krupan faktor destabilizacije u društveno-ekonomskim odnosima, kao i tvrdnji da je njen ukupni rast veći od rezolucijama utvrđenih proporcija, odnosno veći od trenutačnih mogućnosti privrede.

Međutim, stanje u nekim domenima te, nazovimo je, potrošnje — a posebno bih istakla stanje u društvenim djelatnostima kao što su obrazovanje, kultura i nauka — veoma je loše, a negdje svakim danom sve teže. Kako smatram da ni sam predlagač ne želi mjerama tekuće ekonomske politike koje predlaže, ugroziti ili ponoviti atak na te djelatnosti, molim da objasni:

prvo, kako, kada i čime se namjerava razriješiti stanje u tim djelatnostima, i

drugo, kakve se posljedice ovih mjera očekuju u tim djelatnostima, prije svega, mislim na negativne posljedice (a predlagač mora i na njih računati)?

Moja pitanja obrazlažem sljedećim.

Sve samoupravne interesne zajednice ne predstavljaju samo kategoriju prava i potrošnje — riječ je i o takvim djelatnostima koje realizacijom programa pridonose rješavanju aktuelnih razvojnih problema, tj. stvaranju pretpostavki za daljnji dinamičniji društveni razvoj. To su samoupravne interesne zajednice za znanost, u dijelu u kojem su njihovi programi vezani za osnovne razvojne probleme zemlje u cjelini, ili pojedinih republika i pokrajina, kao i samoupravne interesne zajednice odgoja i obrazovanja, jer se putem tog sistema formira onaj kada koji treba da nosi ukupan razvoj.

Smatram, ukratko, da bi Zakon morao biti selektivan i počivati na preispitivanju socijalnih prava i na preispitivanju ukupnosti programa dru-

štvenih djelatnosti i njihova značenja za ostvarivanje ključnih razvojnih ciljeva. To bi bila i osnova za moj amandman. Ali, svjesna da u ovoj situaciji ne bi prošao, molim predlagača da doda, svojim odgovorima na moja pitanja, i obrazloženje svoje ekonomske politike u odnosu na znanost koje inače mora dati i ovoj Skupštini i cjelokupnoj javnosti. Naime, unatoč svim proklamacijama, rezolucijama, društvenim dogovorima i aktima, koje je pored ostalih donosila i ova Skupština — da znanost nije nikakva društvena potrošnja nego je to najozbiljnije ulaganje u proširenu reprodukciju, dešava se i ovoga puta da se mjerama restrikcije prema znanosti primjenjuju ista ona mjerila koja vrijede za ostale oblike zajedničke i opće potrošnje.

Hoćemo li početi i vlastitom ekonomskom politikom stvarati, a ne otežavati uvjete za osiguranje stabilnog, dugoročnog i ravnomjernog razvoja znanstvene i razvojno-istraživačke djelatnosti, kako bi ova djelatnost vršila ulogu kvalitativnog faktora materijalnog i društvenog razvoja, pa i, konkretno, ulogu razrješavanja tehnološke nezavisnosti naše zemlje kakva se od nje očekuje? A tu, pored nedvosmisleno velikog zajedničkog nazivnika, postoje u pogledu posebnosti razvojnih problema i ciljeva velike razlike po republikama i autonomnim pokrajinama. One su u njihovim društvenim planovima, srednjoročnim i godišnjim, kao i u njihovim rezolucijama i izražene. Zašto ih onda ovaj Zakon zanemaruje? Zašto zanemaruje Rezoluciju i Društveni dogovor o Društvenom planu Jugoslavije 1981—1985, kojim je izrazito naglašeno da znanost u tom periodu ima karakter prioriteta i da treba prerasti u jedan od ključnih kvalitativnih faktora društvenog razvoja.

Molim predstavnika predlagača da uvaži ova moja pitanja i da se o njima ovdje izjasni, te obrazloži u ovom segmentu svoju ekonomsku politiku, ako je ima, a ako ne, da iz svog Prijedlog zakona znanost izuzme.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Ima reč delegat Miha Briški.

MIHA BRIŠKI (SR Slovenija):

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, povlačim amandman, jer smo dodatnim konsultacijama došli do zaključka da on nema u tekstu Zakona mesta dok se u sistemu ne obezbedi odgovarajući tretman samoupravnih akata.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Zahvaljujem drugu Briškom, pogotovo za inicijativu da se povuče amandman.

Time smo prešli na pretres o tekstu Predloga zakona.

Mislim da je dobro da ponovimo kakva je situacija. Savezno izvršno veće podnelo je amandman na član 1. stav 1., kao i amandman kojim se posle člana 3. dodaje novi član 4. Odbor za društveno-ekonomske odnose je podržao ove predložene amandmane, s tim što je dao određena redakcijska poboljšanja, koja je predlagač prihvatio, što je učinila i Zakonodavno-pravna komisija.

Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je amandmane na čl. 1. stav 2. i član 3., kojim se stav 2. zamenjuje sa tri nova stava Predloga zakona, s kojima se saglasio predstavnik predlagača. Naknadno je Odbor podneo još jedan amandman, na čl. 1. stav 1. i 2. S amandmanima Odbora za društveno-ekonomske odnose takođe se saglasio predstavnik predlagača i podržala ih je Zakonodavno-pravna komisija.

Mislim da je značajno za naš rad da te stvari konstatujemo, da se vidi koliko je rada i truda na usaglašavanju uloženo pre nego što smo došli do teksta o kome sada odlučujemo.

Drug Miha Briški je upravo izjavio da povlači amandman grupe delegata iz SR Slovenije.

Da li želi reč izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose? (*Ne želi*)

Da li želi reč predstavnik SIV-a?

Dr DRAGUTIN GRUPKOVIĆ, *zamenik saveznog sekretara za finansije*:

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, hteo bih kratko da odgovorim na neka od postavljenih pitanja.

Prvo pitanje odnosi se na položaj samoupravnih interesnih zajednica.

Moram da kažem da samoupravnih interesnih zajednica ima 8.000 i da bismo ocijenili kakav je njihov položaj, to bi morala da bude jedna kompleksna i temeljna analiza. U svakom slučaju, evidentno je da njihova sredstva rastu za pet mjeseci na sljedeći način: sredstva interesnih zajednica društvenih djelatnosti rastu za 30%, društvenih djelatnosti materijalne proizvodnje 40%, a lični dohoci u samoupravnim interesnim zajednicama rastu za 59% i daleko su na čelu svih ličnih dohodaka.

Na osnovu ovoga se može procijeniti, u globalu gledano, da je njihov položaj znatno bolji nego što je položaj privrede, odnosno nego što je položaj radnih ljudi u proizvodnji. To je ono što mogu ovom prilikom da kažem. Međutim, i na druga pitanja bih odgovorio.

U ovom Zakonu su napravljene dvije velike mogućnosti selekcije. Prvo je da je obavezno, ne da se u svakoj interesnoj zajednici imobilise potrošnja, po članu 267. stav 3, nego da se to uradi na nivou republika, a da republika svojim aktom taj procenat može različito distribuirati, zavisno od toga kakvo je konkretno stanje određene interesne zajednice.

Druga selekcija je napravljena da smo mi izuzeli da ova blokada od 15% ne mora da bude tromjesečna, da mi svaka tri mjeseca utvrđujemo ima li viškova za povraćaj ili ih nema, nego smo utvrdili mjesečni obračun, a to znači da u toku mjeseca blokiramo 15%, odnosno selektivno, kako republika utvrdi. A kada u tom mjesecu utvrdimo da nema viškova, mi ta blokirana sredstva odmah deblokiramo. Na taj način smo maksimalno ugradili selektivnost, vodeći računa da nije ekonomski položaj interesnih zajednica u cjelini isti, već da je, naprotiv, vrlo različit. Na taj način smo i u raspravi s matičnim Odborom utvrdili da je to ono što je maksimalno moguće uraditi u zaštiti onih interesnih zajednica koje su se u toku svog rada disciplinovano ponašale sa stanovišta prihoda, i onih interesnih zajednica koje svoje rashode, koji su nekad ili najčešće zakonom utvrđeni, ne mogu da pokriju sopstvenim prihodima. Na taj način smo stvorili prostor da ne napravimo, tamo gdje je

to bilo moguće izbjeći, one poremećaje i probleme do kojih nije ni nama, niti uopće društvu stalo.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč?

Ima reč delegat Zvonko Špoljar.

ZVONKO ŠPOLJAR (SR Hrvatska):

U vezi s pismom penzionera, da li se može dati zvanična izjava u pogledu redovnog ostvarivanja penzija i njihovog isplaćivanja?

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Drug Zvonko Špoljar predlaže da se da neko objašnjenje, odnosno odgovor na pismo penzionera koje je bilo upućeno.

Ima reč delegat Štefica Bahtijarević.

ŠTEFICA BAHTIJAREVIĆ (SR Hrvatska):

Ja nisam dobila odgovor o ekonomskoj politici SIV-a u odnosu na znanost, s obzirom da je to planirana potrošnja.

DRAGUTIN GRUPKOVIĆ, *savezni sekretar za finansije*:

Ovo pitanje o znanosti je nesumnjivo nepodijeljeno, takav je pogled svugdje, vjerovatno uz visoko poštovanje i zalaganje da tako bude. Međutim, ovo je problem republike. Mi smo u određenom stavu rekli da republika može imati selektivan odnos prema svojim samoupravnim interesnim zajednicama. Ona može, na primjer, samoupravnoj interesnoj zajednici za nauku da ne odredi blokadu ni pet, ni petnaest, nego nula posto. Prema tome, to je stvar i odnosa republike, to je njeno pravo i mislim da sa te tačke gledišta nema problema. Ne znam kako da vam drukčije odgovorim, jer to je problem koji je riješen na ovaj način — da se u re-

publici i s obzirom na stav republike i potrebe republike, selektivno riješi to pitanje.

Što se tiče penzionera, mi smo, u ovom našem računu, baš zbog penzionera, odnosno to je bio jedan od glavnih faktora da pređemo i da omogućimo, umjesto tromjesečni, mjesečni obračun. U raspravi na sjednici Odbora bio je predstavnik Zajednice penzionog osiguranja, koji je izjavio da ako se pređe na mjesečni obračun, na ovaj način kako ga mi postavljamo, oni smatraju da neće biti finansijskih problema za isplatu penzija. Prema tome, na taj način smo mi i u ovom slučaju selektivno postupili kako bi i ovoj Interesnoj zajednici omogućili normalan rad.

PREDSEDNIK dr ANTON VRATUŠA:

Da li još ko želi reč? (Niko)

Prema tome, možemo pristupiti glasanju.

Ko je za Predlog zakona, molim da digne ruku. (Svi)

Ko je protiv? (Niko)

Konstatujem da je Savezno veće usvojilo Predlog zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini, s amandmanima Saveznog izvršnog veća i Odbora za društveno-ekonomske odnose. *

Povodom usvajanja ova četiri zakonska predloga, Odbor za društveno-ekonomske odnose podneo je Veću i predlog zaključaka.

Da li je podeljen predlog zaključaka? (Da)

Predlog zaključaka glasi:

1. Savezno veće obavezuje Savezno izvršno veće i nadležne savezne organe uprave da operativno prate izvršavanje zakona o ograničavanju pojedinih vidova potrošnje, donetih na sednici Saveznog veća 16. jula 1982. godine i da, ukoliko očne da se oni u pojedinim republikama i autonomnim pokrajinama nedosledno izvršavaju, blagovremeno preduzmu mere iz člana 273. stav 4. Ustava SFRJ.

(Predstavnik Saveznog izvršnog veća je predložio da se ovde uključi još SDK i mislim da to i učinimo).

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ”, br. 42 od 16. jula 1982.

2. Ako oceni da se, uprkos preduzetih mera, stanje u pogledu izvršavanja pojedinih zakona ne menja nabolje, Savezno izvršno veće je dužno da o tome, u skladu sa članom 277. stav 1. Ustava SFRJ, odmah obavesti Savezno veće Skupštine SFRJ.

3. Veće ocenjuje da dosadašnja praksa donošenja saveznih zakona kojima se ograničavaju pojedini vidovi potrošnje ukazuje na potrebu da se što temeljitije sagleda primena člana 267. Ustava SFRJ. Veće pri tom posebno ističe da preduzimanje interventnih mera treba zasnivati na što potpunijim i celovitijim proučavanjima stanja u privredi i društvu, kao polaznim osnovama za donošenje zakona zasnovanih na članu 267. Ustava SFRJ.

Veće smatra da u 1983. godini treba najstriktnije primenjivati ovaj pristup, s tim da se u predlozima sličnim ovima o kojima smo danas odlučivali vodi računa o kriterijumima izloženim u tački 3.

Veće traži da se realnije planiraju elementi ekonomske politike, polazeći u tome, pre svega, od stvarnog a ne od planiranog rasta ukupnog prihoda, odnosno dohotka ili društvenog prihoda.

4. Radi uspešnog primenjivanja interventnih zakona koje je Savezno veće Skupštine SFRJ usvojilo na sednici održanoj 16. jula 1982. godine, obrazovaće se radna grupa od stručnih radnika Saveznog sekretarijata za finansije, Službe društvenog knjigovodstva Jugoslavije i Sekretarijata za zakonodavstvo Skupštine SFRJ. Ta grupa će pripremiti stručna mišljenja o određenim pitanjima koja se budu postavljala u vezi s primenom navedenih zakona.

Stavove ove radne grupe Služba društvenog knjigovodstva Jugoslavije će koristiti za izradu uputstava radi obezbeđenja primene zakona od strane svih organizacionih jedinica Službe društvenog knjigovodstva u zemlji.

Da li Veće prihvata ove predloge zaključaka?
(Prihvata)

Želeo bih, na kraju, samo da istaknem da je ovaj odgovorni posao donošenja ova četiri interventna zakona pokazao da su svi učesnici u ovom radu pokazali visoki stepen uzajamnog razumevanja, a Skupština SFRJ dala podršku Saveznom izvršnom veću da priđe rešavanju problema, očekujući da će ove odluke i ovi zakoni doprineti bržem sređivanju stanja. Takav pristup, takva praksa, u skladu su sa dogovorima o zajedničkoj odgovornosti u formiranju politike i rešavanju pitanja koja su se nagomilala.

Treba primetiti, ipak, da nismo imali dovoljno vremena da bi sva pitanja dovoljno razjasnimo kako bi bilo moguće donositi zakone s još višim stepenom saglasnosti. Osnovna slabost je ostala i mislim da nam preostaje, kao prvi zadatak, da se primenjuje princip selektivnosti prilikom donošenja hitnih mera. Treba ne samo sami sebi da preporučujemo da ubuduće primenjujemo ovaj princip, nego da zaključimo da nastojimo, prvi put kad budemo ponovo stavljeni u takvu situaciju, da ga stvarno i primenimo. Da bismo mogli to da učinimo, trebalo bi odmah da pristupimo izradi elemenata na osnovu kojih ćemo moći obezbediti selektivnost. Jer, nema smisla da onaj ko se pridržava zakona i ispunjava obaveze iz samoupravnih sporazuma, bude stavljen isto tako na optuženičku klupu kao i onaj koji se ne pridržava.

Ako je prihvatljiv takav stav, molio bih da na taj način dopunimo ove zaključke koje je predložio Odbor za društveno-ekonomske odnose. Ako svojski pristupimo tom poslu, mislim da bismo morali do kraja ove godine imati nešto više elemenata nego što ih imamo sada i za ostvarivanje tog principa selektivnosti.

Ovim smo iscrpli sve tačke dnevnog reda. Želim svima prijatan godišnji odmor.

(Sednica je završena u 15 časova i 50 minuta)

Sekretariat Skupštine SRJ
dokumentacija

S A D R Ž A J

I. Pre dnevnog reda:

1. Overavanje zapisnika 2. sednice Saveznog veća (15.6.1982)
2. Utvrđivanje dnevnog reda
3. Ekspoze Lazara Mojsova, člana SIV-a i saveznog sekretara za inostrane poslove, o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnosti SFRJ
4. Pitanja delegata i odgovori

Govorili:

Boro Denkov, član SIV-a
Dr Dušica Žorić (SAP Kosovo)
Batrić Jovanović (SR Crna Gora)
Jusuf Keljmendi (SAP Kosovo)
Stevo Stanivuković (SR Hrvatska)
Zarija Martinović (SR Srbija)
Boro Temenugov (SR Makedonija)
Gaja Ninković (SAP Vojvodina)
Mijat Šuković, potpredsednik SIV-a
Janko Smole, član SIV-a
Vančo Nikolovski (SR Makedonija)
Branko Jovanović, zamenik predsednika Saveznog komiteta za poljoprivredu
Rade Pavlović, član SIV-a i predsednik Saveznog komiteta za energetiku i industriju

II. Dnevni red:

1. Međunarodna situacija i aktivnost Jugoslavije 14

Govorili:

Branko Jovetić (SAP Vojvodina)
Bogo Gorjan (SR Slovenija)
Nevenka Novaković (SR Bosna i Hercegovina)
Batrić Jovanović (SR Crna Gora)
Dr Ljiljana Todorova (SR Makedonija)
Iso Njegovan, predstavnik Odbora za spoljnu politiku

2. Predlog završnog računa budžeta Federacije za 1981. godinu sa priložima
a) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda za 1981. godinu;
b) Predlogom odluke o odobravanju završnog računa i Izveštajem o poslovanju Savezne direkcije za rezerve prehrambenih proizvoda za 1981. godinu 32

Govorili:

Slobodanka Vesković, izvestilac Zakonodavno-pravne komisije
Tomislav Kovač, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose

3. Predlog zakona o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva sredstava investitora i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva, o privremenoj zabrani davanja kredita za pokriće prekoračenja i o privremenoj zabrani korišćenja kratkoročnih izvora sredstava za finansiranje investicija 76

Govorili:

Surja Pupovci, izvestilac Zakonodavno-pravne komisije
Rado Roter (SR Slovenija)
Jogan Savin (SR Slovenija)
Mustafa Šabić (SR Bosna i Hercegovina)
Vančo Nikolovski (SR Makedonija)
Vulnet Starova (SR Makedonija)
Tomislav Kovač (SR Hrvatska)
Sonja Krašovec, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose
Zvonko Špoljar (SR Hrvatska)
Vjekoslav Vidjak (SR Hrvatska)
Stevan Lapčević (Služba društvenog knjigovodstva)
Jože Florijančič, savezni sekretar za finansije
Mijat Šuković, potpredsednik SIV-a
Milorad Birovljev, generalni direktor SDK
Aleksandar Vujin, sekretar Saveznog veća
Ivan Lejo (SR Hrvatska)

4. Predlog zakona o izmenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za finansiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija za 1982. godinu 91

5. Predlog zakona o granicama u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i poreza na promet proizvoda i usluga u 1982. godini 91

Govorili:

Jože Florijančič, savezni sekretar za finansije
Vančo Nikolovski (SR Makedonija)
Dr Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije
Stojan Jaramaz (SR Srbija)
Rado Roter (SR Slovenija)

Huso Radončić, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose
Mato Krstović, predstavnik Odbora za budžet Federacije

6. Predlog zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini 101

Govorili:

Štefica Bahtijarević (SR Hrvatska)
Miha Briški (SR Slovenija)
Dr Dragutin Grupković, zamenik saveznog sekretara za finansije
Zvonko Špoljar (SR Hrvatska)
Dr Anton Vratuša, predsednik Saveznog veća

7. Izveštaj o radu Službe društvenog knjigovodstva za 1981. godinu 35
8. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o Službi društvenog knjigovodstva 36
9. Predlog zakona o rešavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima 37
10. Predlog zakona o uslovima razmenjivanja i prenošenja delova ljudskog tela koji su uzeti radi presađivanja u svrhe lečenja 37
11. Predlog zakona o prometu otrova 40
12. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju celu zemlju, s izveštajem o sprovođenju zaključaka Saveznog veća Skupštine SFRJ od 26. decembra 1980. godine o unapređenju inspeksijskih i stručnih službi za zaštitu bilja 40
13. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o primenjivanju propisa i o rešavanju sukoba republičkih odnosno pokrajinskih zakona u oblasti poreza, doprinosa i taksa 41
14. Predlog zakona o ratifikaciji Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske o izbegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze i dohodak 42
15. Predlog zakona o ratifikaciji Ugovora između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima 42
16. Nacrt zakona o zaštiti arhivske građe Federacije 43
17. Predlog za donošenje zakona o upotrebi i zaštiti imena i lika Josipa Broza Tita . . 43
18. Predlog za donošenje zakona o izmeni Zakona o ličnim dohocima funkcionera koje bira ili imenuje Skupština SFRJ i o nankadama ličnih dohodaka delegata u Skupštini SFRJ 44

Govorio:

Miodrag Trifunović, izvestilac Administrativne komisije

19. Predlog odluke o načinu utvrđivanja ličnih dohodaka funkcionera u skupštini SFRJ koje bira Skupština iz reda delegata 45

Govorio:

Miodrag Trifunović, izvestilac Administrativne komisije

20. Informacija o stanju i problemima bezbednosti saobraćaja na jugoslovenskim železnicama u 1981. godini 46

21. Informacija o snabdevenosti tržišta lekovima 47

Govorila:

Zora Tomić, izvestilac Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku

22. Izveštaj o izvršenju Programa statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju za 1981. godinu 49

23. Izveštaji

- a) o radu Odbora za Nagradu AVNOJ-a za 1981. godinu, i
b) o radu Fonda za unapređivanje likovne umetnosti „Moša Pijade” za 1981. godinu . . 49

24. Izveštaj o radu saveznih pravosudnih organa u 1981. godini

- a) Saveznog javnog tužilaštva;
b) Saveznog javnog pravobranilaštva 61

Govorili:

Miloš Bakić, savezni javni tužilac

Drago Dragojević, savezni javni pravobranilac

Zarija Martinović (SR Srbija)

Miodrag Trifunović (SR Srbija)

Dr Dušica Žorić (SAP Kosovo)

Dušan Pekić (SR Hrvatska)

Rajko Ječmenica (SR Srbija)

25. Predlog za razrešenje dužnosti člana Saveta Federacije 50

26. Predlog za izbor sudija—porotnika Saveznog suda 51

Govorio:

Ivan Meliš, izvestilac Komisije za izbor i imenovanja

27. Predlog za imenovanje saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja 51

28. Predlog za imenovanje zamenika predsednika Saveznog komiteta za zakonodavstvo i zamenika predsednika Saveznog komiteta za pitanja boraca i vojnih invalida 51

29. Predlog za razrešenje i imenovanje zamenika saveznog javnog pravobranioca 52

30. Predlog za izbor odnosno imenovanje iz reda delegata predsednika i članova uređivačkih odbora za izdanja koja se pripremaju i uređuju u Skupštini SFRJ i to:

- a) za Uređivački odbor Glasila Skupštine SFRJ;
- b) za Uređivački odbor za izdavanje Informativnog biltena i Političke biblioteke Skupštine SFRJ;
- c) za Uređivački odbor za izdavanje biltena „Jugoslovenska skupština i drugih publikacija Skupštine SFRJ namenjenih inostranstvu i
- d) za Uređivački odbor stenografskih beležaka sa sednica veća Skupštine SFRJ 52

31. Predlog za izbor delegata Skupštine SFRJ u

- a) Savet društvenog sistema informisanja SFRJ;
- b) Savet Enciklopedija Jugoslavije;
- c) Savet za praćenje Društvenog dogovora o međunarodnoj saradnji u naučnoj oblasti leksikografije;
- d) Koordinacioni odbor za sprovođenje Društvenog dogovora o jedinstvenim osnovama za klasifikaciju zanimanja i stručne spreme;
- e) Savet Novinske Agencije TANJUG 52

32. Predlog plana izvršenja Programa rada Saveznog veća Skupštine SFRJ za III tromesečje 1982. godine 53

